

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

15 грудня 2020 р.

Київ

№ 780-р

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

Група «ДТЕК» в особі акціонерного товариства «ДТЕК Західенерго» і товариства з обмеженою відповідальністю «Д. Трейдинг» у липні – жовтні 2019 року займала монопольне (домінуюче) становище на регіональному ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування в години мінімального навантаження в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» та на регіональному ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування в години максимального навантаження в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС».

Протягом липня – жовтня 2019 року акціонерне товариство «ДТЕК Західенерго» зменшувало з 29.07.2019 в заявках на продаж електричної енергії на ринку «на добу наперед» обсяги запропонованої електричної енергії в години мінімального навантаження, що призводить до зростання обсягів надання акціонерним товариством «ДТЕК Західенерго» послуг із продажу електричної енергії на балансуєчому ринку за більш високими цінами та, відповідно, додаткових витрат інших суб'єктів господарювання чи споживачів електричної енергії, що є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на регіональному ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування в години мінімального навантаження в межах торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС», шляхом вчинення дій, що призвели до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Також дії акціонерного товариства «ДТЕК Західенерго» протягом липня – жовтня 2019 року на ринку «на добу наперед» у години максимального навантаження в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» щодо встановлення у заявках на продаж електричної енергії на РДН завищених та економічно необґрунтованих цін є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на регіональному ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування в години максимального навантаження в межах торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС», шляхом встановлення таких цін, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

На акціонерне товариство «ДТЕК Західенерго» накладено штрафи в розмірі 48 055 570 грн та 127 947 683 грн.

ТОВ «Д.Трейдінг» вчинило дії під час участі в добових аукціонах із розподілення пропускної спроможності в напрямку Словаччина-Україна, які були спрямовані на обмеження доступу імпортованої електричної енергії з території Словаччини в торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС», шляхом викупу більшої частини пропускної спроможності протягом липня-жовтня 2019 року, що призвело до зниження частки імпортованої електричної енергії та збільшення частки генерації електричної енергії АТ «ДТЕК Західенерго» у торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», у результаті яких ТОВ «Д.Трейдінг» отримало вигоди від порушення АТ «ДТЕК Західенерго» законодавства про захист економічної конкуренції шляхом отримання ТОВ «Д.Трейдінг» додаткового доходу.

На підставі частини четвертої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» на ТОВ «Д.Трейдінг» накладено штраф у розмірі 99 227 733 грн.

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), розглянувши матеріали справи № 143-26.13/108-19 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції акціонерним товариством «ДТЕК Західенерго» і товариством з обмеженою відповідальністю «Д.Трейдінг» та подання Департаменту розслідувань порушень законодавства про захист економічної конкуренції від 01.06.2020 № 143-26.13/108-19/259-спр-кі,

ВСТАНОВИВ:

1. Процесуальні дії

- (1) Розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 04.10.2019 № 01/328-р розпочато розгляд справи № 143-26.13/108-19 за ознаками вчинення акціонерним товариством «ДТЕК Західенерго» порушення, передбаченого частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем.
- (2) Розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 11.12.2019 № 01/459-р залучено до участі у справі № 143-26.13/108-19 як співвідповідача товариство з обмеженою відповідальністю «Д. Трейдінг».

2. Відповідач

- (3) Відповідачем у Справі (далі – Відповідач) є група суб'єктів господарювання в особі:
 - акціонерного товариства «ДТЕК Західенерго»** (далі – АТ «ДТЕК Західенерго») (ідентифікаційний код юридичної особи 23269555, м. Львів);
 - товариства з обмеженою відповідальністю «Д. Трейдінг»** (далі – ТОВ «Д. Трейдінг») (ідентифікаційний код юридичної особи 42751799, м. Київ).

3. Визначення монопольного (домінуючого) становища

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (4) Відповідно до пункту 3.1 Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2012 року № 49 – р (далі – Методика), об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

3.1.1. Група суб'єктів господарювання

- (5) Відповідно до пункту 3.4 Методики, визначення складу групи суб'єктів господарювання здійснюється шляхом установлення переліку незалежних суб'єктів господарювання, до складу яких входить суб'єкт (суб'єкти) господарювання, що випускає(ють), постачає(ють), продає(ють), придбаває(ють), споживає(ють), використовує(ють) конкретний товар (продукцію, роботи, послуги).
- (6) Суб'єктами господарювання, які становлять об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є АТ «ДТЕК Західенерго» і ТОВ «Д. Трейдінг».
- (7) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (8) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (9) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (10) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (11) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (12) Отже, враховуючи викладене, *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*, АТ «ДТЕК Західенерго» і ТОВ «Д.Трейдінг» пов'язані відносинами контролю, у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», та відповідно до чинного законодавства є єдиним суб'єктом господарювання.
- (13) АТ «ДТЕК Західенерго» є юридичною особою, яка здійснює свою діяльність відповідно до Статуту, затвердженого загальними зборами АТ «ДТЕК Західенерго» (протокол загальних зборів від 20.04.2018 № 1/2018).
Відповідно до Статуту, АТ «ДТЕК Західенерго» створено з метою отримання прибутку.
Основним видом діяльності АТ «ДТЕК Західенерго» є виробництво електричної енергії (код КВЕД 35.11).
Предметом діяльності АТ «ДТЕК Західенерго», зокрема, є торгівля електричною енергією та постачання електричної енергії. Відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» є виробником електричної енергії та електропостачальником.
- (14) ТОВ «Д.Трейдінг» є юридичною особою, здійснює свою діяльність відповідно до Статуту, *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
Відповідно до Статуту, ТОВ «Д. Трейдінг» *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
Основним видом діяльності ТОВ «Д. Трейдінг» є *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*

[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].

Рис. 1

3.1.2. Конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання

- (15) Товаром, який становить об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища у справі, є електрична енергія, що обертається на умовах, визначених у Законі України «Про ринок електричної енергії».
- (16) Відповідно до статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон) електрична енергія – енергія, що виробляється на об'єктах електроенергетики і є товаром, призначеним для купівлі-продажу.
- (17) Електрична енергія, як товар, відрізняється від інших товарів особливими споживчими якостями та фізико-технічними характеристиками (одночасність виробництва та

споживання, неможливість складування, повернення), які визначають необхідність регулювання та регламентації використання цього товару (рішенням Антимонопольного комітету України від 28 грудня 2018 року № 796-р).

- (18) Відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» «купівля-продаж електричної енергії здійснюється на 4 сегментах, а саме: на ринку двосторонніх договорів, ринку «на добу наперед», на внутрішньодобову ринку та балансуєчому ринку».
- (19) На всіх цих сегментах (у термінології Закону України «Про ринок електричної енергії») об'єктом є електроенергія, що має однакові стандартизовані фізичні властивості.

3.2. *Визначення переліку основних продавців (постачальників виробників), покупців (споживачів) товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище*

- (20) Відносини, пов'язані з виробництвом, передачею, розподілом, купівлею-продажем, постачанням електричної енергії для забезпечення надійного та безпечного постачання електричної енергії споживачам з урахуванням інтересів споживачів, розвитку ринкових відносин, мінімізації витрат на постачання електричної енергії та мінімізації негативного впливу на навколишнє природне середовище, регулюються Законом України «Про ринок електричної енергії».
- (21) Відповідно до статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії» учасниками ринку електричної енергії є виробник, електропостачальник, трейдер, оператор системи передачі, оператор системи розподілу, оператор ринку, гарантований покупець та споживач, які провадять свою діяльність на ринку електричної енергії у порядку, передбаченому Законом.
- (22) Основні умови діяльності учасників ринку електричної енергії та взаємовідносин між ними визначаються нормативно-правовими актами, що регулюють впровадження Закону, зокрема:
- (а) Правилами ринку, затвердженими постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі - НКРЕКП), від 14.03.2018 № 307 (у редакції постанови НКРЕКП від 24.06.2019 № 1168) (далі - Правила ринку), які в тому числі визначають правила функціонування балансуєчого ринку та ринку допоміжних послуг;
 - (б) Правилами ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку, затвердженими постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 308 (у редакції постанови НКРЕКП від 24.06.2019 № 1169) (далі - Правила РДН та ВДР);
 - (в) кодексом системи передачі, кодексом систем розподілу, затвердженими постановами НКРЕКП від 14.03.2018 № 309 і № 310.
- (23) Господарська діяльність із виробництва, передачі, розподілу електричної енергії, постачання електричної енергії споживачу, трейдерська діяльність, здійснення функцій оператора ринку та гарантованого покупця провадиться на ринку електричної енергії за умови отримання відповідної ліцензії.
- (24) **Виробник електричної енергії** (далі - виробник) – суб'єкт господарювання, який здійснює виробництво електричної енергії.
Виробник має право на здійснення експорту та імпорту електричної енергії.
- (25) **Електропостачальник** – суб'єкт господарювання, який здійснює продаж електричної енергії за договором постачання електричної енергії споживачу.
Відповідно до статті 56 Закону для забезпечення постачання електричної енергії споживачам електропостачальники здійснюють купівлю-продаж електричної енергії за двосторонніми договорами та/або на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку і на балансуєчому ринку, а також шляхом імпорту.

- (26) **Треjder** – суб’єкт господарювання, що здійснює купівлю електричної енергії виключно з метою її перепродажу, крім продажу за договором постачання електричної енергії споживачу.
Трейдери здійснюють купівлю-продаж електричної енергії за двосторонніми договорами та на організованих сегментах ринку електричної енергії.
- (27) **Оператор системи передачі** – юридична особа, відповідальна за експлуатацію, диспетчеризацію, забезпечення технічного обслуговування, розвиток системи передачі та міждержавних ліній електропередачі, а також за забезпечення довгострокової спроможності системи передачі щодо задоволення об’ґрунтованого попиту на передачу електричної енергії.
Оператор системи передачі не має права проводити діяльність з виробництва, розподілу, постачання електричної енергії та трейдерську діяльність.
Оператор системи передачі не має права провадити діяльність з купівлі-продажу електричної енергії, крім купівлі-продажу електричної енергії з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її передачу електричними мережами, балансування, у тому числі з метою надання/отримання аварійної допомоги операторам системи передачі суміжних держав, та врегулювання небалансів.
- (28) **Оператор системи розподілу** – юридична особа, відповідальна за безпечну, надійну та ефективну експлуатацію, технічне обслуговування та розвиток системи розподілу і забезпечення довгострокової спроможності системи розподілу щодо задоволення об’ґрунтованого попиту на розподіл електричної енергії з урахуванням вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та забезпечення енергоефективності.
- (29) **Оператор ринку** – юридична особа, яка забезпечує функціонування ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку та організацію купівлі-продажу електричної енергії на цих ринках.
Оператор ринку не має права здійснювати діяльність з виробництва, передачі, розподілу та постачання електричної енергії споживачу, а також трейдерську діяльність.
- (30) **Гарантований покупець електричної енергії** – суб’єкт господарювання, що відповідно до Закону зобов’язаний купувати електричну енергію у виробників, яким встановлено «зелений» тариф, а також у виробників за аукціонною ціною та виконувати інші функції, визначені законодавством.
- (31) **Споживач** – фізична особа, у тому числі фізична особа - підприємець, або юридична особа, що купує електричну енергію для власного споживання.
Споживач має право купувати електричну енергію для власного споживання за двосторонніми договорами та на організованих сегментах ринку, за умов укладення ним договору про врегулювання небалансів та договору про надання послуг з передачі електричної енергії з оператором системи передачі.

3.3. *Визначення товарних меж ринку*

- (32) Абзацом восьмим пункту 5.1 Методики передбачено, що товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (33) Відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії», електрична енергія як товар обертається у чотирьох сегментах. Фізичні та технічні особливості електричної енергії у цих сегментах є однаковими.
- (34) При цьому у зазначених сегментах здійснюється продаж електричної енергії з метою отримання прибутку та її купівля з метою подальшого перепродажу або комерційного (не побутового) споживання, тобто комерційний продаж електричної енергії.

Суб'єкти господарювання, які здійснюють комерційний продаж електричної енергії та не виконали заявлених графіків постачання та виробництва електричної енергії, здійснюють закупівлю електричної енергії в Оператора системи передачі з метою врегулювання небалансу електричної енергії.

Тобто, придбання електричної енергії для врегулювання небалансів є невід'ємною частиною процесу комерційного продажу електричної енергії.

- (35) Тому товарними межами у цій справі є **комерційний продаж електричної енергії та балансування**.
- (36) При цьому Законом України «Про ринок електричної енергії», зокрема, визначені такі сегменти ринку електричної енергії:
1. Ринок двосторонніх договорів.
 2. Організований сегмент ринку електричної енергії:
 - 2.1. Ринок «на добу наперед».
 - 2.2. Внутрішньодобовий ринок.
 - 2.3. Балансуючий ринок.

Сегмент «Ринок двосторонніх договорів» (далі – ринок двосторонніх договорів)

- (37) **Двосторонній договір** (далі – ДД) – договір купівлі-продажу електричної енергії, укладений між двома учасниками ринку поза організованими сегментами ринку, крім договору постачання електричної енергії споживачу.
- (38) Купівлю-продаж електричної енергії за двосторонніми договорами здійснюють виробники, електропостачальники, оператор системи передачі, оператори систем розподілу, трейдери, гарантований покупець та споживачі.
- (39) Учасники мають право вільно обирати контрагентів за двосторонніми договорами, укладати ці договори в довільній формі та на умовах, що визначаються за домовленістю сторін.
- (40) Відповідно до Закону, регулятор має право встановлювати максимальний строк дії двосторонніх договорів, який не може бути меншим за шість місяців.
- (41) Виробники та учасники ринку електроенергії мають право продавати її за двосторонніми договорами, крім обсягів, які підлягають обов'язковому продажу на ринку «на добу наперед».
- (42) Оператор системи передачі та оператори систем розподілу не мають права продавати електроенергію за двосторонніми договорами. При цьому купівля за такими договорами їм дозволена – з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її передачу та розподіл мережами.
- (43) Відповідно до Правил ринку, торгівля на ринку двосторонніх договорів здійснюється виключно на двосторонній основі шляхом укладання ДД.
- (44) Відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії», двосторонній договір має встановлювати:
- (а) предмет договору;
 - (б) ціну електричної енергії та/або порядок її розрахунку (формування);
 - (в) обсяг електричної енергії та графіки погодинного обсягу купівлі-продажу електричної енергії;
 - (г) строки та порядок постачання електричної енергії;
 - (д) порядок повідомлення про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за укладеним двостороннім договором;
 - (е) порядок та форму розрахунків;
 - (є) строки та порядок оформлення актів приймання-передачі обсягів купівлі-продажу електричної енергії;
 - (ж) права, обов'язки та відповідальність сторін;
 - (з) строк дії договору.
- (45) Істотною умовою договору повинна бути відповідальність за небаланс, що може спричинити невиконання такого договору.

- (46) Обов'язковою вимогою є також реєстрація двосторонніх договорів в оператора системи передачі.
- (47) Сторони двостороннього договору відповідно до Правил ринку інформують про договірні обсяги купівлі-продажу електричної енергії за укладеним договором. Інформування здійснюється через електронну платформу, якою управляє оператор системи передачі. На ній всі учасники ринку двосторонніх договорів повинні реєструвати відповідні обсяги електроенергії для всіх розрахункових періодів кожного торгового дня. Реєстрація обсягів завершується об 11:00 за один день до торгового дня.
- (48) Важливою умовою участі на ринку двосторонніх договорів є реєстрація на електронній платформі однакових обсягів електроенергії продавцем та покупцем. Якщо обсяги однакові, сторони отримують автоматичне повідомлення з підтвердженням від оператора системи передачі про дійсність зареєстрованого договору. Але в разі реєстрації неоднакових обсягів – повідомлення про недійсність торгової операції.

Сегмент «ринок «на добу наперед» (далі - ринок «на добу наперед» або РДН)

- (49) **Ринок «на добу наперед»** – сегмент ринку електричної енергії, на якому здійснюється купівля-продаж електричної енергії на наступну за днем проведення торгів добу.
- (50) Учасниками РДН можуть бути виробники, електропостачальники, трейдери, оператор системи передачі, оператор системи розподілу, гарантований покупець та споживачі.
- (51) Учасники ринку, що бажають стати учасниками РДН/ВДР, повинні:
 - (а) надати оператору ринку заяву про участь у РДН та ВДР;
 - (б) укласти договір про участь у РДН та ВДР;
 - (в) укласти з оператором системи передачі договір про врегулювання небалансів електричної енергії.
- (53) Купівля-продаж електричної енергії на РДН здійснюється на організованих електронних торгах, що проводяться за допомогою програмного забезпечення оператора ринку.
- (54) Учасники РДН подають оператору ринку заявки на торги на РДН (далі - торги), що відображають визначені обсяги та ціни продажу та/або купівлі електричної енергії щодо розрахункових періодів доби постачання.
- (55) До торгів допускаються учасники РДН та ВДР, які відповідно до вимог Правил РДН та ВДР надали гарантії виконання фінансових зобов'язань за договорами на РДН та ВДР.
- (56) Оператор ринку щоденно організовує та проводить торги в електронній формі.
- (57) Предметом торгів є обсяг електричної енергії, що заявляється учасниками РДН для продажу або купівлі на кожний розрахунковий період доби постачання у визначеній торговій зоні.
- (58) Учасники РДН/ВДР, що купують електричну енергію з метою її експорту або продають імпортовану електричну енергію на РДН/ВДР, повинні отримати в оператора системи передачі права на відповідний обсяг пропускнуої спроможності міждержавних електричних мереж у порядку, встановленому чинним законодавством.
- (59) Учасники РДН/ВДР можуть подавати заявки на торги на РДН за 7 календарних днів до доби постачання і до 12:00 години доби, що передує добі постачання («закриття воріт РДН»).
- (60) Оператор ринку визначає результати торгів на РДН, формує та надає учасникам РДН до 13:00 години доби, що передує добі постачання, відомості про розрахунки на РДН.
- (61) Оператор ринку до 14:00 години доби, що передує добі постачання, за результатами проведених торгів на РДН формує повідомлення про погодинні обсяги проданої та купленої електричної енергії на торгах на РДН та надає його оператору системи передачі.
- (62) Купівля та продаж електричної енергії на РДН здійснюється на підставі відповідних договорів між учасником цього ринку та оператором ринку, укладених за Правилами РДН та ВДР.

- (63) Ціна купівлі-продажу електричної енергії на РДН визначається для кожного розрахункового періоду оператором ринку за принципом граничного ціноутворення на основі балансу сукупного попиту на електричну енергію та її сукупної пропозиції.
- (64) Відповідно до Закону ціни на РДН є вільними (ринковими) цінами.
- (65) За результатами торгів, відповідно до Правил РДН та ВДР, оприлюднюються ціна та обсяги купівлі-продажу електричної енергії для кожного розрахункового періоду та інші показники, що можуть використовуватися як орієнтир (індикатор) для укладення правочинів щодо купівлі-продажу електричної енергії на ринку електричної енергії, в тому числі для укладення двосторонніх договорів.

Сегмент «внутрішньодобовий ринок» (далі - внутрішньодобовий ринок або ВДР)

- (66) Внутрішньодобовий ринок – сегмент ринку електричної енергії, на якому купівля-продаж електричної енергії здійснюється безперервно після завершення торгів на ринку «на добу наперед» та впродовж фізичного постачання електричної енергії.
- (67) Учасниками ВДР можуть бути виробники, електропостачальники, трейдери, оператор системи передачі, оператор системи розподілу, гарантований покупець та споживачі.
- (68) Учасники ринку, що бажають стати учасниками ВДР, повинні:
- (а) надати оператору ринку заяву про участь у РДН та ВДР;
 - (б) укласти договір про участь у РДН та ВДР;
 - (в) укласти з оператором системи передачі договір про врегулювання небалансів електричної енергії.
- (69) Купівля-продаж електричної енергії на ВДР здійснюється на організованих електронних торгах, що проводяться за допомогою програмного забезпечення оператора ринку.
- (70) Учасники ВДР подають оператору ринку заявки на торги на ВДР, що відображають визначені обсяги та ціни продажу та/або купівлі електричної енергії щодо розрахункових періодів доби постачання.
- (71) До торгів допускаються учасники РДН та ВДР, які відповідно до вимог Правил РДН та ВДР надали гарантії виконання фінансових зобов'язань за договорами на РДН та ВДР.
- (72) Оператор ринку щоденно організовує та проводить торги в електронній формі за допомогою програмного забезпечення оператора ринку.
- (73) Предметом торгів є обсяг електричної енергії, що заявляється учасниками ВДР для продажу або купівлі на кожний розрахунковий період доби постачання у визначеній торговій зоні.
- (74) Учасники РДН/ВДР, що купують електричну енергію з метою її експорту або продають імпортовану електричну енергію на РДН/ВДР, повинні отримати в оператора системи передачі права на відповідний обсяг пропускнуої спроможності міждержавних електричних мереж у порядку, встановленому чинним законодавством.
- (75) Учасники ВДР можуть подавати заявки на торги на ВДР, починаючи з 15:00 години доби, що передує добі постачання, і до «закриття воріт ВДР», що настає за 60 хвилин до початку розрахункового періоду, на який подається заявка.
- (76) Оператор ринку за результатами торгів на ВДР формує та, відповідно до Правил ринку, надає оператору системи передачі за 45 хвилин до початку розрахункового періоду повідомлення про обсяги купівлі-продажу електричної енергії на торгах на ВДР на цей розрахунковий період.
- (77) Оператор ринку за результатами торгів на ВДР формує та надає відомості розрахунків на ВДР учасникам ВДР до 13:00 години доби, наступної після доби постачання.
- (78) Купівля та продаж електричної енергії на ВДР здійснюється на підставі відповідних договорів між учасником цього ринку та оператором ринку, укладених за Правилами ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку.

- (79) Ціна купівлі-продажу електричної енергії на ВДР визначається для кожного розрахункового періоду оператором ринку за принципом ціноутворення «по заявленій (пропонованій) ціні» відповідно до Правил РДН та ВДР.
- (80) Відповідно до Закону ціни на ВДР є вільними (ринковими) цінами.

Сегмент балансуючий ринок електричної енергії (далі – балансуючий ринок)

- (81) **Балансуючий ринок електричної енергії** – ринок, організований оператором системи передачі електричної енергії з метою забезпечення достатніх обсягів електричної потужності та енергії, необхідних для балансування в реальному часі обсягів виробництва та імпорту електричної енергії і споживання та експорту електричної енергії, врегулювання системних обмежень в об'єднаній енергетичній системі України, а також фінансового врегулювання небалансів електричної енергії.
Балансуючий ринок управляється оператором системи передачі (ПрАТ «НЕК «Укренерго») з інтервалом одиниці робочого часу 15 хвилин.
- (82) На балансуєчому ринку виробники зобов'язуються надавати послуги з балансування електричної енергії в частині купівлі в оператора системи передачі або продажу оператору системи передачі електричної енергії.
- (83) На балансуєчому ринку оператором системи передачі здійснюються:
(а) купівля та продаж електричної енергії для балансування обсягів попиту та пропозиції електричної енергії у межах поточної доби;
(б) купівля та продаж електричної енергії з метою врегулювання небалансів електричної енергії сторін, відповідальних за небаланс.
- (84) Відповідно до Закону виробники зобов'язані надавати послуги з балансування в обсягах та випадках, визначених Законом та Правилами ринку.
- (85) Для надання послуг з балансування учасники ринку укладають з оператором системи передачі договір про участь у балансуєчому ринку, типова форма якого наведена в додатку 7 до Правил ринку (далі – Договір).
- (86) Відповідно до Договору, постачальник послуг з балансування зобов'язується надавати балансуєчу електричну енергію на завантаження або розвантаження для здійснення оператором системи передачі балансування енергетичної системи. Оператор системи передачі зобов'язується продавати балансуєчу енергію постачальнику послуг з балансування або купувати електричну енергію у постачальника послуг з балансування та отримувати оплату за продану або сплачувати кошти за куплену балансуєчу електричну енергію у постачальника послуг з балансування відповідно до умов Договору та Правил ринку.
- (87) Загальна вартість договору складається із суми всіх платежів, здійснених оператором системи передачі на користь постачальника послуг з балансування та постачальником послуг з балансування на користь оператора системи передачі протягом дії договору за придбані і продані обсяги електричної енергії на балансуєчому ринку.
- (88) Для розрахунків за Договором використовуються обсяги електричної енергії, купленої-проданої на балансуєчому ринку постачальниками послуг з балансування.
- (89) Для надання послуг з балансування учасники ринку укладають з оператором системи передачі договір про участь у балансуєчому ринку.
- (90) Постачальники послуг із балансування зобов'язані подавати пропозиції на балансуєчу електричну енергію на завантаження та розвантаження щодо кожної одиниці надання послуг із балансування для кожного розрахункового періоду торгового дня.
- (91) Оператор системи передачі з метою балансування обсягів виробництва та споживання електричної енергії та/або врегулювання системних обмежень надає постачальникам послуг із балансування команди на збільшення (зменшення) їхнього навантаження, здійснюючи на ринкових засадах відбір відповідних пропозицій (заявок) постачальників послуг із балансування в порядку, визначеному Правилами ринку.

- (92) Згідно з пунктом 4.10.1 Правил ринку, пропозиції на балансуєчу електричну енергію є пропозиціями щодо відхилень від графіка відпуску/відбору на збільшення або зменшення навантаження.
- (93) ПрАТ «НЕК «Укренерго» листом від 13.11.2019 № 01/44069 повідомило, що «балансування виконують учасники ринку, які можуть по команді диспетчера самостійно змінювати свій графік навантаження, тобто мають у власності одиниці генерації та/або одиниці споживання (якщо така одиниця може бути кваліфікована в якості постачальника послуг з балансування).
- (94) Трейдери, зважаючи на норми Закону України «Про ринок електричної енергії», виконують лише комерційні операції з купівлі продажу електричної енергії, без її фізичного виробництва та/або споживання. Таким чином, трейдер не може самостійно виконувати команду диспетчера на зміну графіка навантаження. Тобто, трейдер не має можливості набути статус постачальника послуг з балансування».
- Як видно з рисунку 2, зазначені сегменти ринку електроенергії діють як взаємопов'язані елементи єдиної системи комерційного продажу електричної енергії.

Структура ринку електроенергії

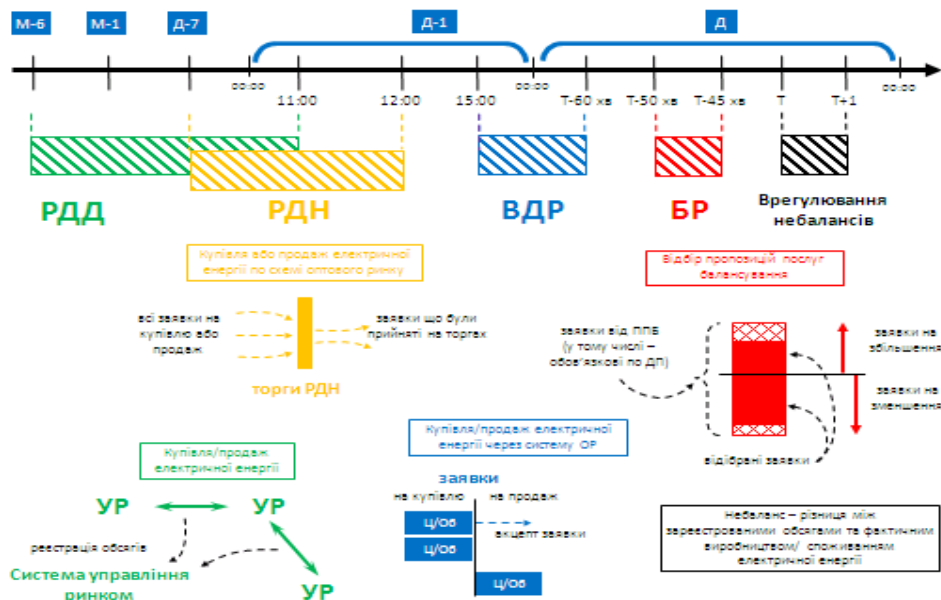

Рис. 2

- (95) Відповідно до пункту 5.1 Правил РДН та ВДР протягом перших дев'яти місяців із дати початку роботи РДН та ВДР учасниками РДН/ВДР (в редакції Постанови НКРЕКП від 24.06.2019 № 1169) у своїх заявках на торги зазначають ціни на електричну енергію не вище цін, визначених Оператором ринку, що дорівнюють:
- (а) у години мінімального навантаження (з 00:00 до 08:00 та з 23:00 до 24:00) - добуток максимального значення із середніх фактичних добових оптових ринкових цін на електричну енергію в години (з 00:00 по 08:00 та з 23:00 по 24:00) мінімального навантаження¹ за останні три календарних місяці до дати початку роботи РДН та ВДР² та коефіцієнта³, що визначається як відношення фактичної оптової ринкової ціни без дотацій та фактичної оптової ринкової ціни за останні три календарних місяці до дати початку роботи РДН та ВДР²;
- (б) у години максимального навантаження (з 08:00 до 23:00) - добуток максимального значення із середніх фактичних добових оптових ринкових цін на електричну енергію в години (з 08:00 до 23:00) максимального навантаження за останні три календарних

місяці до дати початку роботи РДН та ВДР² та коефіцієнта³, що визначається як відношення фактичної оптової ринкової ціни без дотацій та фактичної оптової ринкової ціни за останні три календарних місяці до дати початку роботи РДН та ВДР².

Примітки до пункту 5.1:

1 - у період end-start;

2 - березень-травень 2019 року;

3 - коефіцієнт застосовується в разі зобов'язання Оператора системи передачі електричної енергії здійснювати в установленому Комісією порядку компенсацію постачальникам універсальних послуг економічно обґрунтованих витрат, пов'язаних із виконанням зазначеними постачальниками спеціальних обов'язків, як це було передбачено пунктом 13 Положення про покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 5 червня 2019 року № 483 (без змін));

4 - у період start-end.

- (96) ДП «Оператор ринку» відповідно до пункту 5.1 Правил РДН та ВДР визначено такі граничні ціни (price-cap):
- (а) для годин мінімального навантаження (період з 00:00 до 08:00 та з 23:00 до 24:00): 959,12 грн/МВт·год (без ПДВ);
- (б) для годин максимального навантаження (період з 08:00 до 23:00): 2048,23 грн/МВт·год (без ПДВ).
- (97) Відповідно до п.10.11 Правил ринку (в редакції Постанови НКРЕКП від 24.06.2019 № 1169), встановлено граничні ціни на балансуємому ринку в межах від 85 % до 115 % від встановленої ціни на РДН на цей розрахунковий період, а саме:
- (а) з 00:00 до 08:00 та з 23:00 до 24:00: від 815,25 до 1 102,99 грн/МВт·год;
- (б) з 08:00 до 23:00: від 1 741,00 до 2 353,46 грн/МВт·год.
- (98) Аналіз наявних у Комітеті двосторонніх договорів купівлі-продажу електричної енергії на території торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» (далі – БурТЕС) свідчить, що ціна електричної енергії за двосторонніми договорами визначається з прив'язкою до цін на ринку «на добу наперед».
- (99) Як видно, у всіх сегментах комерційного продажу електричної енергії існує суттєва різниця в цінах на електричну енергію в години мінімального й максимального навантаження. Тому, відповідно до Методики електроенергії, що продається в години мінімального навантаження, не може бути взаємозамінною з електроенергією, що продається в години максимального навантаження.
- (100) **Отже, товарними межами ринків є:**
- (а) **ринок комерційного продажу електричної енергії та балансування в години мінімального навантаження;**
- (б) **ринок комерційного продажу електричної енергії та балансування в години максимального навантаження.**

3.4. *Визначення територіальних (географічних) меж ринку*

- (101) Територіальні (географічні) межі ринків електричної енергії визначаються шляхом встановлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належить до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (102) Об'єднана енергетична система України (далі – ОЕС України) – сукупність електростанцій, електричних мереж, інших об'єктів електроенергетики, що об'єднані спільним режимом виробництва, передачі та розподілу електричної енергії при централізованому управлінні цим режимом.

- (103) Відповідно до Правил ринку, відокремлена зона, визначена оператором системи передачі за погодженням НКРЕКП, в якій здійснюється синхронна робота електроустановок, є торговою зоною, на якій, відповідно, здійснюються торгові операції.
- (104) Постановою НКРЕКП від 27.06.2019 № 1307 «Про погодження визначених ДП «НЕК «Укренерго» торгових зон» погоджено визначені ДП «НЕК Укренерго» дві відокремлені зони в межах України:
- (а) торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС»;
- (б) торгову зону «ОЕС України».
- (105) Відповідно до інформації ПАТ «НЕК «Укренерго», торгова зона «Острів Бурштинської ТЕС» – південно-західна частина ОЕС України – охоплює територію площею 27 тис. квадратних кілометрів із населенням близько 3-х млн осіб і включає в себе Закарпатську, частину Львівської та Івано-Франківської областей. Власне споживання «острова» у зимовий максимум навантажень на сьогодні становить 1050-1100 МВт. Основними джерелами генерації електричної енергії в «острові» є Бурштинська ТЕС встановленою потужністю 2366 МВт, Калуська ТЕЦ (встановлена потужність 200 МВт) та Теребля-Рікська ГЕС (27 МВт).
- (106) Географічна карта торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» зображена на рисунку 3.

Рис. 3

- (107) Відокремлена торгова зона «Острів Бурштинської ТЕС» працює в ізолюваному режимі відносно іншої частини ОЕС України і в паралельному режимі у складі об'єднання електроенергетичних систем континентальної Європи ENTSO-E, що дозволяє імпортувати та експортувати електричну енергію із країн Європейського Союзу (Угорщини, Словаччини та Румунії).
- (108) Торгова зона «Острів Бурштинської ТЕС» не має електричного зв'язку з іншою частиною ОЕС України, і відповідно, в двох електрично незв'язаних частинах енергосистеми мають місце різні параметри мережі: частота, напруга тощо. Отже, у межах однієї торгової зони електроустановки працюють у синхронному режимі.
- (109) Торгова зона «Острів Бурштинської ТЕС» і торгова зона «ОЕС України» ізолювані одна від одної, що визначає необхідність окремого планування режиму роботи кожної

торгової зони, окремої закупівлі резервів й окремого регулювання небалансів у кожній торговій зоні. Це, у свою чергу, означає, що й ціна небалансу та балансуючої енергії теж може бути різною в цих двох зонах. Така ситуація унеможлиблює ринкові відносини щодо купівлі-продажу електричної енергії як товару між різними торговими зонами за відсутності між ними фізичного зв'язку (лист ПрАТ «НЕК «Укренерго» від 28.10.2019 № 01/41598).

- (110) Крім власної виробленої електроенергії, потреби споживачів торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» може задовольняти електроенергія, що імпортується з країн Європейського Союзу (Угорщини, Словаччини та Румунії).
- (111) Однак, незважаючи на синхронізацію торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» з ENTSO-E, розширення територіальних меж ринку є недоцільним, оскільки в покупця не існує можливості вільно імпортувати електричну енергію на територію України, оскільки зв'язок з іншими країнами здійснюється через міждержавні лінії електропередачі і для здійснення імпорту електричної енергії з інших країн необхідно отримати доступ до пропускної спроможності за відповідним напрямком за результатами аукціонів (річні, місячні, добові).
- (112) Відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» здійснювати імпорتنі операції з електричною енергією мають право учасники ринку електричної енергії України, а саме: виробники, електропостачальники та трейдери. Тобто, споживач не може здійснювати придбання електричної енергії за межами торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» без отримання статусу виробника, електропостачальника та трейдера.
- (113) Враховуючи, що відповідно до Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів, що належать до групи взаємозамінних товарів, є неможливим або недоцільним, то для споживача торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» є неможливим придбання електричної енергії за межами торгової зони.
- (114) При імпорті в Україну електричної енергії передбачено сплату таких митних платежів:
 - (а) ввізне імпортне мито у розмірі 2 % (пільгова/повна ставка) від митної вартості товару;
 - (б) акцизний податок 3,2 % від митної вартості товару;
 - (в) податок на додану вартість у розмірі 20 % від суми митної вартості, суми сплаченого мита та суми акцизного податку.
- (115) Для здійснення імпорту електричної енергії необхідно:
 - (а) мати ліцензію на право провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії;
 - (б) отримати доступ до пропускної спроможності міждержавного перетину за відповідними напрямками за результатами річних, добових та місячних аукціонів, які ПрАТ «НЕК «Укренерго» проводить відповідно до Порядку проведення електронних аукціонів з розподілення пропускної спроможності міждержавних електричних мереж, затвердженого постановою НКРЕКП від 28.03.2017 № 426.
- (116) Для участі в аукціонах учасники повинні сплатити грошовий внесок та/або надати оригінал банківської гарантії.
- (117) Розмір грошового внеску та/або грошового зобов'язання, виконання якого має забезпечуватися банківською гарантією (розмір банківської гарантії) учасника для участі в аукціонах, складає величину, яка більше або дорівнює 100 (ста) мінімальним заробітним платам, визначеним чинним законодавством України, на дату, що передує даті відкриття торгів відповідного аукціону.
- (118) Для можливості здійснення імпорту електричної енергії в Україну учаснику ринку необхідно мати контрагента сусідньої держави, який має право експортувати електричну енергію з відповідної держави в Україну.

- (119) У країнах Європейського Союзу (Угорщина, Словаччина, Румунія) існують свої РДН/ВДР зі своїми майданчиками та своїми правилами ринку.
- (120) Доцільність імпорту електричної енергії визначається також різницею цін на суміжних ринках електричної енергії.
- (121) Аналіз цін на електричну енергію за період липень-жовтень 2019 року на суміжних із торговою зоною «Острів Бурштинської ТЕС» ринках свідчить, що найбільш вигідною для імпорту була електрична енергія зі Словаччини, оскільки середньозважені ціни в Словаччині в зазначений період були значно нижчими, ніж ціни в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС». Однак отримати доступ до пропускнув спроможності перетину Словаччина-Україна можливо лише на добових аукціонах. Зазначене призводить до ускладнення довгострокового планування діяльності імпортерами електричної енергії.
- (122) Враховуючи викладене, мінімальна територія, за межами якої, з точки зору споживача, придбання електроенергії є неможливим або недоцільним, є територія торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС».
- (123) Відповідно до пункту 6.2 Методики, коректність визначення територіальних (географічних) меж товарного ринку може бути перевірена дослідженням відкритості ринку щодо міжрегіональної та/або міжнародної торгівлі.
- (124) Ступінь відкритості ринку (далі – СВР) щодо міжнародної, міжрегіональної торгівлі оцінюється за показником, який розраховується як відсоткове співвідношення суми загального обсягу ввезення (імпорту) товару на певний ринок з території інших регіонів держави (інших країн) до загального обсягу ринку за формулою:

$$\text{СВР} = \frac{\text{Обсяг імпорту товару на відповідний ринок}}{\text{Загальний обсяг реалізації товару на ринку в певних територіальних межах}} \times 100 \%$$

- (125) Відповідно до Методики, якщо СВР для регіональних ринків менше 30 %, то певна територія конкретно визначена як територіальні (географічні) межі регіонального ринку.
- (126) За результатами аналізу інформації, отриманої від ПрАТ «НЕК «Укренерго» листами від 28.10.2019 № 01/41598, від 13.11.2019 № 01/44069 та від 29.01.2020 № 01/3633, у таблиці 1 розраховано СВР за період липень-жовтень 2019 року.

Таблиця 1

Обсяг споживання, МВт·год	1 910 014
Обсяг чистого імпорту*, МВт·год	474 578
Ступінь відкритості ринку, %	24,85

*Обсяг імпорту за вирахуванням фактичного транзиту ТОВ «Д. Трейдінг», ТОВ «Еру Трейдінг» і ТОВ «Джен-Ай-Київ».

- (127) У таблиці 2 розраховано СВР для годин мінімального та максимального навантаження за період липень-жовтень 2019 року.

Таблиця 2

Години	Мінімальне навантаження (період з 00:00 до 08:00 та з 23:00 до 24:00)	Максимальне навантаження (період з 08:00 до 23:00)
Обсяги споживання, МВт·год	634 805	1 275 209

Обсяги чистого імпорту, МВт·год	58 871	415 707
Ступінь відкритості ринку, %	9,27	32,6

- (128) Разом із цим, стосовно розрахунку СВР, якщо СВР визначати не від обсягу фізичного споживання в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», як це здійснено в поданні про попередні висновки у справі, а від сукупного обсягу обороту електричної енергії у сегментах: ринок двосторонніх договорів, РДН, ВДР і надання послуг з балансування, то СВР за період липень-жовтень 2019 року буде таким:

Обсяг продажу, МВт·год	2 688 421,2
Обсяг чистого імпорту*, МВт·год	474 578
Ступінь відкритості ринку, %	17,65

- (129) Нижче, враховуючи зазначений підхід, розраховано СВР для годин мінімального та максимального навантаження за період липень-жовтень 2019 року:

Години	Мінімальне навантаження (період з 00:00 до 08:00 та з 23:00 до 24:00)	Максимальне навантаження (період з 08:00 до 23:00)
Обсяги продажу МВт·год	763 940,76	1 924 480,44
Обсяги чистого імпорту, МВт·год	58 871	415 707
Ступінь відкритості ринку, %	7,7	21,6

- (130) Тобто, за таким підходом до розрахунків СВР, який найбільше відповідає змісту п. 6.3 Методики, СВР є значно нижчим за 30 %.
- (131) На балансуєчому ринку постачальниками послуг із балансування можуть бути виробники електроенергії та споживачі, які можуть пропонувати послуги з балансування (потужності та/або електроенергії). Тобто, балансуєчий ринок є закритим для імпорту.
- (132) Отже, мінімальна територія, за межами якої, з точки зору споживача, придбання електроенергії є неможливим або недоцільним, є територія торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС».
- (133) **Отже, територіальними (географічними) межами**
- (а) ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування в години мінімального навантаження;
- (б) ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування в години максимального навантаження
- є територія торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС».**

3.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

- (134) Відповідно до Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (135) З 01 липня 2019 року відбулася лібералізація ринку електричної енергії відповідно до Закону України «Про ринок електроенергії».
- (136) Відповідно до Методики, часові межі ринку – час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінювалися.

- (137) Часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило – рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (138) Протягом 2019 року ринок електричної енергії не був стабільним, оскільки з 01 липня 2019 року змінилася модель ринку відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії».
- (139) Відповідно до статей 106, 113 Конституції України, які містять прямі норми, у випадку суперечності норм підзаконних актів нормам закону слід застосовувати норми закону, оскільки він має вищу юридичну силу. Ця теза також підтверджується Листом Міністерства юстиції України від 30.01.2009 № Н-35267-18 щодо порядку застосування нормативно-правових актів у разі існування неузгодженості між підзаконними актами.
- (140) У зв'язку із цим, визначаючи часові межі на ринку електричної енергії, Комітетом не може не братися до уваги набрання чинності з 01.07.2019 нормами Закону України «Про ринок електричної електроенергії», якими було введено в дію нову модель роботи ринку електричної енергії, що мало істотний вплив на структуру ринку і співвідношення попиту та пропозиції на ньому.
- (141) Протягом липня-жовтня 2019 року структура ринку була сталою. На сталість ринку насамперед впливала можливість доступу на ринок нових суб'єктів господарювання з новими обсягами електричної енергії, а саме імпортерів електричної енергії. Протягом липня-жовтня 2019 року імпорт електричної енергії існував у невеликих обсягах. Із листопада 2019 року значно збільшилися РПС (в 1,4 разу) і структура ринку змінилася.
- (142) Отже, доцільним та обґрунтованим є визначення часових меж ринків електричної енергії як проміжок часу липень-жовтень 2019 року.
- (143) **Отже, часові межі ринків електричної енергії визначаються як проміжок часу липень-жовтень 2019 року.**

3.6. Розрахунок частки Групи ДТЕК на ринку

- (144) Обсяг ринку визначається як сукупний обсяг обороту електричної енергії на ринку двосторонніх договорів, РДН, ВДР і під час надання послуг з балансування.
- (145) Виробництво електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» здійснюють: Бурштинська ТЕС, Калуська ТЕЦ, Теремле-Рікська ГЕС, а також відновлювальні джерела енергії.
- (146) Основним виробником електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» є Бурштинська ТЕС, яка належить АТ «ДТЕК «Західенерго» і виробляє близько 90 % від загального обсягу виробництва електричної енергії.
- (147) Як видно, власні обсяги виробництва торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» достатні для задоволення потреб споживачів цієї торгової зони.
- (148) Разом із цим, крім власної виробленої електроенергії, потреби споживачів торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» можуть задовольнятися також електричною енергією, що імпортується з країн Європейського Союзу.
- (149) Весь обсяг виробленої та імпортованої електроенергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» продається на ринку двосторонніх договорів, на РДН та ВДР.
- (150) Відсутні обсяги електроенергії, необхідні для збалансування рівня виробництва та імпорту з рівнем споживання для швидкого балансування енергосистеми, докуповуються на балансуєчому ринку.
- (151) У таблиці 3 розраховані частки продажу електричної енергії групою ДТЕК у особі АТ «ДТЕК Західенерго» і ТОВ «Д. Трейдінг» (далі – Група ДТЕК) на ринках комерційного продажу електричної енергії та балансування в години мінімального та максимального навантаження за період липень-жовтень 2019 року.

Таблиця 3

	Мінімальне навантаження (період з 00:00 до 08:00 та з	Максимальне навантаження(період з
--	--	--------------------------------------

	23:00 до 24:00)	08:00 до 23:00)
Обсяг продажу електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», МВт·год	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>
Обсяг продажу електричної енергії Групою ДТЕК, МВт·год	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>
Частка продажу Групи ДТЕК від загального обсягу продажу, %	59,85	38,93

(152) Відповідно до частини другої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» монополієм (домінуючим) вважається становище суб'єкта господарювання, частка якого на ринку товару перевищує 35 відсотків, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції.

(153) Група ДТЕК не довела, що зазнає значної конкуренції на ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування.

(154) Отже, Група ДТЕК в особі акціонерного товариства «ДТЕК Західенерго» і товариства з обмеженою відповідальністю «Д. Трейдінг» у період липень-жовтень 2019 року займає монополієне (домінуюче) становище на

(а) ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування в години мінімального навантаження;

(б) ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування в години максимального навантаження.

Розрахунок частки Групи ДТЕК у сегментах ринку електричної енергії

Ринок двосторонніх договорів

(155) Протягом липня-жовтня 2019 року продаж електричної енергії на ринку двосторонніх договорів здійснювало 12 суб'єктів господарювання.

(156) За інформацією ПАТ «НЕК «Укренерго», за липень-жовтень 2019 року в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» на ринку двосторонніх договорів було продано 1 275 569,65 МВт·год (за вирахуванням внутрішньогрупових продажів АТ «ДТЕК «Західенерго»).

(157) Частки продажу електричної енергії Групою ДТЕК у торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» у сегменті «ринку двосторонніх договорів» у години мінімального та максимального навантаження за період липень-жовтень 2019 року наведені в таблиці 4.

Таблиця 4

	Мінімальне навантаження (період з 00:00 до 08:00 та з 23:00 до 24:00)	Максимальне навантаження (період з 08:00 до 23:00)
Частка продажу Групи ДТЕК, %	36,14	29,02

(158) Як видно з таблиці 4, частка продажу електричної енергії Групою ДТЕК у сегменті «ринку двосторонніх договорів» у години мінімального навантаження перевищувала 36 %, а в години максимального навантаження - 29 %.

Ринок «на добу наперед»

- (159) Протягом липня-жовтня 2019 року продаж електричної енергії на РДН здійснювало *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* суб'єктів господарювання.
- (160) Відповідно до інформації ДП «Оператор ринку», за липень-жовтень 2019 року в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» на РДН було продано *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* МВт·год електричної енергії.
- (161) У Таблиці 5 розраховані частки продажу електричної енергії Групою ДТЕК на ринку «на добу наперед» у години мінімального та максимального навантаження за період липень-жовтень 2019 року.

Таблиця 5

	Мінімальне навантаження (період з 00:00 до 08:00 та з 23:00 до 24:00)	Максимальне навантаження (період з 08:00 до 23:00)
Частка продажу Групи ДТЕК, %	75,21	36,62

- (162) Як видно з таблиці 5, частка продажу електричної енергії Групою ДТЕК на ринку «на добу наперед» у години мінімального навантаження перевищувала 75 %, а в години максимального навантаження – 36,6 %.

Внутрішньодобовий ринок

- (163) Протягом липня-жовтня 2019 року продаж електричної енергії на внутрішньодобовому ринку здійснювало *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* суб'єкт господарювання.
- (164) Відповідно до інформації ДП «Оператор ринку», за липень-жовтень 2019 року в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» на ВДР було продано *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* МВт·год електричної енергії.
- (165) У таблиці 6 розраховані частки продажу електричної енергії Групою ДТЕК на ВДР у години мінімального та максимального навантаження за період липень-жовтень 2019 року.

Таблиця 6

	Мінімальне навантаження (період з 00:00 до 08:00 та з 23:00 до 24:00)	Максимальне навантаження (період з 08:00 до 23:00)
Частка продажу Групи ДТЕК, %	57,19	92,96

- (166) Як видно з таблиці 6, частка продажу електричної енергії Групою ДТЕК на ВДР у години мінімального навантаження перевищувала 57 %, а в години максимального навантаження – 92 %.

Балансуючий ринок

- (167) Відповідно до інформації ПрАТ «НЕК «Укренерго», послуги з балансування в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» надавали Бурштинська ТЕС, яка належить АТ «Західенерго», та Калуська ТЕЦ.
- (168) Протягом липня-жовтня 2019 року ПрАТ «НЕК «Укренерго» з метою балансування енергосистеми було придбано 44 884 МВт·год електричної енергії.
- (169) У таблиці 7 розраховані частки продажу електричної енергії Групи ДТЕК в особі АТ «ДТЕК Західенерго» під час надання послуг з балансування з метою розвантаження енергосистеми в години мінімального та максимального навантаження за період липень-жовтень 2019 року.

Таблиця 7

	Мінімальне навантаження (період з 00:00 до 08:00 та з 23:00 до 24:00)	Максимальне навантаження (період з 08:00 до 23:00)
Частка продажу Групи ДТЕК в особі АТ «ДТЕК Західенерго», %	97,69	98,23

- (170) Протягом липня-жовтня 2019 року ПрАТ «НЕК «Укренерго» з метою балансування енергосистеми було продано 236 968, 25 МВт·год електричної енергії.
- (171) У таблиці 8 розраховані частки продажу електричної енергії Групи ДТЕК в особі АТ «ДТЕК Західенерго» під час надання послуг з балансування з метою завантаження енергосистеми в години мінімального та максимального навантаження за період липень-жовтень 2019 року.

Таблиця 8

	Мінімальне навантаження (період з 00:00 до 08:00 та з 23:00 до 24:00)	Максимальне навантаження (період з 08:00 до 23:00)
Частка продажу Групи ДТЕК в особі АТ «ДТЕК Західенерго», %	99,49	99,40

- (172) Як видно з таблиць 7 і 8, частки продажу електричної енергії Групи ДТЕК в особі АТ «ДТЕК Західенерго» під час надання послуг з балансування в години мінімального й максимального навантаження перевищували 97 %.
- (173) Частка загального продажу електричної енергії Групи ДТЕК (двосторонні договори (за вирахуванням продажу АТ «ДТЕК Західенерго» електроенергії за двосторонніми договорами ТОВ «Д. Трейдинг»), РДН, ВДР та надання послуг з балансування з метою завантаження енергосистеми) за період липень - жовтень 2019 року в загальній структурі споживання торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» становила більше 60 %.
- (174) У таблиці 9 розраховані частки продажу електричної енергії Групи ДТЕК у години мінімального та максимального навантаження за період липень-жовтень 2019 року в загальному обсязі споживання.

Таблиця 9

Споживання, МВт·год	1 910 014,00
Обсяг продажу Групи ДТЕК, МВт·год	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>
Частка продажу Групою ДТЕК від обсягу споживання, %	63,16
Обсяги споживання електричної енергії, виробленої АТ «ДТЕК Західенерго» у торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», МВт·год	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>
Частка електричної енергії, виробленої АТ «ДТЕК Західенерго» у торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», від обсягу споживання, %	49,06

- (175) Частка електричної енергії, виробленої Групою ДТЕК і спожитої в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» (фізичні обсяги електричної енергії Групи ДТЕК) у загальному обсязі споживання торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС», за період липень-жовтень 2019 становила майже 50 %.

3.7. *Ринкова влада Відповідачів*

- (176) Відповідно до Методики, суб'єкт господарювання не зазнає значної конкуренції, якщо завдяки своїй ринковій владі має здатність не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання, чи ущемлювати інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів.
- (177) Ознаками ринкової влади є:
- (а) здатність суб'єкта господарювання, який є не єдиним виробником (постачальником) відповідного товару, диктувати свої умови продажу товару, укладення договору про поставки, нав'язувати споживачу невігідні умови;
 - (б) здатність суб'єкта господарювання шляхом монополізації ринку постачання виробничих ресурсів обмежувати конкуренцію, витіснити з ринку інших підприємців, які виробляють відповідні товари із застосуванням цих виробничих ресурсів, або створювати бар'єри вступу на ринок;
 - (в) здатність суб'єкта господарювання скорочувати або обмежувати випуск товарів і постачання їх на ринок збуту з метою отримання одноосібної користі при купівлі або продажу товарів, при укладенні договорів і угод про постачання товарів, а інші суб'єкти господарювання, які є його конкурентами, не здатні компенсувати утворений дефіцит товарів;
 - (г) здатність суб'єкта господарювання підвищувати ціни на товари і підтримувати їх на рівні, що перевищує рівень, обумовлений конкуренцією на ринку.
- (178) **Ринкова влада Групи ДТЕК полягає у:**
- (а) здатності встановлювати умови продажу електроенергії на ринку двосторонніх договорів, оскільки єдина може гарантувати задоволення договірних зобов'язань в істотних обсягах у довгостроковій перспективі;
 - (б) здатності зменшувати обсяги продажів на РДН/ВДР з одночасною пропозицією відповідних обсягів послуг із балансування, а інші суб'єкти господарювання, які здійснюють імпорт електричної енергії і є конкурентами, не здатні компенсувати утворений дефіцит електричної енергії;
 - (в) здатності підвищувати ціни на РДН і підтримувати їх на рівні граничних цін, які були вищими від цін сусідніх країн – Румунії, Угорщини, Словаччини, завдяки поданню заявок на продаж, які були останніми, що задовольняли попит покупців та формували цінову політику на РДН;
 - (г) здатності підвищувати ціни на послуги з балансування й підтримувати їх на рівні верхньої межі граничних цін, які є значно вищими за ціни електричної енергії на РДН/ВДР, оскільки послуги з балансування надають лише учасники ринку, які мають у власності генерацію, й АТ «ДТЕК Західенерго» було головним виконавцем послуг із балансування електричної енергії;
 - (д) ринкова влада Групи ДТЕК зумовлена найбільшою їх поінформованістю, яка пов'язана з викупом ТОВ «Д.Трейдінг» більше половини обсягів РПС у напрямку Словаччина-Україна; наявністю найбільшої генерації в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», з якою друга за обсягами генерація ДП «Калуська ТЕЦ-Нова» не може конкурувати через значно менші потужності, яка дозволяє бути майже єдиним суб'єктом, що надає послуги з балансування на балансуючому ринку. Ці переваги дозволяють Групі ДТЕК підвищувати ціни на електричну енергію і підтримувати їх на рівні, що перевищує рівень, обумовлений конкуренцією на ринку.

4. Зловживання монополієм (домінуючим) становищем

- (179) Відповідно до інформації, отриманої від ПрАТ «НЕК «Укренерго» (лист від 28.10.2019 № 01/41598), Правила ринку електричної енергії з 01 липня 2019 року надають можливість забезпечення електричною енергією «Острів Бурштинської ТЕС», що з 2002 року відокремлений від української енергосистеми та приєднаний до мережі Регіональної Групи ENTSO-E «Континентальна Європа», за рахунок імпорту електричної енергії із сусідніх країн, зокрема зі Словаччини, Угорщини та Румунії. Споживання електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» у період липень-жовтень 2019 року відповідно до інформації, отриманої від ПрАТ «НЕК «Укренерго» (лист від 13.11.2019 № 01/44069), становило: 453 773 МВт·год – у липні, 483 046 МВт·год – у серпні; 461 830 МВт·год – у вересні, 511 365 МВт·год – у жовтні, тоді як імпорт електричної енергії становив 171 036 МВт·год у липні, 164 756 у серпні, 171 597 у вересні та 257 980 у жовтні (за даними ПрАТ «НЕК «Укренерго», які надані листом від 28.10.2019 № 01/41598 та листом від 29.01.2020 № 01/3633).
- (180) Відповідно до законодавства України, суб'єкт господарювання, який має намір займатися експортом та/або імпортом електричної енергії, повинен отримати доступ до пропускної спроможності міждержавного перетину. Сумарна максимальна пропускна спроможність міждержавних перетинів у торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС» за всіма напрямками становить 1250 МВт. Визначення величини доступної пропускної спроможності міждержавних електричних мереж виконується Оператором системи передачі шляхом виконання розрахунків електричних режимів, відповідно до затвердженої НКРЕКП (№ 893 від 23.08.2018) «Методики визначення доступної пропускної спроможності міждержавних перетинів (міждержавних електричних мереж України)» (далі – Методики). Згідно з Методикою доступна пропускна спроможність з/до України визначається для кожного міждержавного перетину (перетин між енергетичними системами двох держав) окремо. Величина пропускної спроможності погоджується відповідними системними операторами суміжних держав.
- (181) Відповідно до інформації з офіційного сайту ПрАТ «НЕК «Укренерго» (<https://ua.energy/kliyantam/auktsiony/>), а саме Пам'ятки щодо організації імпорту електричної енергії в Україну з держав – сторін Енергетичного Співтовариства, розподіл міждержавних перетинів між Україною та сусідніми державами – сторонами Енергетичного Співтовариства здійснюється односторонньо. Це означає, що аукціонний офіс Українського ОСП розподіляє виключно пропуску спроможність міждержавних електричних мереж України від державного кордону до ОЕС України. Відповідно, аукціонний офіс сусіднього ОСП розподіляє виключно пропуску спроможність міждержавних електричних мереж своєї держави. Отже, для можливості здійснення імпорту електричної енергії в Україну учаснику ринку необхідно мати контрагента(ів), який(і) є учасником(ами) ринку сусідньої держави, має(ють) електричну енергію та має(ють) доступ до міждержавних перетинів сусідньої держави в сторону України. Такими контрагентами для учасника ринку можуть бути дочірня чи материнська компанія та/або інша компанія сусідньої держави, що має право експортувати електричну енергію із цієї держави.
- (182) Вільна пропускна спроможність міждержавних перетинів електричних мереж України розподіляється на річних, місячних і добових аукціонах за процедурою електронного аукціону з використанням електронного документообігу та електронного цифрового підпису. Під час розподілу пропускної спроможності не допускається дискримінація учасників ринку, які бажають отримати доступ до пропускної спроможності. Усі учасники ринку мають право брати участь у процесі розподілу пропускної спроможності. Використання розподіленої пропускної спроможності (далі – РПС), набутої в результаті річного, місячних та добових аукціонів, здійснюється за принципом «використовуй або втратиш», який означає, що:

- (а) РПС, яка була набута за результатами річного та місячних аукціонів і не була підтверджена шляхом подання добових погодинних графіків експорту/імпорту електричної енергії, автоматично розподіляється на добовому аукціоні;
- (б) РПС, яка була набута за результатами добових аукціонів і не була підтверджена шляхом подання добових погодинних графіків експорту/імпорту електричної енергії, не враховується в добовому графіку навантаження на відповідну добу.
- (в) Кошти, сплачені за доступ до РПС, яка була набута за результатами відповідних аукціонів і не була підтверджена шляхом подання добових погодинних графіків експорту/імпорту електричної енергії, не повертаються переможцю аукціону.
- (183) Імпорт електроенергії із суміжних країн здійснювався з початку роботи нової моделі ринку електроенергії в липні 2019 року. Згідно з інформацією, отриманою від ПрАТ «НЕК «Укренерго» (листи від 28.10.2019 № 01/41598 та від 13.11.2019 № 01/44069), загальний обсяг викупленої РПС для імпорту із суміжних країн до «Острів Бурштинської ТЕС» за 2019 рік становить: 611 496,0 МВт·год у липні, 740 455,0 МВт·год у серпні, 729 211,0 МВт·год у вересні та 669 655 МВт·год у жовтні, з яких у липні використано 27,97 % від загальної РПС, 22,25 % – у серпні, 23,53 % – у вересні та 38,52 % у жовтні.
- (184) Розподілена пропускна спроможність міждержавних перетинів у торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС» за липень-жовтень 2019 року наведена в таблиці 10.

Таблиця 10

Розподілена пропускна спроможність за липень-жовтень 2019 року			
	Загальний обсяг викупленої РПС, МВт·год	Обсяг використаної РПС, МВт·год	Частка використаної РПС від викупленої РПС, %
1	2	3	4
Липень 2019 року			
Всього	611 496	171 036	27,97
Словаччина	263 550	151 093	57,32
Угорщина	347 946	19 943	5,73
Румунія	0	0	0
Серпень 2019 року			
Всього	740 455	164 756	22,25
Словаччина	293 195	147 264	50,22
Угорщина	447 260	17 492	3,91
Румунія	0	0	0
Вересень 2019 року			
Всього	729 211	171 597	23,53
Словаччина	287 926	124 566	43,26
Угорщина	441 285	47 031	10,65
Румунія	0	0	0
Жовтень 2019 року			
Всього	669 655	257 980	38,52
Словаччина	259 485	150 973	58,18
Угорщина	410 170	107 007	26,08
Румунія	0	0	0

- (185) Як видно з таблиці 11, більшість використаної РПС припадає на імпорт електричної енергії зі Словаччини:

Таблиця 11

	Обсяг використаної РПС, МВт·год	Частка від фактично використаної РПС, %
1	2	3
Липень	171 036	
Словаччина	151 093	88,34
Угорщина	19 943	11,66
Румунія	0	0
Серпень	164 756	
Словаччина	147 264	89,38
Угорщина	17 492	10,62
1	2	3
Румунія	0	0
Вересень	171 597	
Словаччина	124 566	72,59
Угорщина	47 031	27,41
Румунія	0	0
Жовтень	257 980	
Словаччина	150 973	58,52
Угорщина	107 007	41,48
Румунія	0	0

- (186) Відповідно до аналізу інформації, отриманої від ПрАТ «НЕК «Укренерго» листом від 28.10.2019 № 01/41598, розподілення пропускної спроможності міждержавного перетину зі Словаччиною проводиться тільки за добовими аукціонами.
- (187) Також необхідно підкреслити, що суб'єктами господарювання, які викупили найбільші обсяги розподіленої пропускної спроможності міждержавного перетину зі Словаччиною, є ТОВ «Д. Трейдинг» і ТОВ «ЕРУ Трейдинг».
- (188) Інформація щодо часток основних суб'єктів господарювання в розподіленні пропускної спроможності міждержавного перетину зі Словаччиною за липень-жовтень 2019 року наведена на рисунку 4, рисунку 5, рисунку 6 та рисунку 7 окремо за кожний місяць:

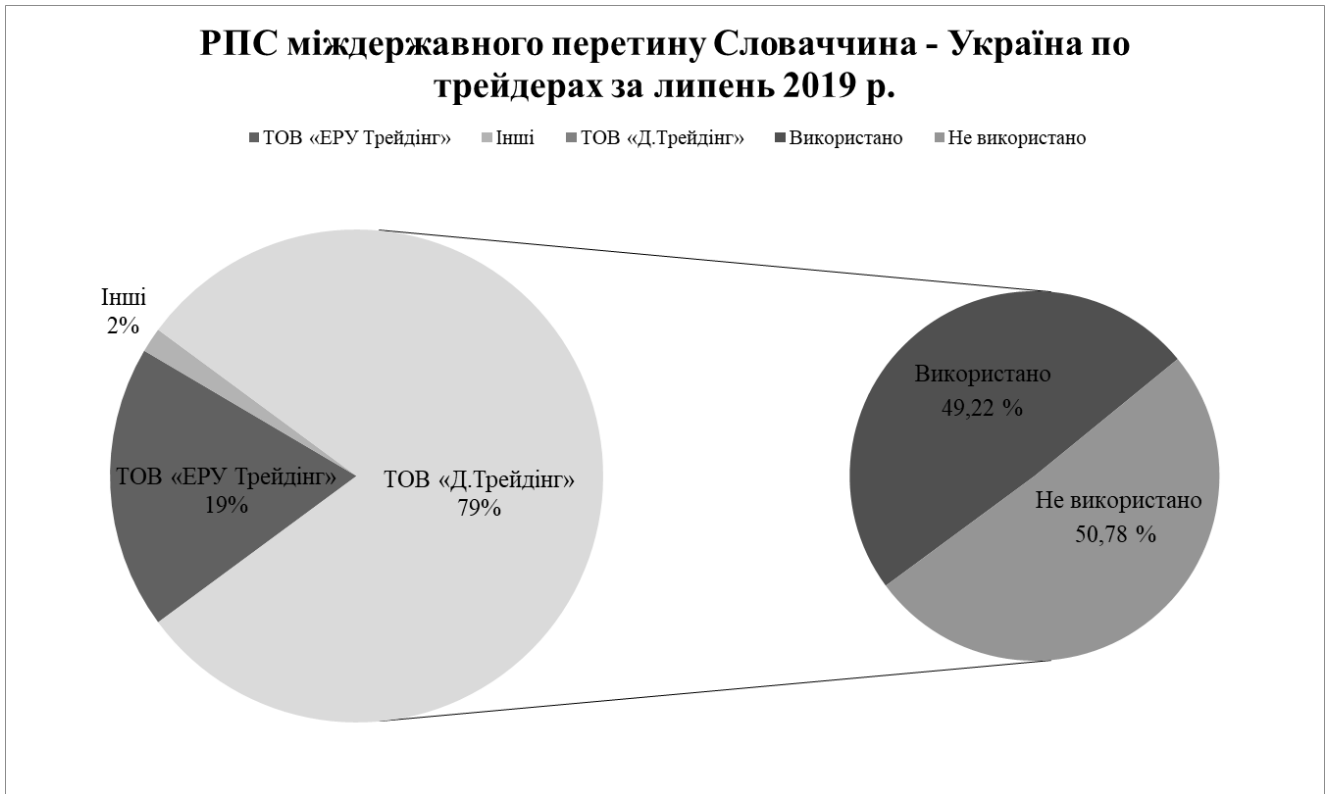

Рис. 4

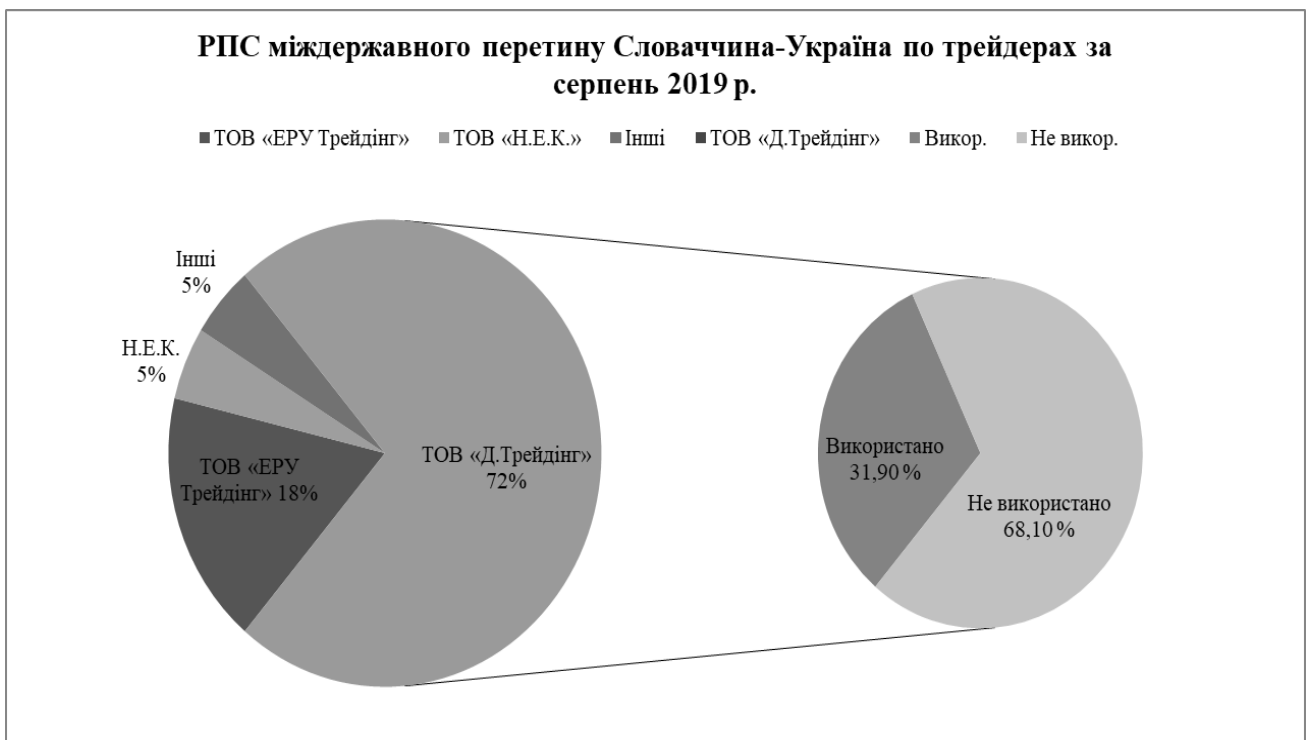

Рис. 5

Рис. 6

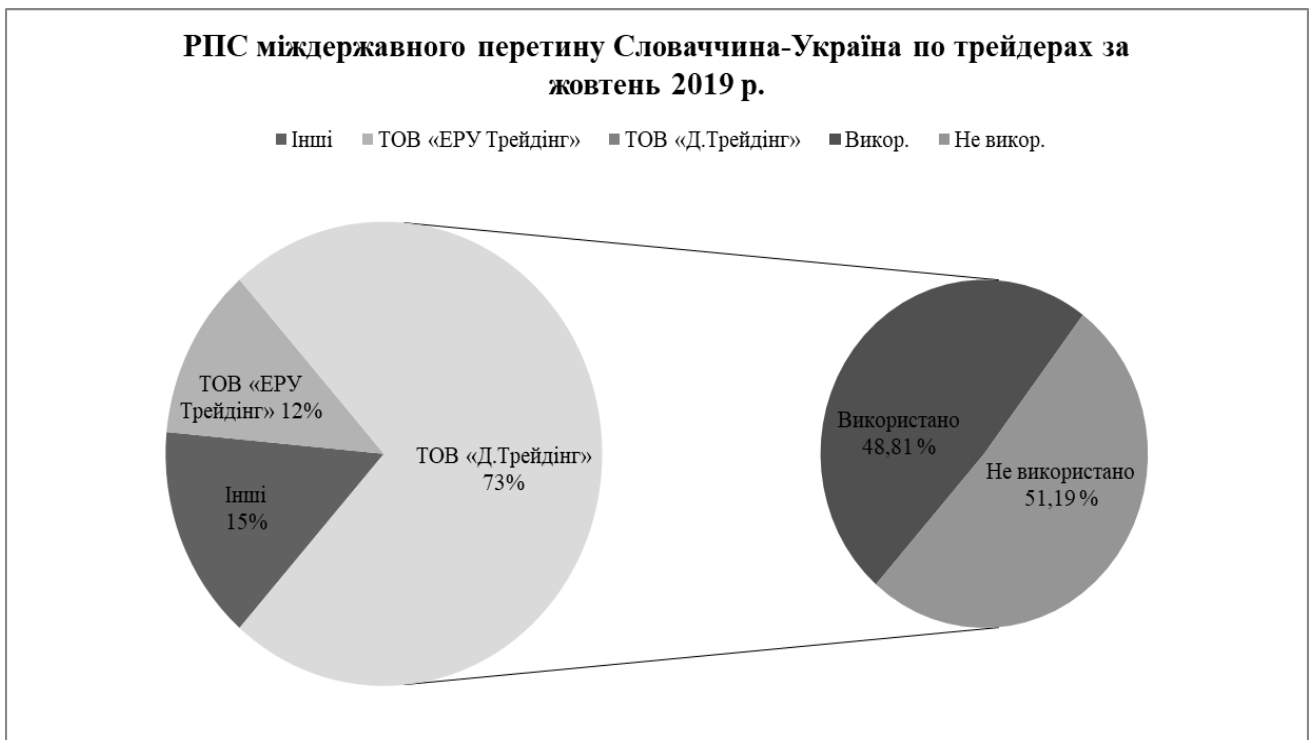

Рис. 7

(189) Відповідно до інформації, отриманої від TOB «Д. Трейдінг» (лист від 29.11.2019 № 8-01/1207-кі) і TOB «ЕРУ Трейдінг» (лист від 02.12.2019 № 8-01/14307), частка розподіленої пропускнує спроможності міждержавного перетину зі Словаччини, яку TOB «Д. Трейдінг» і TOB «ЕРУ Трейдінг» викупили, могла бути ще більша, оскільки ці суб'єкти господарювання у своїх заявках до купівлі РПС подавали обсяги більші, ніж ними були фактично викуплені за результатом аукціонів.

(190) Нижче наведена таблиця 12 з розподіленням пропускної спроможності міждержавного перетину Словаччина-Україна в період липень-жовтень (01.10-27.10; відповідно до інформації, отриманої від ПрАТ «НЕК «Укренерго» на вимогу Антимонопольного комітету України від 14.01.2020 № 143-26.13/01-494 з 28 по 31 жовтня 2019 року добові аукціони не проводилися у зв'язку з відсутністю доступної пропускної спроможності) двох суб'єктів господарювання, які мають найбільші обсяги розподіленої пропускної спроможності.

Таблиця 12

Аукціони з розподілення пропускної спроможності Словаччина-Україна						
Період	Обсяги в заявках, МВт·год	Фактично викуплені обсяги, МВт·год	Вартість заявок, грн	Фактична вартість, грн	Ціна в заявках перерахунку на 1 МВт·год	Фактична ціна перерахунку на 1 МВт·год
1	2	3	4	5	6	7
ТОВ «Д.Трейдінг»						
Липень	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>
Серпень	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>
Вересень	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>
Жовтень (01-27)	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>
ТОВ «ЕРУ Трейдінг»						
Липень	101 450	49 030	12 491 393,15	1 720 906,21	123,13	35,10
Серпень	132 914	51 549	22 362 376,05	6 509 089,61	168,25	126,27
Вересень	90 986	37 368	34 217 508,00	15 666 361,85	376,07	419,25
Жовтень (01-27)	74 300	31 476	32 704 470,00	15 036 376,62	440,17	477,71

(191) Потребує уваги те, що фактична ціна за 1 МВт·год розрахована з огляду на ті обсяги, які фактично отримав суб'єкт господарювання. Якщо ж суб'єкт господарювання використовує менше ніж 100 % від викупленої пропускної спроможності, то кінцева вартість за 1 МВт·год зростає пропорційно зменшенню обсягів імпорту. Наприклад, якщо ТОВ «Д. Трейдінг» купувало електричну енергію зі Словаччини в липні 2019 року за ціною *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* грн за 1 МВт·год, а обсяги імпортованої електричної енергії дорівнюють обсягам викупленої пропускної спроможності зі Словаччини, то до *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* грн додається вартість РПС, яка при 100 %

використанні становить [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] грн за 1 МВт-год. Проте, у зв'язку з тим, що РПС було використано лише на 49,22 %, то ціна використаної РПС вже становить [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] грн.

- (192) У свою чергу, обсяги імпорту ТОВ «Д. Трейдінг» за відповідний період не перевищували 49,22 % від викупленої пропускної спроможності міждержавного перетину зі Словаччиною і, відповідно, становили: 49,22 % у липні; 31,90 % у серпні; 20,69 % у вересні; 48,81 % у жовтні (01.10-27.10).
- (193) Слід зазначити, що ТОВ «ЕРУ Трейдінг» на відміну від ТОВ «Д. Трейдінг» використовувало обсяги розподіленої пропускної спроможності, які воно отримало в результаті аукціонів, майже в повному обсязі: 93,39 % у липні, 100,00 % у серпні, 100,00 % у вересні, 98,57 % у жовтні (01.10-27.10).
- (194) ТОВ «Д. Трейдінг» протягом всього вищезазначеного періоду активно викупувало розподілену пропускну спроможність міждержавних перетинів, зокрема перетин зі Словаччини в торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС» та перетин з Угорщини в торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС». Незважаючи на великі обсяги викупленої РПС з Угорщини, більшим попитом користувався міждержавний перетин зі Словаччини в торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС» (щонайменше 58,52 % в жовтні від загального обсягу викупленої РПС з Угорщиною, Словаччиною та Румунією), що ймовірно може бути наслідком більш вигідних цін на електричну енергію для подальшого імпорту на територію торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС».
- (195) Суб'єктом господарювання, який мав найбільші обсяги викупленої РПС зі Словаччини, було ТОВ «Д. Трейдінг», яке викупало не менше як 64,88 % (вересень) від загального обсягу викупленої РПС зі Словаччини. Проте обсяги використаної РПС не перевищували 49,22 % (липень) із трендом на зниження відсотка використання РПС (у вересні обсяг використаної РПС становив 20,69 % від викупленої РПС).
- (196) Незважаючи на те, що ТОВ «Д.Трейдінг» жодного разу не використовувало РПС зі Словаччини хоча б на 50 % (на відміну від ТОВ «ЕРУ Трейдінг», середньозважений відсоток використання викупленої РПС якого за період липень-жовтень становив 97,68 %, ТОВ «Д. Трейдінг» використовувало лише 38,12 % від обсягів РПС, які Відповідач викупив за цей період), обсяги РПС в його заявках кожен місяць збільшувалися, що йде в розріз із трендом Товариства у використанні викупленої РПС зі Словаччини.
- (197) На рисунку 8 наведені обсяги РПС ТОВ «Д.Трейдінг», які Товариство вказувало в заявках, які воно фактично отримало та які воно фактично використало.

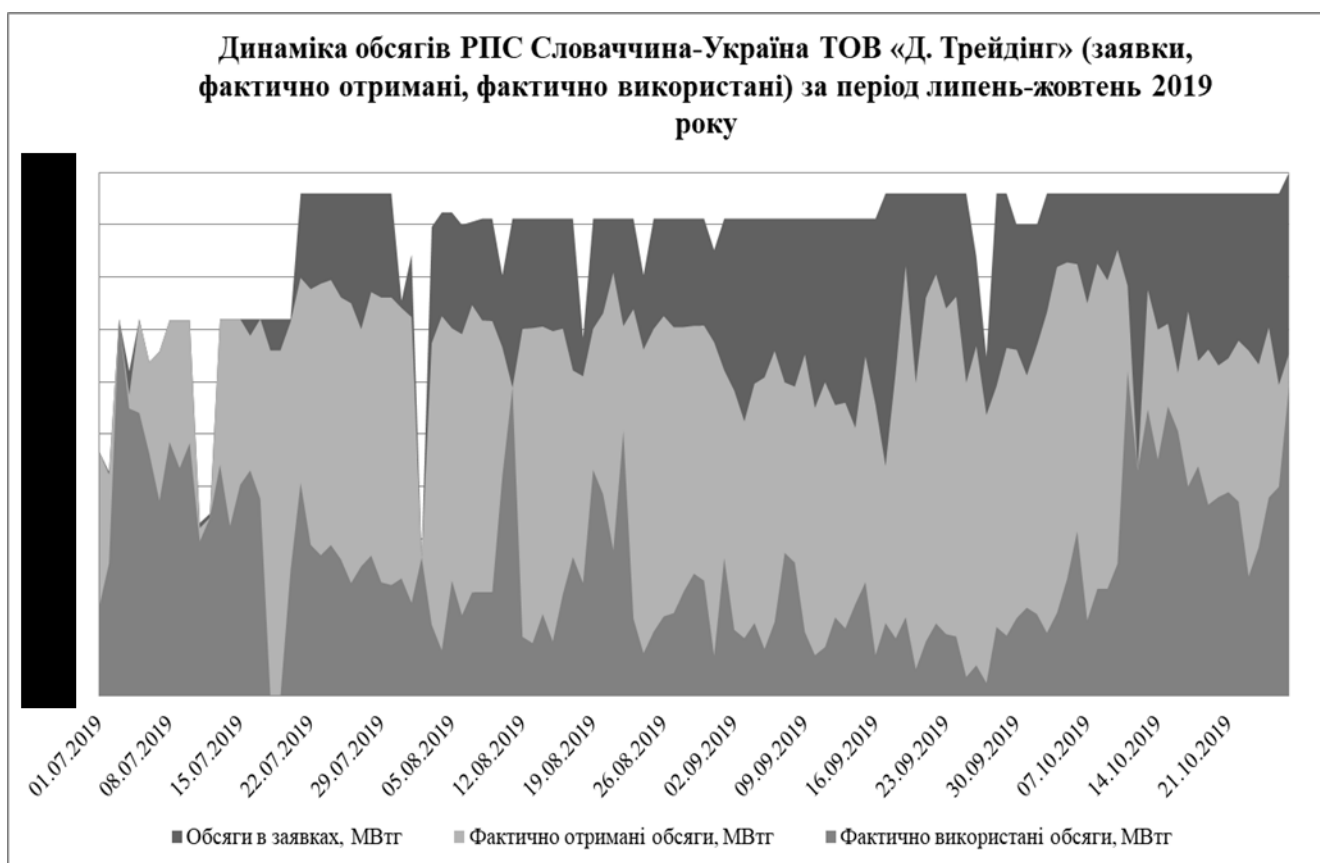

Рис. 8

(198) У таблиці 13 наведені дані імпорту ТОВ «Д. Трейдінг» і ТОВ «ЕРУ Трейдінг» електричної енергії зі Словаччини за період липень-жовтень (01.10-27.10).

Таблиця 13

Імпорт електричної енергії зі Словаччини у 2019 р.				
	Контрагент	Обсяги, МВтг·год	Вартість, грн	Середньозважена ціна за 1 МВтг, грн
1	2	3	4	5
ТОВ «Д.Трейдінг»				
Липень	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]
	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]
Всього за липень		[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]
Серпень	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]
	[інформація визначена відповідачем як інформація з	[інформація визначена відповідачем як інформація з	[інформація визначена відповідачем як інформація з	[інформація визначена відповідачем як інформація з

	<i>обмеженим доступом]</i>	<i>обмеженим доступом]</i>		
Всього за серпень		<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>
Всього за вересень	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>
Жовтень (01-27)	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>
	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>
Всього за жовтень		<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>
Всього		<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>
ТОВ «ЕРУ Трейдінг»				
Липень	Energy F.T.	45 676,00	59 768 718,13	1308,31
1	2	3	4	5
Серпень	Energy F.T.	51 429,00	65 691 949,35	1277,33
Вересень	Energy F.T.	37 368,00	52 091 262,15	1394,00
Жовтень	Energy F.T.	31 026,00	42 348 603,67	1364,94
Всього		165 499,00	219 900 533,30	1328,71

- (199) Як видно з таблиці 13, середньозважені ціни за договорами імпорту зі Словаччини, укладені ТОВ «Д. Трейдінг», у період липень-жовтень (01.10-27.10) становили відповідно: *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* грн за 1 МВт·год у липні; *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* грн за 1 МВт·год у серпні; *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* грн за 1 МВт·год у вересні та *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* грн за 1 МВт·год у жовтні (01.10-27.10). Тоді як ціни в договорах імпорту ТОВ «ЕРУ Трейдінг» за цей період були вищими і становили: 1308,31 грн за 1 МВт·год у липні; 1277,33 за 1 МВт·год у серпні; 1394,00 грн за 1 МВт·год у вересні; 1364,94 грн за 1 МВт·год у жовтні (01.10-27.10).
- (200) Слід зазначити, що електрична енергія, яка була імпортована на територію «Острів Бурштинської ТЕС» ТОВ «Д. Трейдінг» відповідно до інформації, отриманої від ТОВ «Д. Трейдінг» (лист від 29.11.2019 № 8-01/1207-кі), *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (201) Загальні обсяги експорту з торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» у період липень-жовтень становили 345 609,0 МВт·год у липні, 329 433,0 МВт·год – у серпні, 311 529,0 МВт·год – у вересні та 415 137,0 МВт·год у жовтні.

		<i>інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>обмеженим доступом]</i>	<i>доступом]</i>	
Жовтень (01-27)	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>
	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>
	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>
Всього за жовтень		<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	
ТОВ «ЕРУ Трейдінг»					
Липень	Energy F.T.	1 333,00	1 952 685,82	1464,88	UA-HU
Серпень	Energy F.T.	897,00	1 663 068,83	1854,03	UA-HU
Вересень	Energy F.T.	886,00	1 398 278,73	1578,19	UA-HU
Жовтень	Energy F.T.	1 107,00	1 524 993,43	1377,59	UA-HU

- (203) Відповідно до інформації, отриманої від ТОВ «Д. Трейдінг» (лист від 26.11.2019 № 6898), обсяги продажів електроенергії Товариством протягом липня – жовтня 2019 року на ринку «на добу наперед» у торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» становили *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* МВт·год.
- (204) На відміну від ТОВ «Д. Трейдінг», діяльність із реалізації електричної енергії ТОВ «ЕРУ Трейдінг» здебільшого сконцентрована в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», про це свідчать незначні обсяги експортованої електричної енергії Товариством у сусідні країни, наведені в таблиці вище, а також обсяги реалізованої Товариством електричної енергії на території торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС». У той же час ТОВ «Д. Трейдінг», імпортуючи електричну енергію зі Словаччини, реалізує її передусім в сусідні країни, про що свідчать обсяги експорту Товариством відповідної електричної енергії за період липень-жовтень (01.10-27.10), а також обсяги реалізації Товариством імпортованої електричної енергії на території «Острів Бурштинської ТЕС».
- (205) У зв'язку з тим, що імпорт електричної енергії неможливий без придбання пропускної спроможності міждержавного перетину, для оцінки економічної доцільності імпортно-експортних операцій, як було зазначено вище, до ціни за 1 МВт·год, вказаної в договорах імпорту суб'єктів господарювання, необхідно ще додати вартість викупленої пропускної спроможності, для того щоб розуміти загальну вартість імпорту та порівняти її з прибутком від експорту електричної енергії в сусідні країни.
- (206) Отже, нижче в таблиці 15 наведено порівняння вартості імпортованої електричної енергії з додаванням вартості отримання доступу до РПС зі Словаччини (вартість РПС у заявках – вартість, яку суб'єкт господарювання був готовий заплатити, щоб отримати РПС; фактична вартість РПС – вартість, яку заплатив суб'єкт господарювання за отриману РПС; вартість викупленої РПС пропорційно використаної РПС – вартість, яку заплатив суб'єкт господарювання за отримані обсяги РПС, перераховані на обсяги, які він використав).

Порівняння цін імпорту та експорту							
Період	Середньозважена вартість імпорту на 1 МВт·год, грн	Середньозважена вартість РПС в заявках на аукціонах на 1 МВт·год, грн	Фактична середньозважена вартість РПС на аукціонах на 1 МВт·год, грн	Середньозважена вартість імпорту + вартість РПС в заявках за 1 МВт·год, грн	Середньозважена вартість імпорту + фактична вартість РПС за 1 МВт·год, грн (за умови використання 100 % придбаної РПС)	Середньозважена вартість імпорту + фактична вартість за 1 МВт·год, грн (за результатом фактичного використання РПС)	Середньозважена вартість експорту на 1 МВт·год, грн
	1	2	3	4	5	6	7
ТОВ «Д.Трейдінг»							
Липень	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]
Серпень	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]
Вересень	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]
Жовтень	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]
ТОВ «ЕРУ Трейдінг»							
Липень	1308,31	123,13	35,10	1431,44	1343,41	1345,99	1464,88
Серпень	1277,33	168,25	126,27	1445,58	1403,60	1403,89	1854,03
Вересень	1394,00	376,07	419,25	1770,07	1813,25	1813,25	1578,19
Жовтень	1364,94	440,17	477,71	1805,11	1842,65	1849,58	1377,59

(207) Нижче на рисунку 9 наведена динаміка цін ТОВ «Д. Трейдінг» на отримання доступу до РПС зі Словаччини в період липень-жовтень 2019 року.

Рис. 9

(208) Для більш детального розуміння економічної доцільності виконання таких операцій у таблиці 16 наведені дані щодо загальної вартості імпорту електричної енергії, вартості РПС та їх співвідношення з вартістю експорту електричної енергії ТОВ «Д. Трейдінг».

Таблиця 16

ТОВ «Д.Трейдінг»						
	Обсяги імпор-ту в МВт·год	Вартість імпорту, грн	Вартість РПС у заявках на аукціонах, грн	Вартість фактично отриманої РПС на аукціонах, грн	Співвідношення вартості РПС у заявках та вартості імпорту у % (3*100/2)	Співвідношення вартості фактично отриманої РПС та вартості імпорту у % (4*100/2)
	1	2	3	4	5	6
Липень	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	27,17	3,90
Серпень	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	75,09	18,66

Вересень	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	167,70	101,14
Жовтень	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	88,39	52,29

(209) У таблиці 17 відображені дані щодо обсягів імпорту та його вартості, вартість РПС (заявки на отримання РПС, фактично отримані обсяги РПС) та вартість транзиту (електрична енергія, яка була імпортована зі Словаччини в Україну і в той же день і годину була експортована з України в Угорщину)

Таблиця 17

Період	Обсяги імпорту в МВт·год	Вартість імпорту, грн	Вартість РПС у заявках на аукціонах, грн	Вартість фактично отриманої РПС на аукціонах	Вартість транзиту, грн	Сальдо транзиту, грн (5-(4+2))	Сальдо транзиту (з урахуванням вартості РПС за заявками, грн) (5-(3+2))
	1	2	3	4	5	6	7
Липень	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	28 850 607,42	304 551,48
Серпень	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	5 937 528,08	- 42 770 015,22
Вересень	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	- 35 861 324,65	- 66 467 599,51
Жовтень	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	- 27 602 252,68	- 66 161 276,68

	<i>им доступом]</i>						
Всього	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	- 28 675 441, 83	- 175 094 339,93

- (210) Як видно з таблиці 16 та таблиці 17, ТОВ «Д. Трейдінг» протягом визначеного періоду постійно збільшувало ціну в заявках на РПС. Зокрема, у вересні 2019 року вартість отримання РПС була вище, ніж вартість імпортованої електричної енергії, тобто Товариство заплатило за можливість імпортувати більше, ніж за сам імпорт. Вартість фактично отриманої РПС також була більшою від самого імпорту, тобто для отримання прибутку при подальшому експорті електричної енергії в сусідні країни Товариству необхідно було реалізувати електричну енергію за ціною, вдвічі більшою за ціну, за якою Товариство імпортувало цю електричну енергію. Проте, якщо порівняти вартість імпорту та вартість експорту, то ціна експорту була вище лише на 23 %, що не було достатнім для покриття витрат на отримання РПС. Майже така ж сама ситуація була в жовтні 2019 року, коли перевищення витрат на імпорт електричної енергії порівняно з доходами від експорту в Товариства становили 27 602 252,68 грн. Загалом же за період липень-жовтень (01.10-27.10) ТОВ «Д. Трейдінг» зазнало додаткових витрат у розмірі 28 675 441,83 грн. Якщо порівняти доходи від експорту електричної енергії з витратами на імпорт та вартістю отримання РПС, яку пропонувало ТОВ «Д. Трейдінг» у заявках на аукціонах, то перевищення витрат на імпорт порівняно з доходами від експорту за період липень-жовтень (01.10-27.10) 2019 року в Товариства становило б 175 094 339,93 грн.
- (211) Для розуміння намірів Товариства щодо здійснення прозорої комерційної діяльності важливе значення має той факт, що розподіл пропускної спроможності зі Словаччиною відбувається тільки за добовими аукціонами, що вказує на те, що Товариство, володіючи інформацією про власні ціни імпорту та експорту, заздалегідь усвідомлювало неприбутковість виконання дій щодо придбання РПС у таких значних обсягах, але не тільки продовжувало брати участь в аукціонах із розподілення пропускної спроможності зі Словаччини за високими цінами, які воно підвищувало протягом усього періоду, а ще й підвищувало протягом усього періоду обсяги, які Товариство було готове викупати за такими високими цінами.
- (212) Отже, ТОВ «Д. Трейдінг», викупуваючи РПС у напрямку Словаччина-Україна та не використовуючи їх у повному обсязі, створювало бар'єри для отримання доступу до РПС іншим суб'єктам господарювання, а саме: ТОВ «Де Трейдинг», ТОВ «Укренергоекспорт», ТОВ «Еру Трейдинг», ПП «Некст Ойл Трейд», ТОВ «Джен-Ай Київ», ТОВ «Нова-Енергетична Компанія», ТОВ «Торгова електрична компанія», ТОВ «Черкасиенергозбут» та іншим потенційним імпортерам. При цьому Товариство не отримувало прибутку безпосередньо від цієї комерційної діяльності, що свідчить про іншу мету такої діяльності, а саме, створення перешкод іншим суб'єктам господарювання до можливості здійснення імпорту електричної енергії зі Словаччини на територію торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС».
- (213) Також ТОВ «Д. Трейдінг», крім придбання великих обсягів пропускної спроможності зі Словаччини в напрямку БурТЕС, які воно використовувало лише на 38,12 % від усього обсягу викупленої ТОВ «Д.Трейдінг» РПС за період липень-жовтень 2019 року, вказувало високі ціни у своїх заявках на добових аукціонах з отримання доступу до пропускної спроможності зі Словаччини, тим самим знижуючи ймовірність отримання

- доступу до пропускної спроможності зі Словаччини іншим суб'єктам господарювання та прибутковість комерційної діяльності з імпортування електричної енергії іншими суб'єктами господарювання.
- (214) Слід зазначити, що вартість придбання ТОВ «Д.Трейдінг» пропускної спроможності зі Словаччини відрізнялась у години мінімального та максимального навантаження, зокрема, вартість придбання пропускної спроможності в години мінімального навантаження за період липень-жовтень 2019 року становила *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* грн, тоді як вартість у години максимального навантаження за відповідний період становила *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* грн. Використання пропускної спроможності зі Словаччини ТОВ «Д.Трейдінг» у години мінімального навантаження за період липень-жовтень 2019 року становило 35,79 %, у години максимального навантаження за відповідний період – 39,11 %, тобто стратегія використання ТОВ «Д.Трейдінг» пропускної спроможності зі Словаччини несуттєво відрізнялась у години мінімального та максимального навантаження за період липень-жовтень 2019 року.
- (215) Відповідно до частини першої статті 10.2 постанови НКРЕКП від 28.03.2017 № 426 «Про затвердження Порядку проведення електронних аукціонів з розподілення пропускної спроможності міждержавних електричних мереж» для кожного резерву кожного напрямку міждержавного перетину пропускної спроможності Заявки ранжуються в порядку зменшення за ціною Заявки.
- (216) Відповідно до частини другої статті 10.2 Постанови НКРЕКП від 28.03.2017 № 426 «Про затвердження Порядку проведення електронних аукціонів з розподілення пропускної спроможності міждержавних електричних мереж» задовольняється(ються) Заявка(и) з найвищою ціною, поки вся вільна пропускна спроможність для цього резерву такого міждержавного перетину не буде вичерпана. Заявка, величина пропускної спроможності якої більша за залишкову пропускну спроможність для цього резерву такого міждержавного перетину, задовольняється частково до межі залишкової вільної пропускної спроможності.
- (217) Створення бар'єрів для отримання доступу до РПС іншим суб'єктам господарювання призводить до недопущення конкуренції в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», де найбільшим виробником та одним із найбільших продавців електричної енергії є АТ «ДТЕК Західенерго», яке пов'язане відносинами контролю, у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», із ТОВ «Д.Трейдінг» та, відповідно до чинного законодавства, вони є єдиним суб'єктом господарювання – Групою «ДТЕК».
- (218) Створення перешкод для отримання доступу до РПС зі Словаччини іншим суб'єктам господарювання є особливо негативним явищем через те, що саме на ринках Словаччини у період липня-жовтня 2019 року ціни на електричну енергію були привабливими з точки зору купівлі там електричної енергії з метою її імпорту в Україну на територію «Острів Бурштинської ТЕС».
- (219) Аналіз цін на суміжних із торговою зоною «Острів Бурштинської ТЕС» ринках базується на інформації з погодинними цінами на електричну енергію протягом липня-жовтня 2019 року в Угорщині, Словаччині, Румунії та Україні, яка була взята з відкритих джерел (сайт Угорської енергетичної біржі <https://hupx.hu/en/market-data/dam/historical-data>; сайт ДП «Оператор ринку» <https://www.oree.com.ua/index.php/pricectr>).
- (220) На рисунку 10 наведені дані щодо середньозважених цін на електричну енергію на РДН Словаччини та України (торгова зона «Острів Бурштинської ТЕС») у динаміці в період липень-жовтень 2019 року.

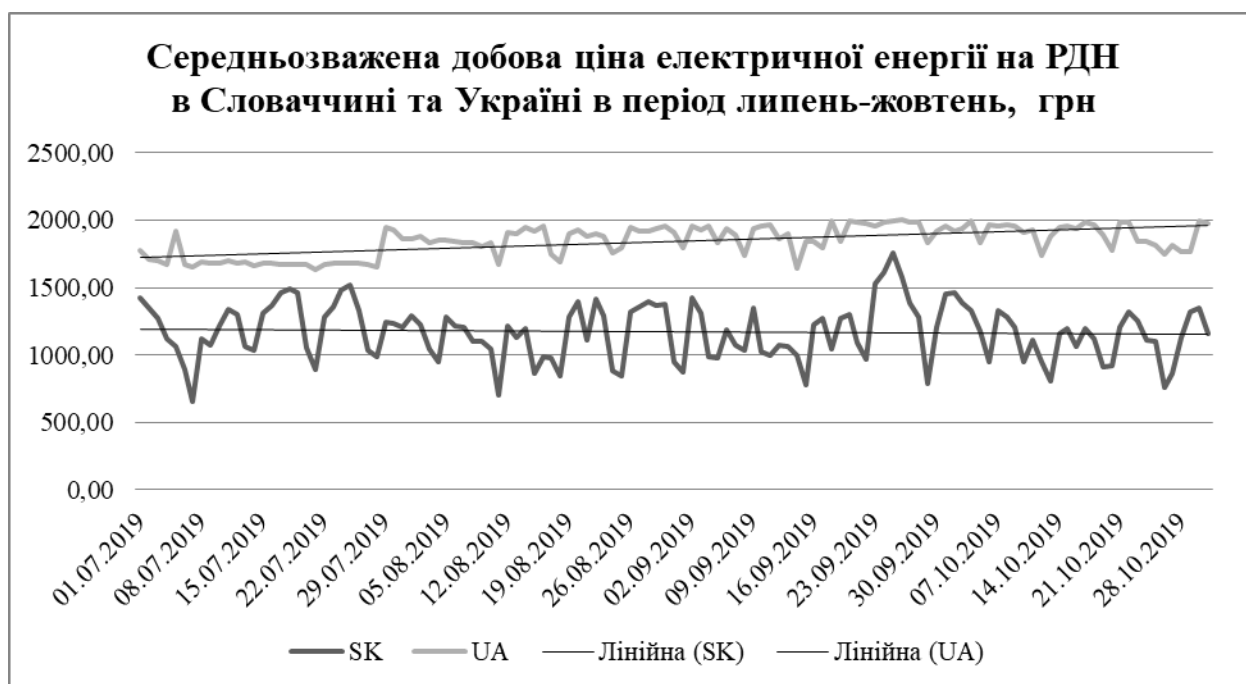

Рис. 10

- (221) Як видно на рисунку 9, середньозважені ціни в Словаччині були значно нижчими, ніж в Україні на території «Острів Бурштинської ТЕС» протягом усього періоду липень-жовтень 2019 року. Також необхідно відзначити, що ціна в Україні зростала протягом усього відповідного періоду, незважаючи на протилежні тенденції на суміжному ринку Словаччини. Така відмінність тенденцій двох територіально суміжних ринків може бути наслідком того, що ТОВ «Д.Трейдінг» викупувало більшість обсягів РПС зі Словаччини, тим самим блокуючи пропускну спроможність та обмежуючи можливість реалізації більш дешевої електричної енергії зі Словаччини на території торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» іншими суб'єктами господарювання.
- (222) Слід зазначити, що обсяги викупленої РПС зі Словаччини ТОВ «Д.Трейдінг» є істотними для можливості забезпечення попиту на електричну енергію на ринку «на добу наперед» на території «Острів Бурштинської ТЕС». Тому, викупуваючи РПС, ТОВ «Д.Трейдінг» обмежує можливість імпорту електричної енергії з території Словаччини іншим суб'єктам господарювання, що призводить до того, що інші суб'єкти господарювання не можуть задовольнити попит на ринку «на добу наперед» за рахунок більш дешевої електричної енергії зі Словаччини, тоді як АТ «ДТЕК Західенерго», найбільший генератор електричної енергії на території торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС», задовольняє цей попит за ціною вище, ніж та, що могла бути за умови реалізації електричної енергії зі Словаччини на території БурТЕС. Так, у середньому, за період липень-жовтень попит на електричну енергію на ринку «на добу наперед» становив 433,62 МВт·год, тоді як середньозважений обсяг викупленої ТОВ «Д.Трейдінг» РПС зі Словаччини за період липень-жовтень (01.10-27.10) становив *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* МВт·год. Тобто, попит на електричну енергію на ринку «на добу наперед» на 64,51% міг бути покритий за рахунок обсягів імпорту більш дешевої електричної енергії зі Словаччини в разі її продажу на РДН ТОВ «Д.Трейдінг» або іншим суб'єктом господарювання.
- (223) Блокування обсягів імпорту електричної енергії у розмірі *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* МВт за відповідний період є достатнім для того, щоб не підвищувати істотно обсягів пропозиції на ринку «на добу наперед» та не знижувати ціни АТ «ДТЕК Західенерго», яке, утримуючи свою ринкову владу, отримувало відповідні доходи.

- (224) Оскільки ТОВ «Д.Трейдінг» здійснювало експорт електричної енергії зі Словаччини в Угорщину, нижче наведено рисунок 11 із середньозваженими добовими цінами на РДН у Словаччині, Угорщині та Україні в період липень-жовтень 2019 року.

Рис.11

- (225) Дані свідчать про те, що протягом відповідного періоду, за винятком декількох днів, ціни на електричну енергію в Україні були вище за ціни в Угорщині. Тобто, ТОВ «Д.Трейдінг» замість того, щоб реалізовувати електричну енергію на території торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» за більш високими цінами, експортувало її в Угорщину, де ціни були значно меншими. Крім того, слід враховувати що для експорту електричної енергії на територію Угорщини також необхідно отримати доступ до РПС з України в Угорщину.
- (226) Проте, для всебічного розуміння цін на ринках «на добу наперед» Словаччини та України нижче наведені рисунок 12 та рисунок 13 із цінами в динаміці протягом доби в період липень-жовтень. Графіки поділені на денний (з 9.00 години до 23.00, коли максимальний рівень граничних цін в Україні за 1МВт·год не перевищує 2048,23 грн) та нічний (з 24.00 до 8.00, максимальний рівень граничних цін за 1 МВт·год не перевищує 959,12 грн).

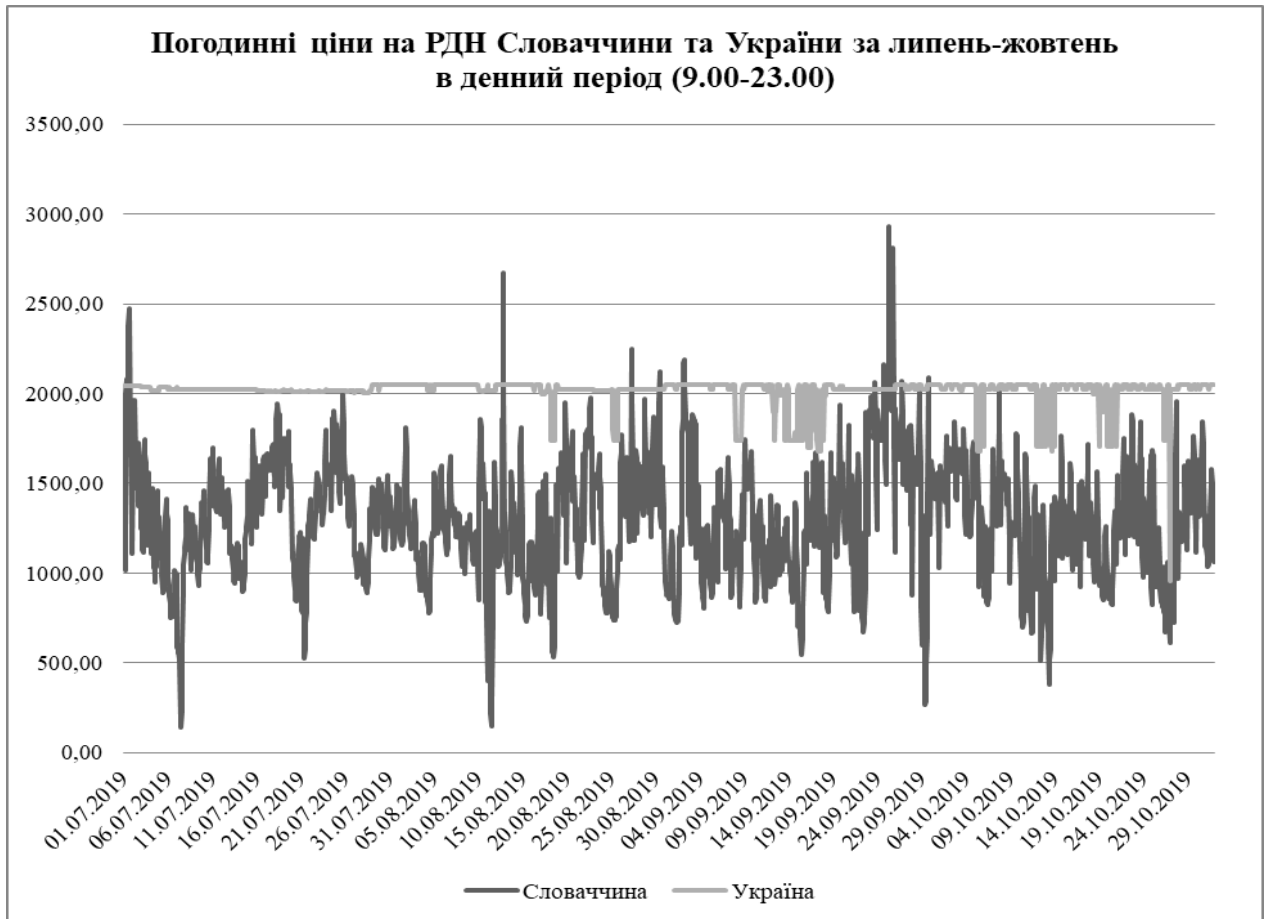

Рис. 12

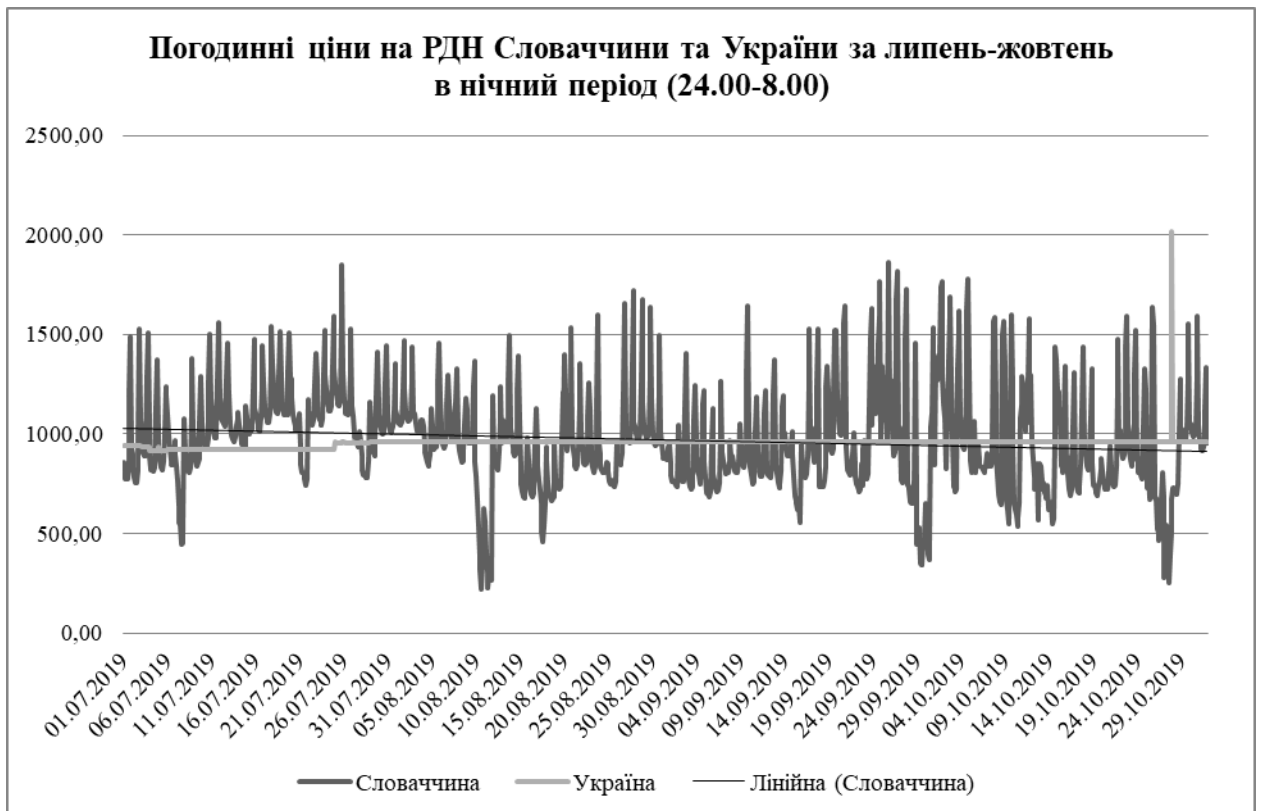

Рис. 13

(227) Рисунок 12 та рисунок 13 свідчать про те, що майже завжди ціна на електричну енергію в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» була на максимально допустимому рівні як у денний, так і в нічний періоди. У нічний період ціни в Словаччині в липні та на початку

серпня майже завжди були вищими, ніж в Україні, проте, починаючи із середини серпня, ціни в Словаччині знижувалися, а в окремі години ціна була нижче 300 грн за 1 МВт·год. Наприклад, 10.08.2019 ціна за 1 МВт·год (05.00-06.00) становила 219,56 грн; 11.08.2019 за годину 03.00-04.00 ціна була 226,64 грн тощо. Із середини серпня ціни в Словаччині почали знижуватися і більшість годин у нічний період вересня-жовтня ціна в Словаччині була нижчою, ніж в Україні. На відміну від України, де ціни обмежуються «price-cap», у Словаччині ціна постійно змінюється залежно від попиту і пропозиції на ринку електричної енергії, саме тому на графіку цін на РДН у нічний період видно як ціна за 1 МВт·год коливається від 219,56 грн (10.08.2019) до 1865,70 грн (25.09.2019). Нижче наведені таблиця 18 та таблиця 19, в яких видно, що ціни на РДН у нічний період у Словаччині знижуються та підвищуються пропорційно споживанню.

Таблиця 18

Доба постачання	Година	Ціни (грн/МВт·год)	
		Словаччина	Україна
10.08.2019	H1	784,74	959,12
10.08.2019	H2	667,45	959,00
10.08.2019	H3	531,47	959,00
10.08.2019	H4	379,62	959,00
10.08.2019	H5	314,46	959,00
10.08.2019	H6	219,56	959,00
10.08.2019	H7	347,04	959,00
10.08.2019	H8	471,69	959,00

Таблиця 19

Доба постачання	Година	Ціни (грн/МВт·год)	
		Словаччина	Україна
25.09.2019	H1	1340,82	959,11
25.09.2019	H2	1172,52	959,11
25.09.2019	H3	1107,81	959,11
25.09.2019	H4	1071,86	959,11
25.09.2019	H5	1121,12	959,11
25.09.2019	H6	975,72	959,11
25.09.2019	H7	1840,13	959,11
25.09.2019	H8	1865,70	959,11

- (228) На відміну від нічного періоду, коли ціни в Словаччині протягом усього періоду коливалися й економічна доцільність імпорту зі Словаччини в торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС» не завжди була очевидна, у денний період ціни на РДН Словаччини були значно меншими, ніж на РДН в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», де ціни за винятком декількох днів були на позначці максимально допустимої ціни. Якщо поррахувати середньозважену ціну на РДН у денний період за період липень-жовтень 2019 року, то в Словаччині вона становить 1291,99 грн, тоді як в Україні – 2013,88 грн. Тобто, ціна на РДН з 9.00 до 23.00 в Словаччині значно нижче ціни в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС». Зазначене зумовлює економічну доцільність здійснення імпорту зі Словаччини на територію торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС», проте ТОВ «Д.Трейдінг» займалося фактично переміщенням електричної енергії зі Словаччини через територію торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» в Угорщину, де середньозважена ціна за відповідний період у денні години становила 1793,63 грн, що

значно менше, ніж на території торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС», це навіть не враховуючи вартості отримання доступу до РПС з України до Угорщини.

- (229) Отже, ТОВ «Д.Трейдінг» у своїй діяльності з імпортування електричної енергії зі Словаччини передусім намагалося створити бар'єри для отримання доступу до РПС зі Словаччини іншим суб'єктам господарювання, заблокувати РПС зі Словаччиною і зменшити обсяги імпортованої зі Словаччини електричної енергії на території торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» з метою недопущення збільшення пропозиції більш дешевої електричної енергії та зниження цін на електричну енергію на території торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС», де основним постачальником електричної енергії є АТ «ДТЕК Західенерго», яке пов'язане відносинами контролю з ТОВ «Д.Трейдінг».

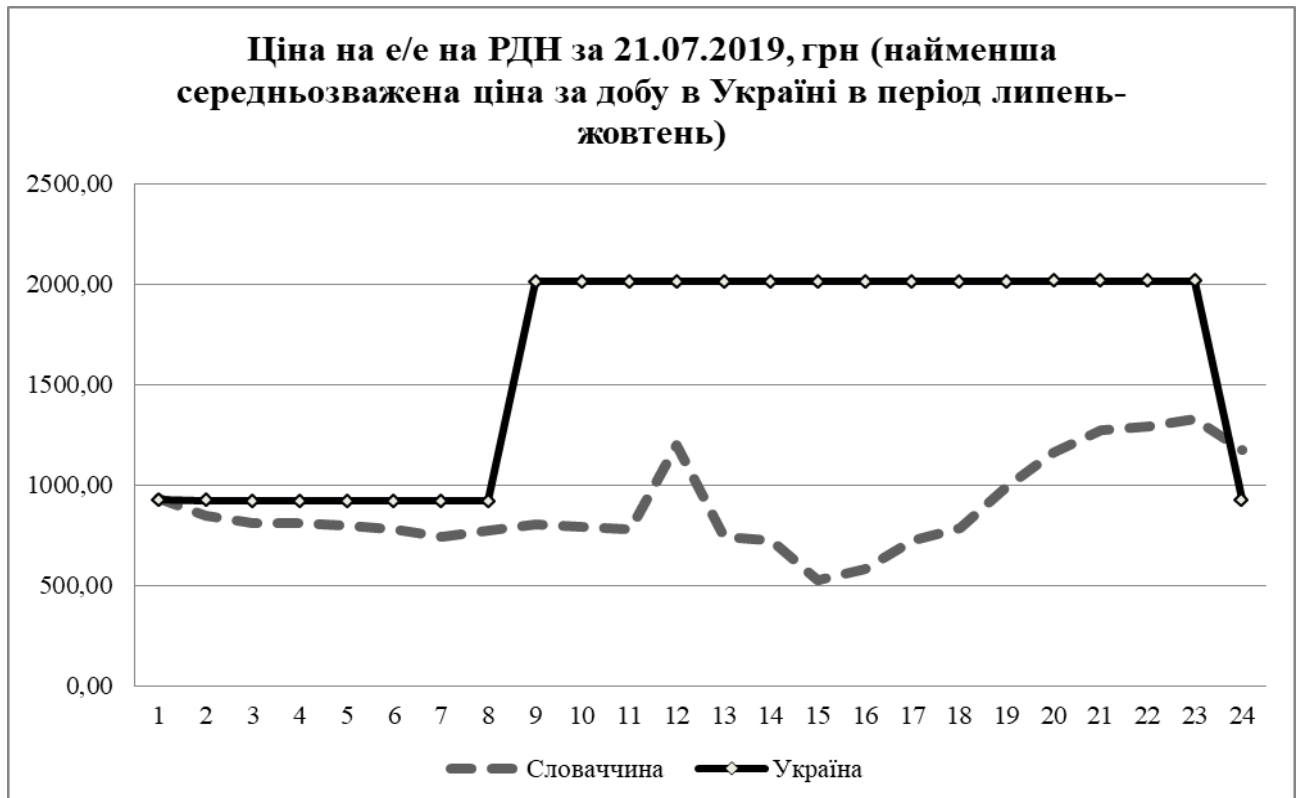

Рис. 14

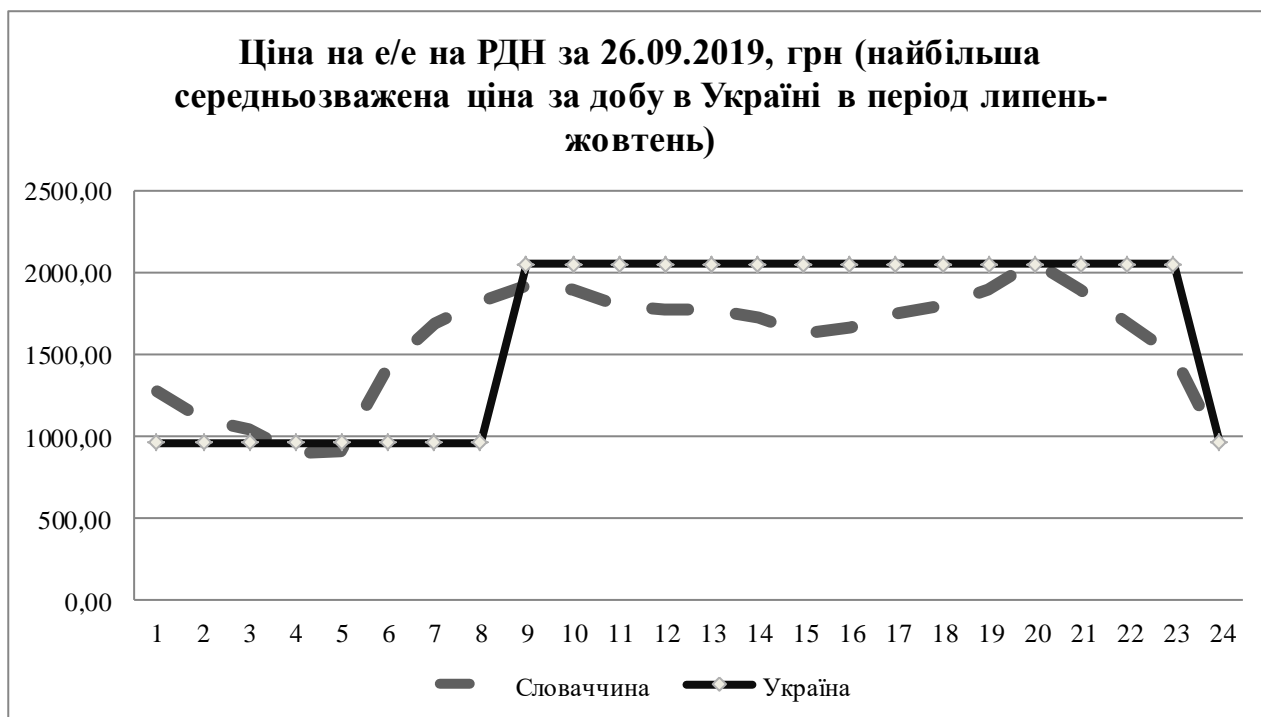
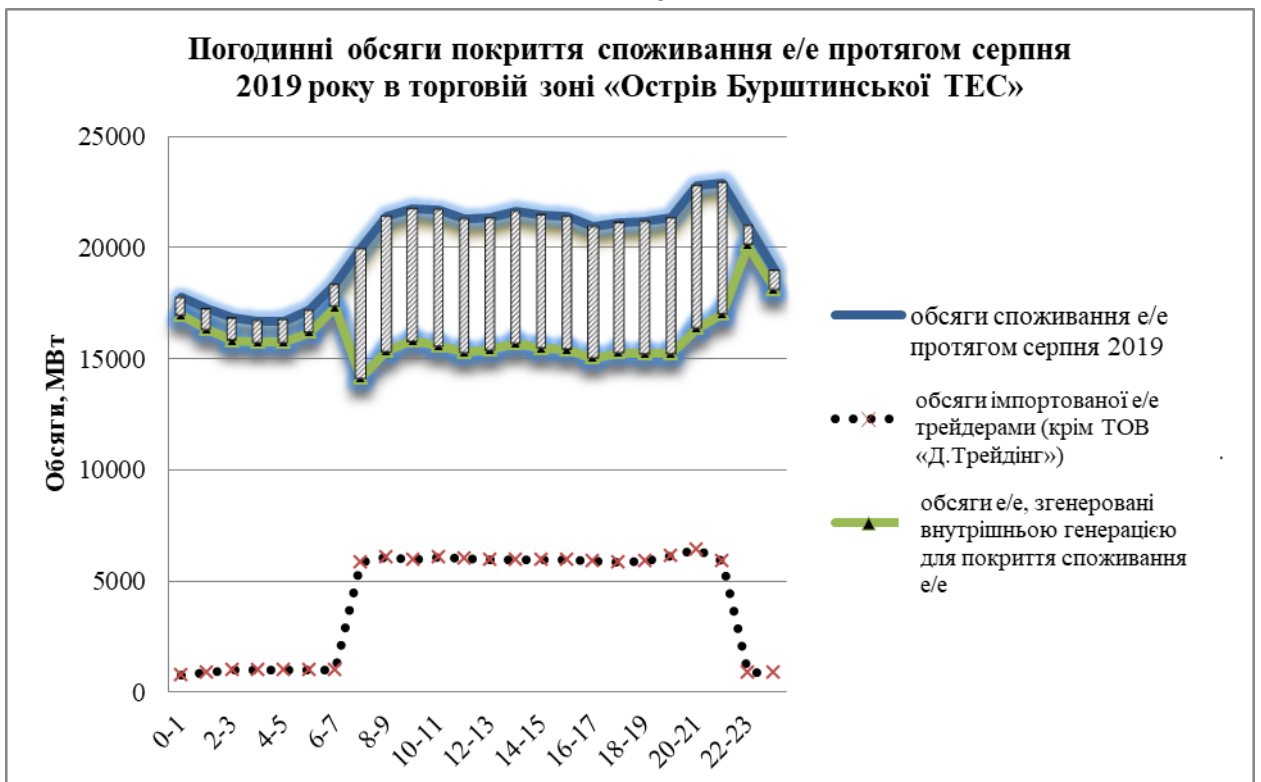
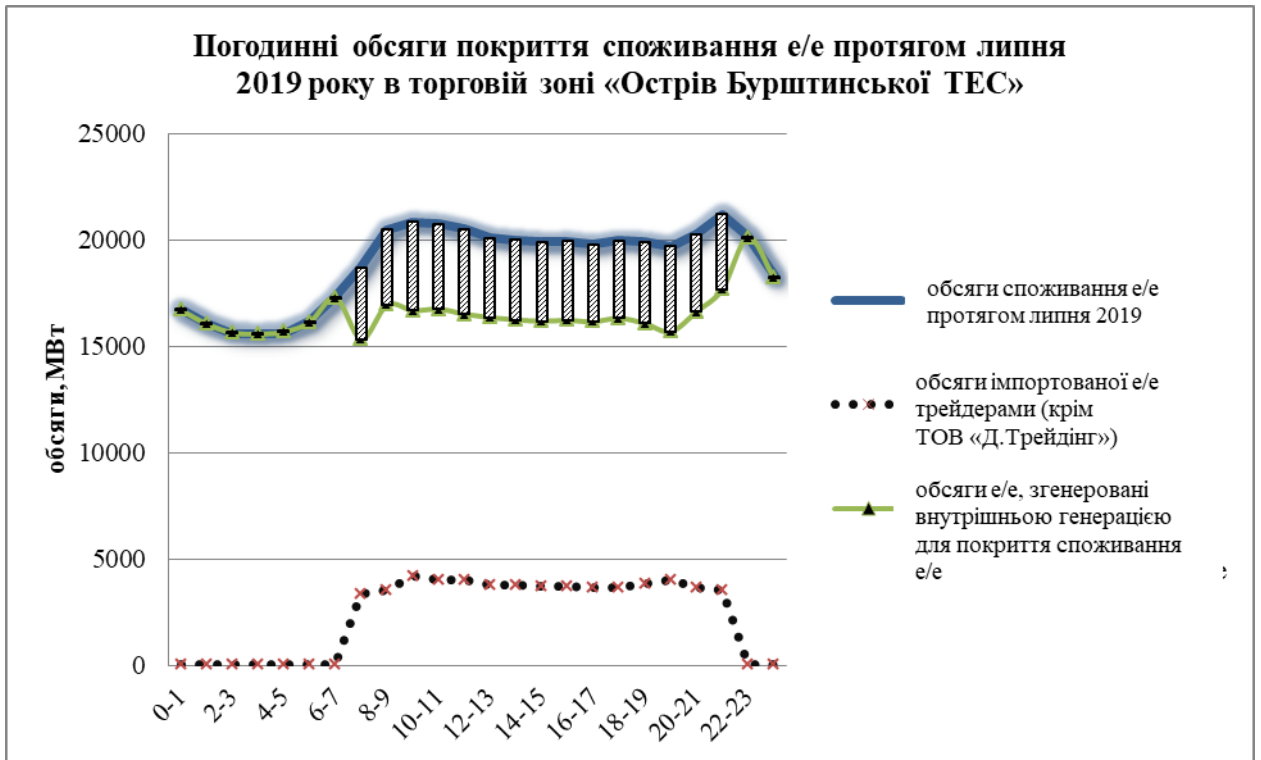

Рис. 15

- (230) Вищезазначений аналіз цін на РДН у сусідніх країнах показує, що найкраща кон'юнктура на РДН для здійснення імпорتنих операцій з постачання електричної енергії в торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС» протягом липня – жовтня 2019 року склалася на словацькому РДН. Оскільки пропускна спроможність між Україною та Словаччиною становить 400 МВт·год, то споживання електричної енергії, що становить вище 400 МВт·год, може перекриватися лише за рахунок генерацій, що безпосередньо знаходяться на території відповідної торгової зони або за рахунок імпорту більш дорогої електричної енергії з Угорщини та/або Румунії.
- (231) З початком функціонування нової моделі ринку електричної енергії, операції з імпортування електричної енергії з території Угорщини протягом липня – жовтня 2019 року зростали з кожним місяцем, оскільки, незважаючи на вищі ціни на ринку РДН в Угорщині, на відміну від ринку РДН у Словаччині, ціни в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» також зростали та були вищими, ніж в інших країнах, навіть у періоди, коли ціни на ринках РДН у сусідніх країнах – Словаччині та Угорщині знижувалися.
- (232) Збільшення з вересня імпорту електричної енергії з території Угорщини також пояснюється штучним обмеженням доступу до пропускної спроможності в напрямку Словаччина – Україна зі сторони ТОВ «Д. Трейдинг», особливо в години максимального навантаження.
- (233) Так, частка імпортованої електричної енергії із території Угорщини відносно обсягів споживання в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» у липні 2019 року становила всього 1,68 %, у серпні 2019 року – 3,68 %.
- (234) Загалом протягом липня – серпня 2019 року обсяги імпортованої електричної енергії були незначними та максимальні обсяги покриття споживання електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» становила в серпні 20,33 %.

- (235) Із вересня частка електричної енергії з території Угорщини почала значно зростати та становила 13,41 % відносно обсягів споживання електричної енергії торговельної зони «Острів Бурштинської ТЕС» та досягла максимального рівня в жовтні – 20,92 %.
- (236) У вересні 2019 року навіть збільшення імпорту електричної енергії не забезпечило перевищення обсягів імпортованої електричної енергії над обсягами генерацій, що знаходяться в торговельній зоні «Острів Бурштинської ТЕС».

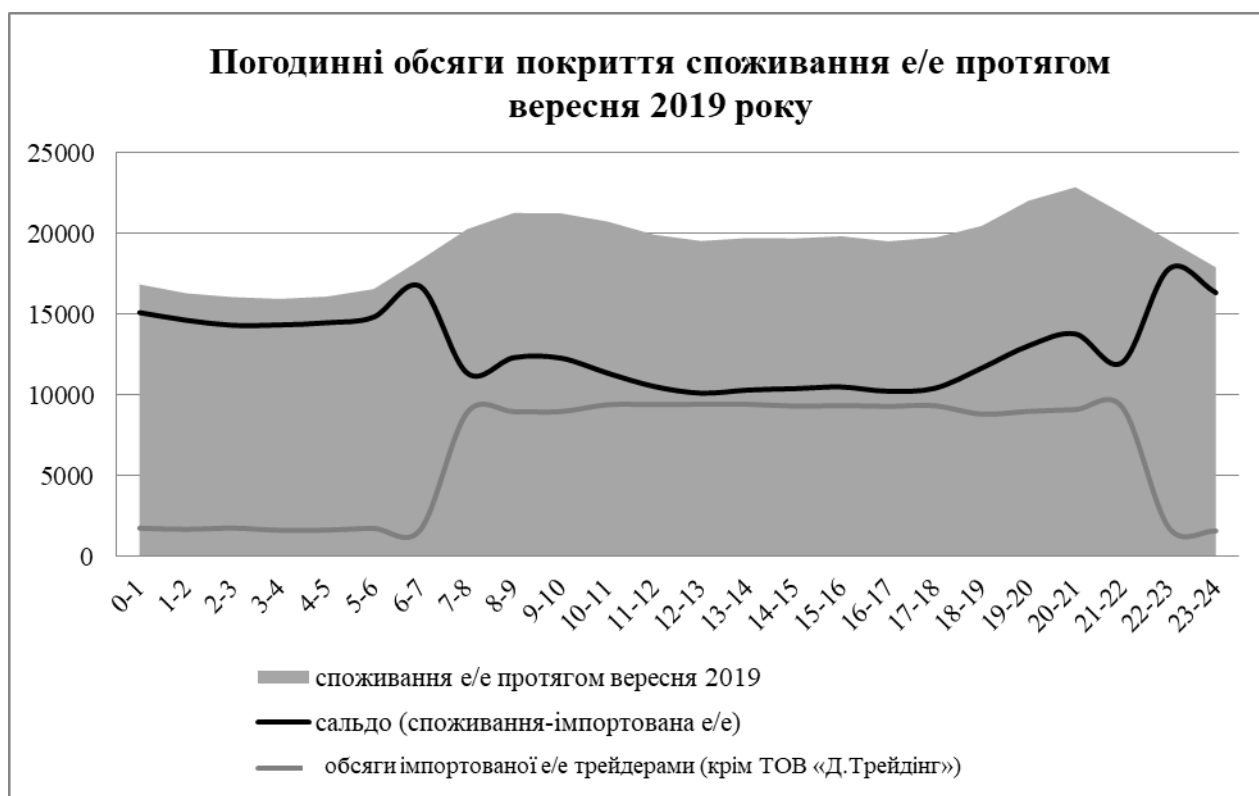

Рис. 18

- (237) Як вже було зазначено вище, у жовтні 2019 року ціна за розподілену пропускну спроможність досягла за період із липня по жовтень свого максимального розміру та становила майже 1000 грн за 1 МВт·год. Разом із тим, навіть за наявності високої ціни в заявках на отримання РПС за 1 МВт·год не завжди гарантувало отримання трейдерами заявлених у заявках обсягів РПС. Наприклад, ТОВ «Еру Трейдинг» для отримання 148 МВт РПС у заявках на 14.10.2019 з 11 до 12 години запропонувало вартість за 1 МВт 382,43 грн, але за результатами аукціону не отримало жодних обсягів РПС.
- (238) Так, обсяги імпортованої електричної енергії з території Угорщини в жовтні досягли максимальних розмірів порівняно з попередніми місяцями функціонування нової моделі ринку електричної енергії, що забезпечило в години максимального навантаження перевищення обсягів імпорту електричної енергії над обсягами згенерованої в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» електричної енергії.

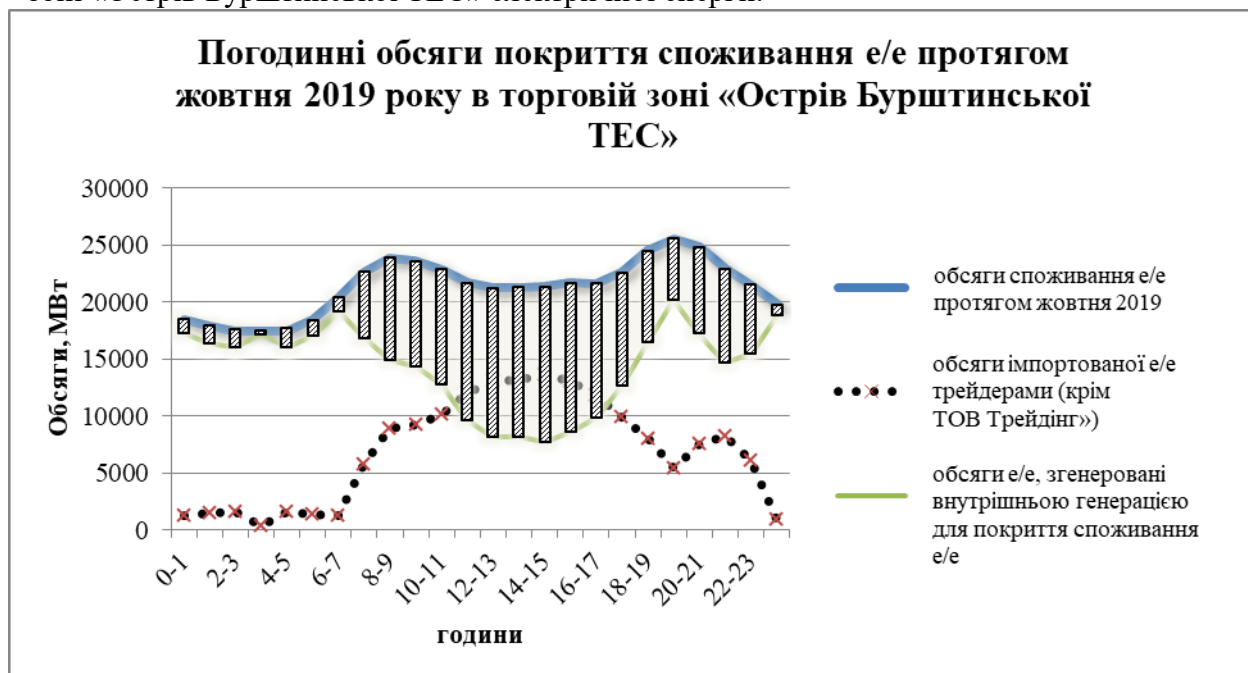

Рис. 19

- (239) **Отже, чим менші обсяги імпортованої електричної енергії потраплять у торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС», тим більшою стає частка електричної енергії, виробленої внутрішньою генерацією для покриття споживання електричної енергії.**
- (240) Саме дії ТОВ «Д. Трейдінг», які полягали в штучному обмеженні доступу до РПС в напрямку Словаччина – Україна іншим трейдерам, були спрямовані на збереження частки АТ «ДТЕК Західенерго» на ринку «на добу наперед» і можливості впливати на рівень цін на ринках електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» як найбільшого генератора електричної енергії.
- (241) За умови якби обсяги РПС у напрямку Словаччина – Україна повністю використовувалися ТОВ «Д. Трейдінг» або іншими трейдерами для покриття споживання електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» протягом вересня 2019 року, модель обсягів внутрішньої генерації відносно споживання електричної енергії мала б такий вигляд:

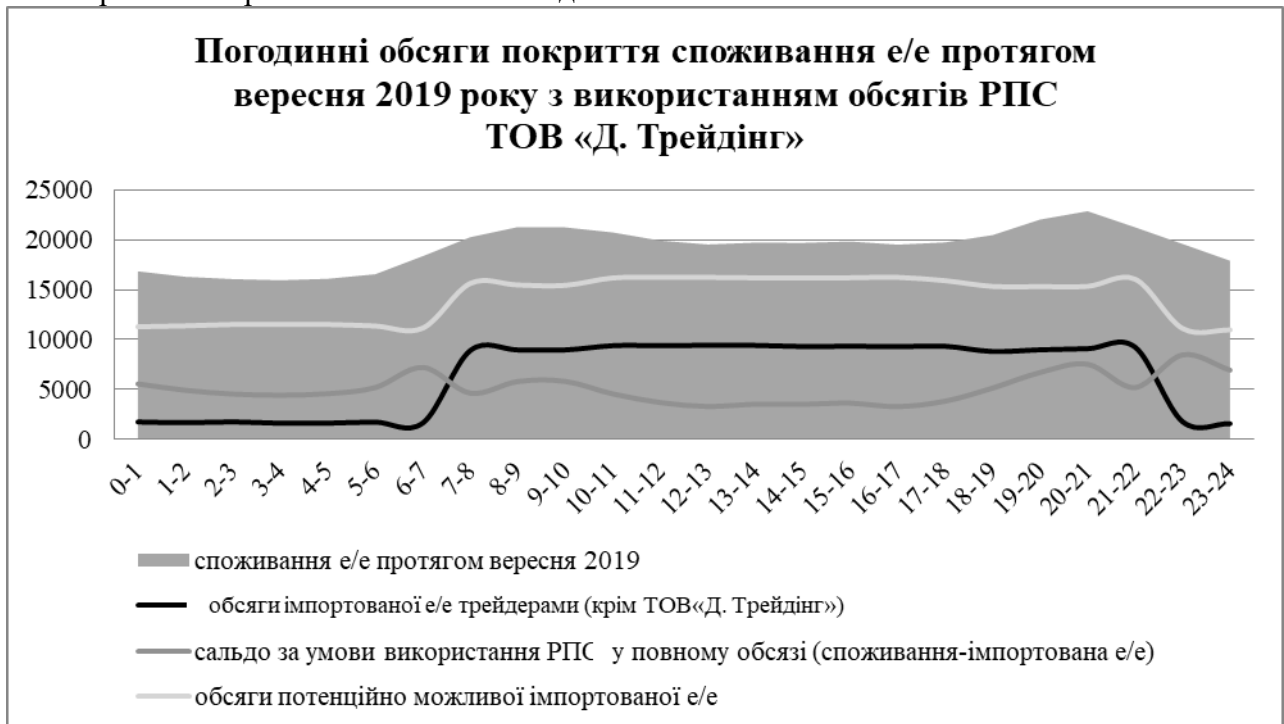

Рис. 20

- (242) **Отже, на графіку вище можна побачити, що за відсутності створених ТОВ «Д. Трейдінг» обмежень частка імпортованої електричної енергії значно збільшується, що паралельно із цим призводить до скорочення обсягів електричної енергії, згенерованої на території торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС».**
- (243) Оскільки ТОВ «Д. Трейдінг» не здійснює генерацію електричної енергії та в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» здійснювало лише поодинокі та несуттєві продажі електричної енергії на РДН та ВДР, основну вигоду на ринках «на добу наперед», внутрішньодобовому та на балансуєчому ринку від його дій отримувало АТ «ДТЕК Західенерго», а відтак Група ДТЕК загалом.
- (244) Разом із цим ТОВ «Д. Трейдінг» є великим продавцем електричної енергії на ринку двосторонніх договорів, ціноутворення на якому прив'язується до цін на РДН, що в цілому призводить до виграшу від підвищення цін на РДН не тільки для АТ «ДТЕК Західенерго», але й для ТОВ «Д. Трейдінг» також.
- (245) Також рисунок 20 свідчить, що найбільша генерація електричної енергії – АТ «ДТЕК Західенерго» не могло не розуміти, що без їхніх обсягів електричної енергії попит на РДН не зможе бути задоволено повною мірою, що дозволило Відповідачу впливати на цінову політику на РДН.

- (246) Так, у статті 67 Закону України «Про ринок електричної енергії» зазначається, що ціна купівлі-продажу електричної енергії на ринку «на добу наперед» визначається для кожного розрахункового періоду оператором ринку за принципом граничного ціноутворення на основі балансу сукупного попиту на електричну енергію та її сукупної пропозиції, а на внутрішньодобовому ринку – за принципом ціноутворення «по заявленій (пропонованій) ціні» відповідно до правил ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку.
- (247) Додаток 5 до Правил ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку «Порядок визначення ціни на електричну енергію та обсягів купівлі-продажу електричної енергії на РДН» (далі – Порядок визначення ціни на РДН) передбачає, що ціна на РДН визначається щодо кожного операційного періоду за допомогою алгоритму, що реалізує принцип граничного ціноутворення на основі балансу сукупного попиту на електричну енергію та її сукупної пропозиції (див. рис. 21).

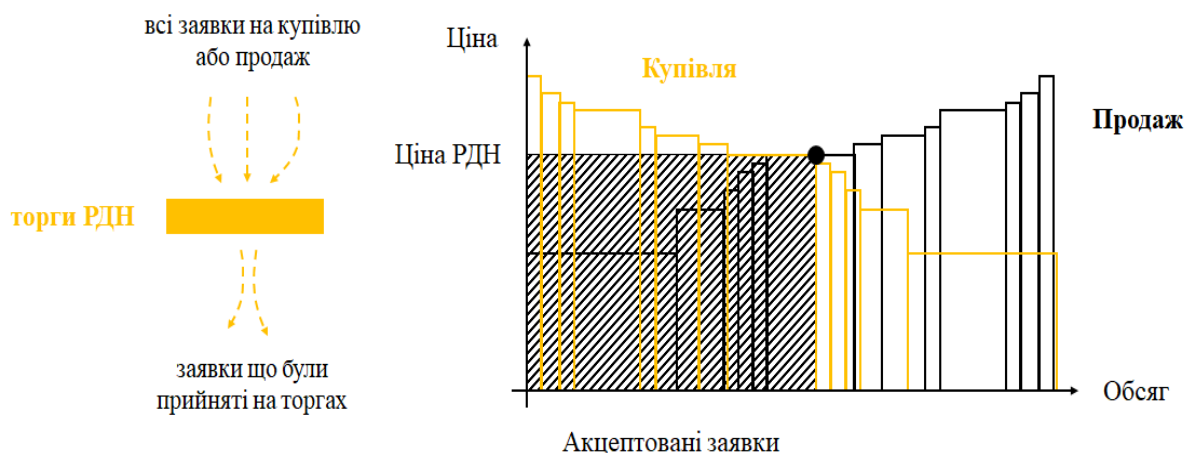

Рис. 21

- (248) Так, всі заявки на продаж та купівлю електричної енергії агрегуються, сортуються та будуються криві сукупної пропозиції і сукупного попиту для визначення граничних цін.
- (249) Алгоритм РДН при вирішенні колізій застосовує принципи мінімізації ціни та максимізації обсягів торгівлі. Гранична ціна завжди є ціною останнього прийнятого кроку заявки на продаж, тобто рівною або нижчою від ціни останньої заявки на купівлю.
- (250) Дані, отримані від ДП «Оператор ринку» (листи від 22.10.2019 вх. № 8-01/1010-кі та від 12.11.2019 вх. № 8-01/1111-кі), свідчать, що покупці-учасники ринку «на добу наперед» для отримання електричної енергії в необхідних обсягах у своїх заявках ставили максимальну ціну, визначену «price cap».
- (251) ДП «Оператор ринку» надає у відкритому доступі за посиланням https://www.oree.com.ua/index.php/control/results_mo/DAM графіки купівлі та продажів, де можна побачити запропоновані обсяги та вартість, за яку покупці готові купити відповідні обсяги. Графіки продажів мають аналогічні дані, але зі сторони продавців, та показують обсяги електричної енергії, які продавці готові продати за відповідну ціну.
- (252) Нижче наведено кілька прикладів.
- (253) У перший день роботи нової моделі ринку електричної енергії РДН графік продажу за 01.07.2019 на 13:00 годину мав такий вигляд:

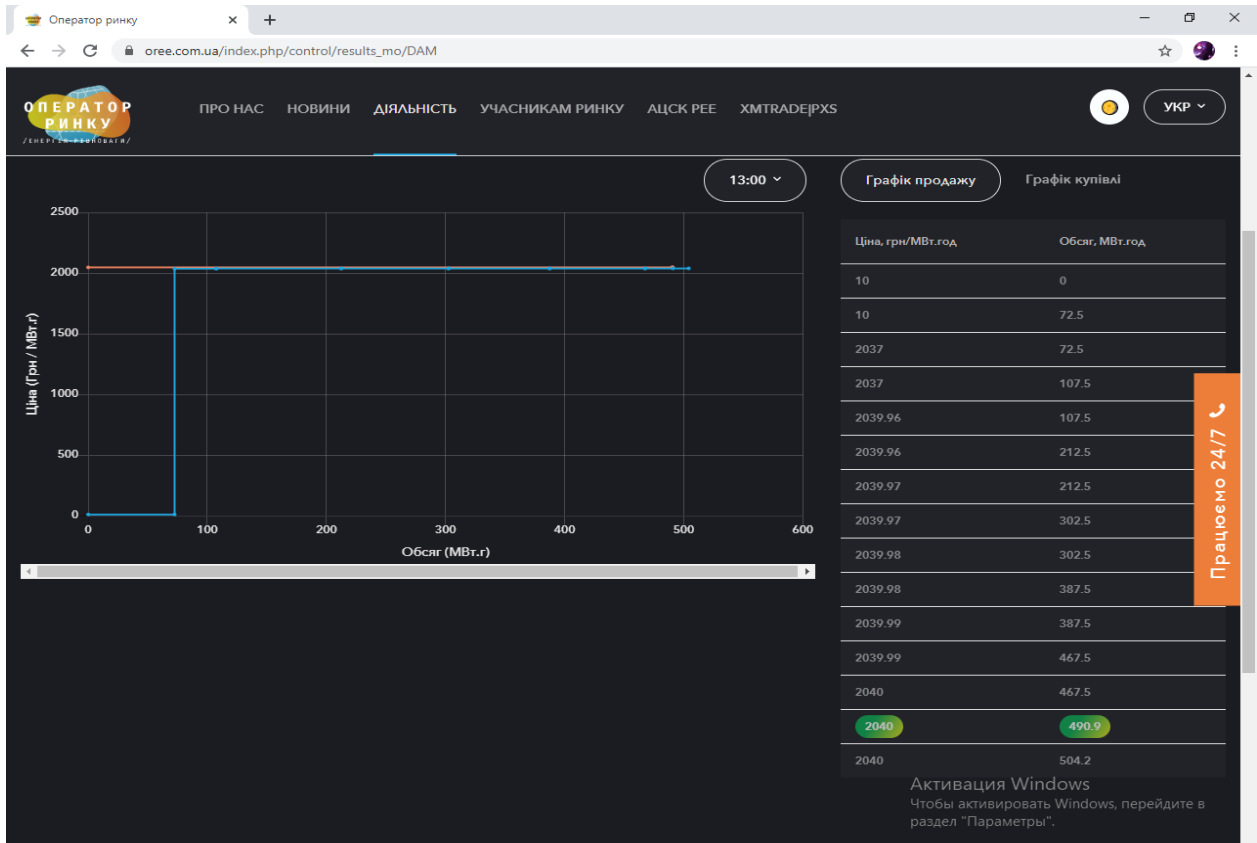

Рис. 22. «Графік продажу за 01.07.2019 на 13:00 годину»

- (254) Відповідно до рисунка 22 загальний обсяг у заявках на продаж електричної енергії становив 504,2 МВт·год із максимальною вартістю 2040,00 грн за 1 МВт·год, але фактичний обсяг продажів становив 490,9 МВт·год, оскільки сукупні обсяги пропозиції перевищували сукупні обсяги попиту.
- (255) На графіку продажу можна помітити, що більша частина обсягів продажу електричної енергії в заявках була запропонована одним продавцем, яким відповідно до отриманої інформації від ДП «Оператор ринку» було АТ «ДТЕК Західенерго».
- (256) У свою чергу, на рисунку 22 зображено графік купівлі, на якому видно, що покупці мали намір придбати максимальний обсяг електричної енергії – 490,9 МВт·год за ціною 2048,00 грн за 1 МВт·год. У результаті ціна за 1 МВт була встановлена на рівні 2040,00 грн.

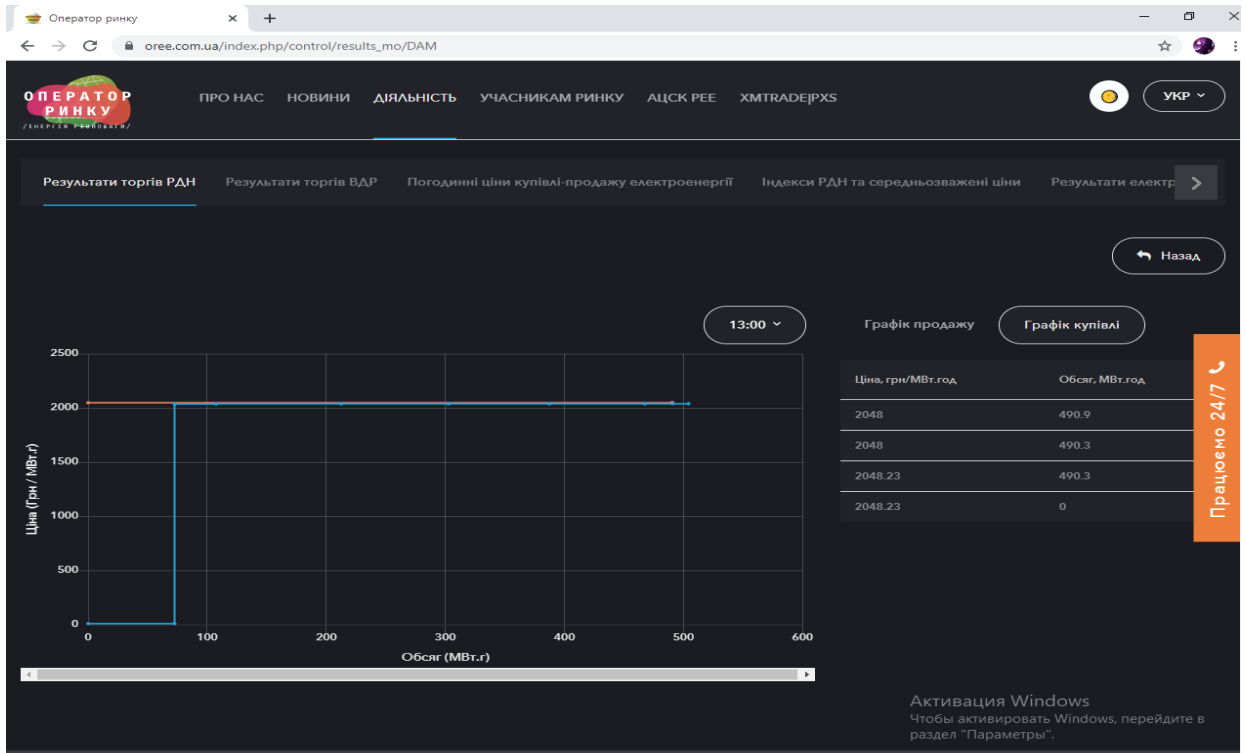

Рис. 23. «Графік купівлі за 01.07.2019 на 13:00 годину»

(257) У серпні 2019 року графіки продажу та купівлі зазнали змін. Наприклад, на 13:00 06.08.2019 попит на електричну енергію перевищував пропозицію на РДН у відповідний час. Заявлений обсяг купівлі становив 514,3 МВт із максимальною ціною відповідно до встановленого «grise cap» у години максимального навантаження – 2048,23 грн за 1 МВт. У той час як заявлені обсяги продажу були запропоновані обсягом 424,1 МВт. За результатами торгів заявлений обсяг продажу повністю реалізовано, але разом із тим не повною мірою задоволено попит покупців.

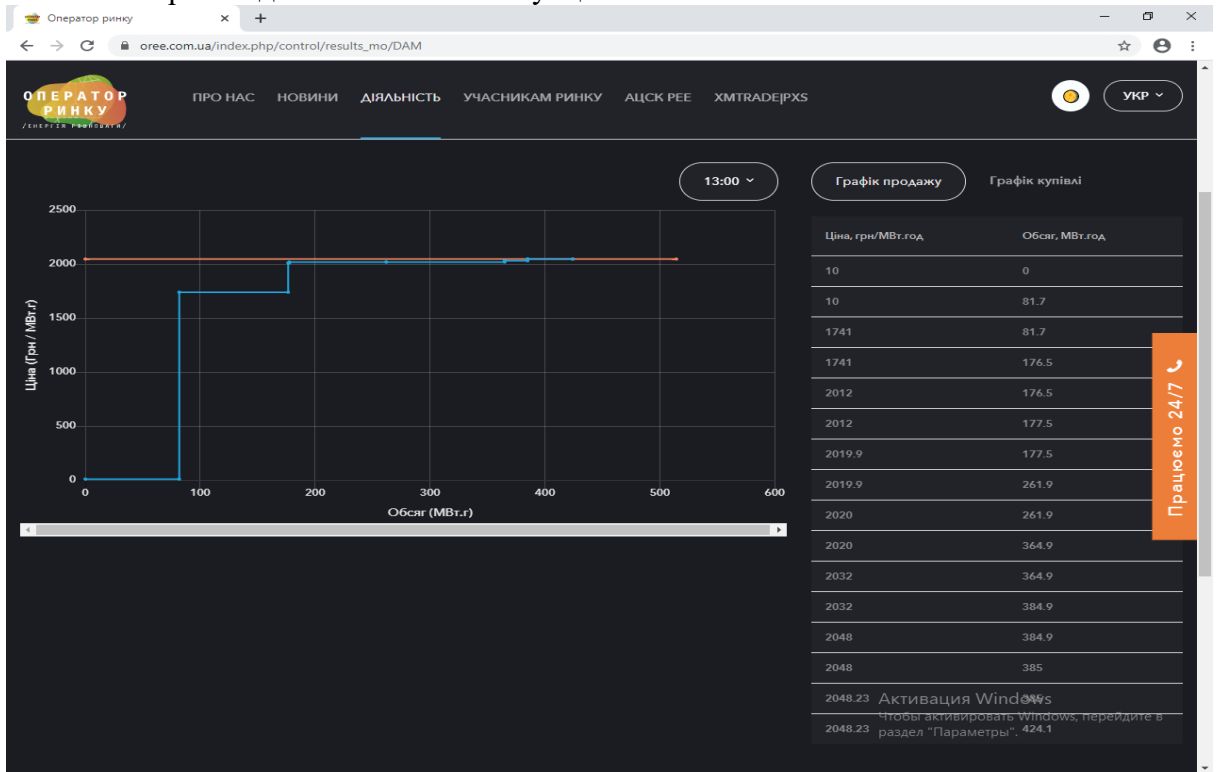

Рис. 24. «Графік продажу за 06.08.2019 на 13:00 годину»

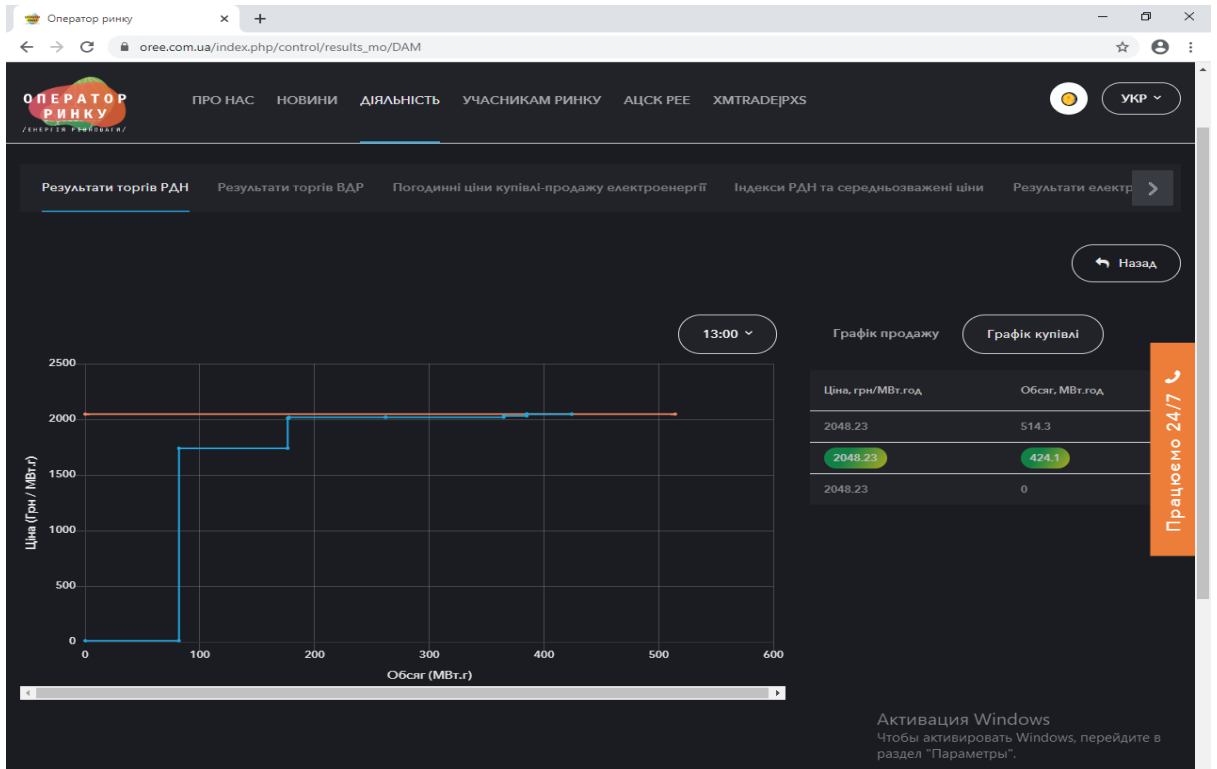

Рис. 25. «Графік купівлі за 06.08.2019 на 13:00 годину»

- (258) З 29.07.2019 АТ «ДТЕК Західенерго» знижувало обсяги електричної енергії для продажу на РДН, особливо в години мінімального навантаження. У години максимального навантаження зниження обсягів у заявках на продаж електричної енергії АТ «ДТЕК Західенерго» збільшило кількість торгів, за результатами яких попит покупців не був задоволений. Як видно з рисунка 26, протягом 01.07.2019 – 06.08.2019 обсяги, запропоновані в заявках АТ «ДТЕК Західенерго» на продаж електричної енергії на РДН, мали тенденцію до зниження, про що свідчить лінія тренду.

Рис. 26

- (259) Порядком визначення цін на РДН встановлено, що якщо точка перетину кривих пропозиції та попиту знаходиться на вертикальній частині кривої пропозиції, граничною

ціною на РДН визнається ціна останньої прийнятої заявки продавця. Тому крок заявок на купівлю, незважаючи на те, що його ціна перевищує граничну ціну, не буде прийнятий, оскільки його ціна буде нижче, ніж ціна в точці перетину.

- (260) Вищенаведені рисунки 22-25: «Графік продажу за 01.07.2019 на 13:00 годину», «Графік купівлі за 01.07.2019 на 13:00 годину», «Графік продажу за 06.08.2019 на 13:00 годину», «Графік купівлі за 06.08.2019 на 13:00 годину» є підтвердженням того, що встановлення покупцями гранично-максимальних цін у своїх заявках призводить до утворення точки перетину кривих пропозиції та попиту на вертикальній частині кривої пропозиції. За таких умов ціна за результатами торгів на РДН буде залежати від заявки на продаж електричної енергії, яка буде останньою та яка в сукупності із попередніми заявками на продаж задовольнятиме попит покупців на електричну енергію. Протягом липня – вересня 2019 року в більшості випадків заявки АТ «ДТЕК Західенерго» на продаж електричної енергії на РДН були останніми, що дозволяло закривати своїми обсягами електричної енергії попит покупців та, відповідно, формувати цінову політику РДН.

Рис. 27

- (261) Аналіз результатів РДН протягом липня – жовтня 2019 року в години максимального навантаження – з 12 до 13 години свідчить, що АТ «ДТЕК Західенерго» закривало ринок «на добу наперед» 76 разів із 123, що становить 61,79 %: липень 2019 – 80,65 %; серпень 2019 – 48,39 %; вересень 2019 – 50 %; жовтень 2019 – 67,74 %.
- (262) Отже, встановлена ціна за результатами торгів на РДН у більшості випадків залежала саме від встановлених АТ «ДТЕК Західенерго» цін у заявках на продаж.
- (263) АТ «ДТЕК Західенерго» протягом липня – жовтня 2019 року брало участь у торгах на РДН з одними з найвищих цінових пропозицій серед всіх учасників-продавців.

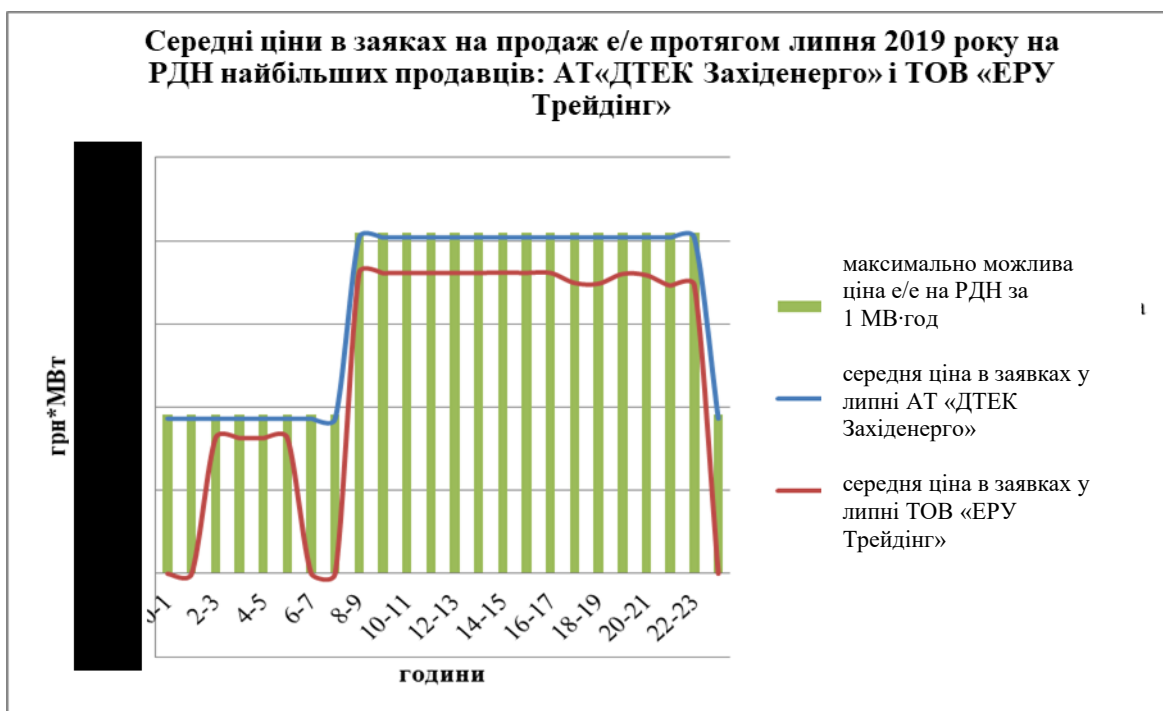

Рис. 28

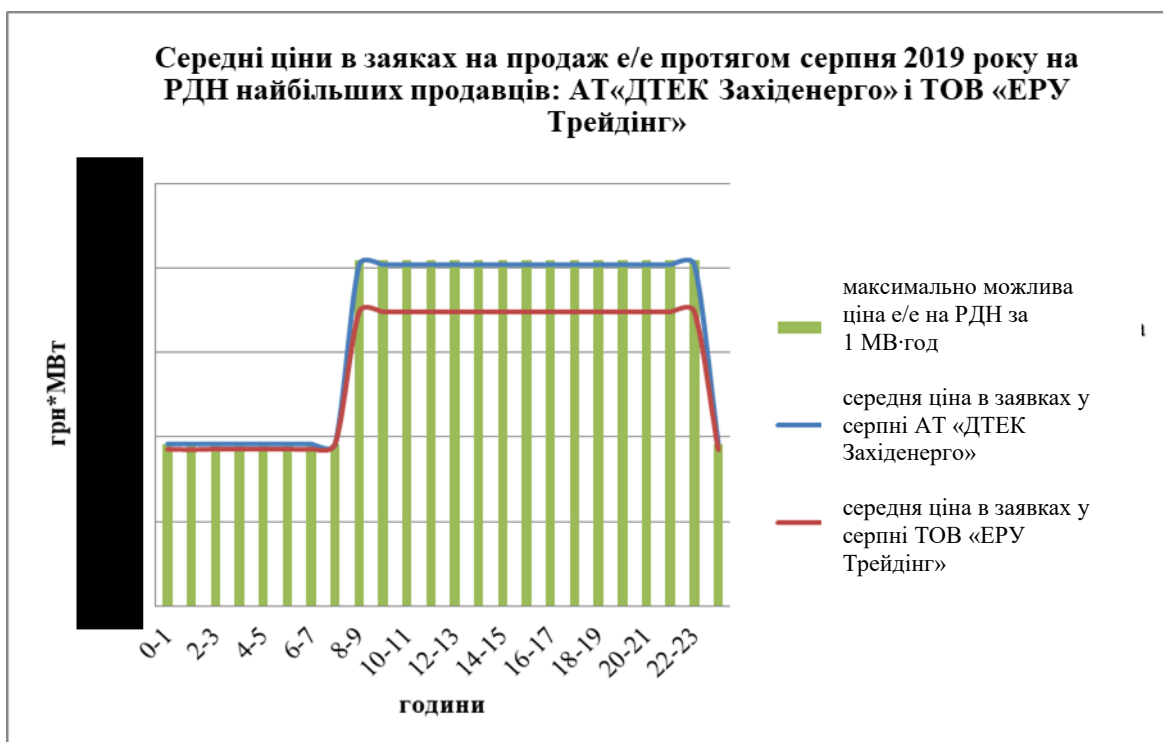
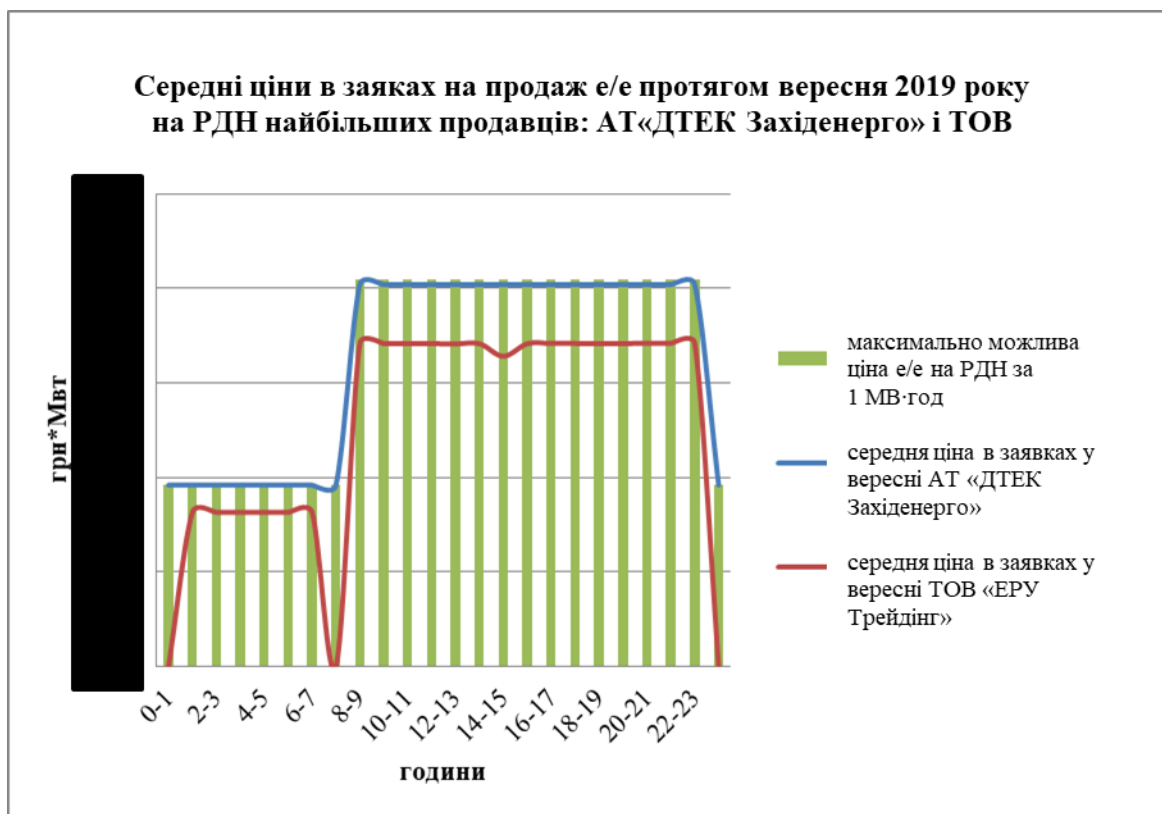

Рис. 29

- (264) В АТ «ДТЕК Західенерго», як видно на рисунках 28 – 30, ціни в заявках на продаж електричної енергії на РДН практично не змінювалися протягом перших трьох місяців функціонування нової моделі ринку та були на рівні максимально можливої ціни, яку можна запропонувати на РДН. Паралельно із цим ТОВ «Еру Трейдінг» пропонувало значно нижчі ціни, ніж АТ «ДТЕК Західенерго», та протягом липня – вересня 2019 року спостерігалось деяке коливання цін у бік зменшення та потім підвищення до попереднього рівня в заявках на продаж електричної енергії ТОВ «Еру Трейдінг».
- (265) Відповідно до листа від 25.11.2019 вх. № 8-01/1184-кі АТ «ДТЕК Західенерго» зазначило: *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (266) Вищезазначеним листом АТ «ДТЕК Західенерго» надало інформацію щодо ціноутворення в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», а саме: *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (267) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (268) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (269) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (270) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (271) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (272) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (273) Вищезазначена інформація свідчить, що АТ «ДТЕК Західенерго» пропонувало ціни в заявках на продаж електричної енергії на РДН, ВДР та на послуги з балансування виходячи не із собівартості товару, а зі спотових цін на суміжних ринках, з якими, відповідно до відповіді АТ «ДТЕК Західенерго», торгова зона «Острів Бурштинської ТЕС» має технологічне поєднання, а саме: Польщі, Румунії та Угорщини. Разом із тим, за інформацією АТ «НЕК Укренерго», імпортування електричної енергії з території Польщі в торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС» є технічно неможливим, на відміну від Словаччини. Саме з напрямку Словаччина – Україна ТОВ «Д. Трейдінг» здійснювало купівлю найбільших обсягів РПС.
- (274) Отже, АТ «ДТЕК Західенерго», при поданні заявок на продаж електричної енергії на РДН, не брало до уваги найнижчі спотові ціни на суміжному ринку РДН -

Словаччині, але паралельно із цим ТОВ «Д. Трейдинг» викупувало значні обсяги РПС.

- (275) Слід зазначити, що протягом липня – жовтня 2019 року попит покупців був задоволений без запропонованої електричної енергії АТ «ДТЕК Західенерго» у заявках на продаж лише 15 разів, що становить 12,2 % від всіх торгів, проведених у цей період у години максимального навантаження – з 12 до 13 години.
- (276) У цих випадках ціни на електричну енергію були на такому рівні:

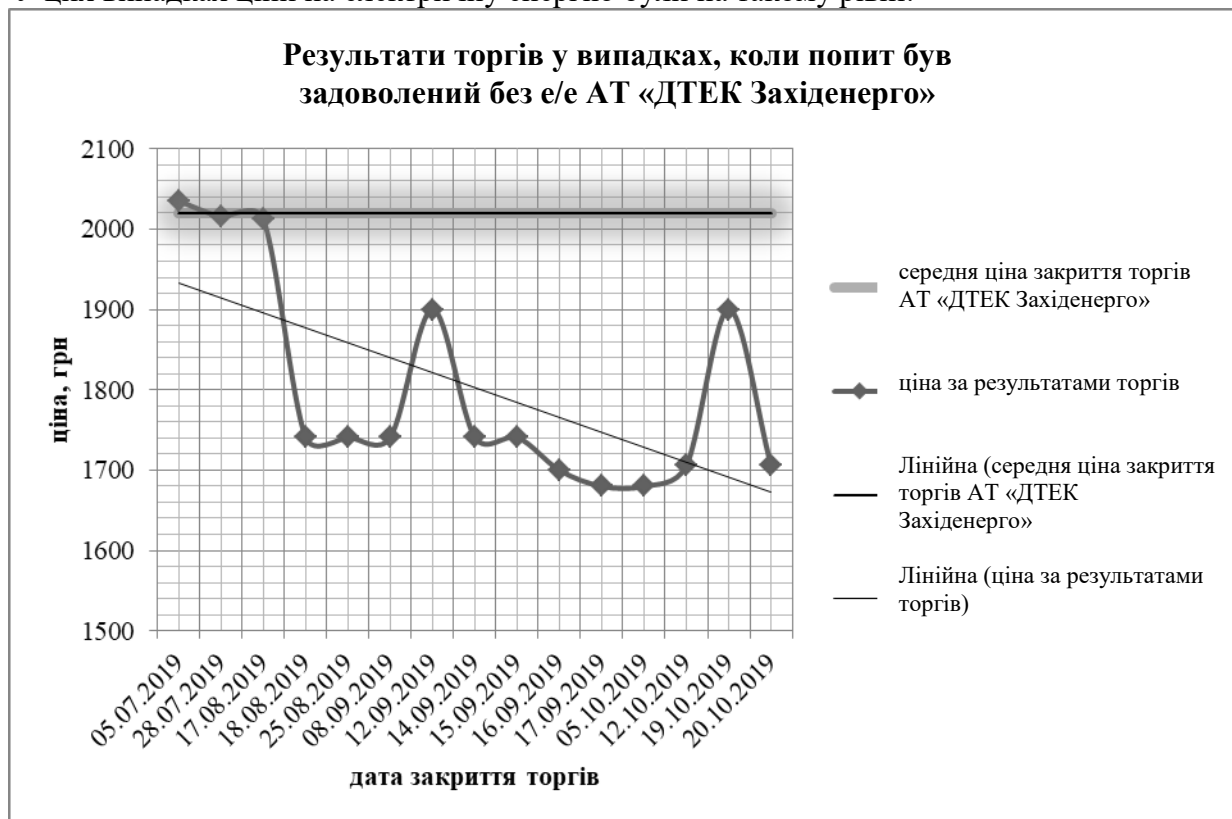

Рис. 31

- (277) Як бачимо, ціни знаходилися в діапазоні від 1 680,00 грн до 2 035,00 грн та середня ціна становила 1 802,65 грн, що на 10,76 % нижче від середньої ціни АТ «ДТЕК Західенерго».
- (278) В інших тридцяти одному випадку ціна за результатами торгів була встановлена на рівні 2 048,00 грн та 2 048,23 грн.
- (279) Із цих тридцяти одного випадка АТ «ДТЕК Західенерго» подавало двадцять заявок із неподільними кроками, які за результатами розрахунку РДН не були акцептовані. Як наслідок, Відповідачем не було реалізовано повністю заявлений обсяг товару на РДН та не було задоволено попит покупців.
- (280) У сукупності в таких торгах спостерігалось перевищення пропозиції над попитом електричної енергії в заявках на продаж та купівлю, але у зв'язку з тим, що заявки АТ «ДТЕК Західенерго» із неподільними кроками були відхилені алгоритмом РДН, обсяги електричної енергії, запропоновані продавцями, не задовольнили попит покупців повною мірою.
- (281) Наприклад, розгляд пропозицій та попиту на 10.10.2019 у години максимального навантаження – з 12 по 13 свідчить про таке.

Година	Ціна, грн/МВт.год	Обсяг продажу, МВт.год	Обсяг купівлі, МВт.год	Заявлений обсяг продажу, МВт.год	Заявлений обсяг купівлі, МВт.год
01:00	959.11	56.1	56.1	56.1	779.6
02:00	959.11	104.6	104.6	104.6	721.3
03:00	959.11	83.2	83.2	83.2	729.2
04:00	959.11	103.5	103.5	103.5	725.1
05:00	959.11	115.7	115.7	115.7	716.2
06:00	959.11	53.9	53.9	53.9	736.0
07:00	959.11	39.2	39.2	114.2	836.8
08:00	959.11	85.3	85.3	258.6	943.5
09:00	2048.23	285.9	285.9	562.2	524.4
10:00	2048.23	336.1	336.1	635.7	538.2
11:00	2048.23	439.3	439.3	738.9	580.3
12:00	2048.23	411.9	411.9	711.5	558.6
13:00	2048.23	427.8	427.8	727.4	531.4
14:00	2048.23	427.6	427.6	727.2	535.7

Рис. 32

- (282) Загальний обсяг пропозицій на продаж електричної енергії становив 727,4 МВт та загальний обсяг попиту – 531,4. Тобто, у цей відрізок часу обсяг пропозиції електричної енергії перевищував на 196 МВт обсяг попиту на ринку «на добу наперед». За результатом торгів було продано 427,8 МВт електричної енергії за ціною 2048,23 грн за 1 МВт та в загальному обсязі покупці не змогли купити ще 103,6 МВт електричної енергії.
- (283) Така ситуація виникла через подання АТ «ДТЕК Західенерго» блочних заявок із неподільними кроками: заявлений обсяг продажів цим товариством становив *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* МВт, але фактичний продаж був на *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* МВт електричної енергії менше та становив *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* МВт.
- (284) Отже, обсяги електричної енергії АТ «ДТЕК «Західенерго» дозволяли цілком покрити попит покупців.
- (285) Так, протягом липня – жовтня 2019 року АТ «ДТЕК Західенерго» закривало ринок «на добу наперед» 76 разів. У 20 інших випадках обсяги електричної енергії АТ «ДТЕК Західенерго» у заявках на продаж могли дозволити закрити торги на РДН та уникнути дефіциту електричної енергії шляхом подання блочних заявок із подільними кроками.
- (286) У сукупності АТ «ДТЕК Західенерго» закрило ринок РДН, а також могло закрити цей ринок (за умови подільності кроків) у 96 торгах, що становить 78,05 %.
- (287) **Отже, високий відсоток закриття АТ «ДТЕК Західенерго» торгів на РДН свідчить про неможливість імпортованої електричної енергії, а також іншої внутрішньої генерації покрити попит електричної енергії без обсягів генерації АТ «ДТЕК Західенерго».**

- (288) Зменшення імпортованої електричної енергії завдяки діям ТОВ «Д. Трейдінг» призводить не тільки до обмеження конкуренції на РДН та неможливості забезпечити споживання електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», але й до встановлення АТ «ДТЕК Західенерго» цін на РДН, ВДР, а також і на ринку двосторонніх договорів та на послуги з балансування шляхом прив'язки до цін на РДН.
- (289) Отже, точка перетину кривих пропозиції та попиту у вертикальній частині кривої пропозиції встановила залежність цінової політики на ринку «на добу наперед» від найбільшого продавця електричної енергії, а саме АТ «ДТЕК Західенерго», оскільки великі об'єми попиту, виставлені в заявках, не могли бути задоволені лише пропозиціями з імпортованою електричною енергією, а також пропозиціями внутрішніх генерацій та надають АТ «ДТЕК Західенерго» можливість стати продавцем, який і визначає ціноутворення на РДН та в сукупності з іншими продавцями задовольняє попит покупців.
- (290) Відсутність змін у цінових тенденціях у бік пониження АТ «ДТЕК Західенерго» свідчить про відсутність у нього намірів конкурувати з іншими продавцями на ринку «на добу наперед», оскільки високі ціни були спрямовані на отримання більшого доходу від реалізації меншої кількості товару на всіх сегментах ринку електричної енергії.

4.2. Двосторонні договори

- (291) Дії Групи ДТЕК, які спрямовані на встановлення максимально високих цін на РДН, дозволяють збільшувати отриману маржу за продаж електричної енергії як на ринку «на добу наперед», так і на ринку двосторонніх договорів через взаємозалежність цінових рівнів на цих двох сегментах, що впливає з такого.
- (292) Відповідно до частини шостої статті 67 Закону України «Про ринок електричної енергії», за результатами торгів, відповідно до правил ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку, ціна та обсяги купівлі-продажу електричної енергії для кожного розрахункового періоду та інші показники можуть використовуватися як орієнтир (індикатор) для укладення правочинів щодо купівлі-продажу електричної енергії на ринку.
- (293) Тобто, ціни за результатами торгів **можуть** використовуватися як орієнтир (індикатор) для укладення правочинів щодо купівлі-продажу електричної енергії на ринку двосторонніх договорів, що означає вплив цін на ринку «на добу наперед» на ціни в двосторонніх договорах як в сторону підвищення, так і в сторону пониження, що свідчить про ціновий вплив ринку «на добу наперед» на ринок двосторонніх договорів.
- (294) Аналіз укладених двосторонніх договорів для продажу електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» АТ «ДТЕК Західенерго» і ТОВ «Д. Трейдінг» свідчить, що ТОВ «Д. Трейдінг», як єдиний контрагент АТ «ДТЕК Західенерго» та посередник у торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» між генерацією та покупцями купує та продає електричну енергію за цінами, які встановлюються з урахуванням цін на РДН.
- (295) **Отже, ціни купівлі електричної енергії в ТОВ «Д. Трейдінг» на ринку двосторонніх договорів у торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» були повністю залежні від цін, які склалися на ринку «на добу наперед».**
- (296) Договірні відносини, які були укладені АТ «ДТЕК Західенерго» із контрагентами для постачання електричної енергії, можна поділити на два типи, а саме: для реалізації в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» та для експорту електричної енергії в сусідні країни.
- (297) Після введення в дію нових правил на ринку електричної енергії АТ «ДТЕК Західенерго» уклало рамкові контракти на постачання електричної енергії, які діяли протягом липня-вересня з такими суб'єктами господарювання: (далі – Контракт 1) та [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] (далі – Договір 1) та

- [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* (далі – Договір 2).
- (298) Контракт 1 та Договір 2 встановлюють *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (299) Договір 1 встановлює *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (300) Як вже було зазначено вище, АТ «ДТЕК Західенерго», ТОВ «Д.Трейдінг» та *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* пов'язані відносинами контролю.
- (301) Отже, АТ «ДТЕК Західенерго» реалізовувало протягом липня – жовтня 2019 року електричну енергію виключно суб'єктам господарювання, які відповідно до Закону України «Про захист економічної конкуренції» пов'язані з ним відносинами контролю.
- (302) Ціна в договорі для ТОВ «Д. Трейдінг», яка була передбачена в додатку № 3 до Договору 1, *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (303) Вже далі за Договором 1 ТОВ «Д. Трейдінг» реалізовувало електричну енергію іншим суб'єктам господарювання в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС».
- (304) Для реалізації електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» ТОВ «Д. Трейдінг» уклало двосторонні договори з такими суб'єктами господарювання: *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (305) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (306) **Отже, АТ «ДТЕК Західенерго» за двосторонніми договорами, з метою подальшої реалізації електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», постачало електричну енергію лише ТОВ «Д. Трейдінг», яке далі укладало двосторонні договори з іншими суб'єктами господарювання, які й здійснювали продаж електричної енергії іншим суб'єктам господарювання або й були кінцевими споживачами.**
- (307) **Аналіз двосторонніх договорів ТОВ «Д. Трейдінг» свідчить, що ціна в усіх договорах є різною та вартість електричної енергії прив'язувалася до цін, які сформувався на РДН у відповідному періоді.**
- (308) Слід зазначити, що ринок двосторонніх договорів є одним із найбільш прогнозованих, оскільки продавці заздалегідь знають обсяги, які зобов'язані поставити до покупця, але разом із тим трейдери, які імпортують електричну енергію зі Словаччини, не можуть гарантувати стабільні постачання електричної енергії через відсутність прогнозованої можливості отримати пропускну спроможність між країнами в необхідній кількості на добових аукціонах.
- (309) **Група ДТЕК – це єдиний суб'єкт господарювання в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», який може гарантувати задоволення договірних зобов'язань в істотних обсягах у довгостроковій перспективі, про що свідчать його частки на цьому сегменті ринку.**
- (310) **Отже, чим вища ціна буде встановлена за результатами РДН, тим вищу фактичну ціну суб'єкти господарювання будуть мати за електричну енергію, відповідно до двосторонніх договорів, та АТ «ДТЕК Західенерго» разом із ТОВ «Д. Трейдінг» отримають більший дохід від реалізації електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС».**
- (311) До вересня 2019 року АТ «ДТЕК Західенерго» не здійснювало безпосередньо експорт електричної енергії. Із середини вересня 2019 року АТ «ДТЕК Західенерго» почало здійснювати безпосередньо експорт електричної енергії *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (312) Так, ТОВ «Д. Трейдінг» із липня 2019 року в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» було фактично посередником, у межах Групи ДТЕК, між АТ «ДТЕК Західенерго», а також компаніями, з якими виконувалися експортні операції.
- (313) Всі укладені експортні рамкові контракти на здійснення експортування електричної енергії із суб'єктами господарювання мають ідентичні умови, крім обсягів постачання та

- орієнтовної ціни.
- (314) Контракти закріплюють умови, що [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (315) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (316) Всі інші контракти, з метою подальшої реалізації товару за межами території України, були укладені ТОВ «Д. Трейдінг».
- (317) Так, ТОВ «Д. Трейдінг» було укладено такі експортні договори: [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (318) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]

Таблиця 20

Угода	Напрямок експорту	Строк дії угоди	Фактичні дні поставки	Обсяги, кВтг	Вартість Євро/кВтг
1	2	3	4	5	6
[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]

- (319) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (320) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (321) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (322) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (323) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (324) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]
- (325) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]

Таблиця 21

Угода	Напрямок експорту	Строк дії угоди	Обсяги, кВтг	Вартість Євро/кВтг
1	2	3	4	5
[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]

- (326) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (327) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (328) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (329) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].

Таблиця 22

Угода	Напрямок експорту	Строк дії угоди	Обсяги, кВтг	Вартість Євро/кВтг
1	2	3	4	5
[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з]

	обмеженим доступом]			обмеженим доступом]
--	---------------------	--	--	---------------------

- (330) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
(331) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
(332) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]

Таблиця 23

Угода	Напрямок експорту	Строк дії угоди	Обсяги, кВтг	Вартість євро/кВтг
1	2	3	4	5
[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]

- (333) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
(334) Відповідно до нижченаведених таблиць, аналіз середніх цін, за якими Група ДТЕК реалізовувала електричну енергію, свідчить про таке.

Таблиця 24

	Грн (без ПДВ)	Грн (без ПДВ)	Грн (без ПДВ)	Грн (без ПДВ)	
	липень	серпень	вересень	жовтень	↑↓%
1	2	3	4	5	6
Фактичні середні ціни на ринку «на добу наперед»	1 530,10	1 738,94	1 903,57	1 789,47	16,95
Середні ціни, запропоновані на ринку «на добу наперед» у заявках АТ «ДТЕК Західенерго»	1603,9	1781,05	1 922,12	1 865,82	16,33
Пониження ціни іншими продавцями на РДН, %	4,6 %	2,36 %	0,97 %	6,55 %	
Середні ціни купівлі е/е ТОВ «Д.Трейдінг» із метою продажу в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС»	1 604,30	1 640,55	1 553,32	1 492,59	-6,96
Середні ціни продажу е/е ТОВ «Д.Трейдінг» у торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС»	1 651,07	1 671,9	1 672,81	1 628,98	-1,34
Середні ціни купівлі е/е ТОВ	1 612,49	1 635,72	1 603,23	1 739,43	7,87

«Д.Трейдінг» для здійснення експорту					
Середні ціни продажу є/є ТОВ «Д.Трейдінг» при здійсненні експортних операцій	1 530,65	1 599,8	1 464,95	1 481,78	-3,19
Середні фактичні ціни на внутрішньодобовому ринку	1 737,15	1 955,86	1 948,58	1 462,51	-15,81

- (335) У таблиці 24 наведено середні ціни за 1 МВт-год електричної енергії, за якими Група ДТЕК реалізовувала її на ринках електричної енергії. Найбільшого підвищення ціни зазнали на ринку «на добу наперед», а саме у вересні 2019 року; ціни в заявках на продаж на РДН, порівняно з першим місяцем функціонування електричної енергії, зросли на 19,84 %, але вже в жовтні спостерігається незначне пониження ціни як на РДН, так і на ВДР.
- (336) Загалом підвищення цін на електричну енергію протягом липня – вересня спостерігається на всіх ринках, крім ринку двосторонніх договорів, із метою здійснення реалізації товару за межами України.
- (337) Незважаючи на те, що АТ «ДТЕК Західенерго» реалізовувало електричну енергію ТОВ «Д. Трейдінг» за експортним договором за цінами вищими, ніж за двостороннім договором для внутрішніх продажів, ціни для внутрішніх покупців ТОВ «Д. Трейдінг» були вищими, ніж іноземним контрагентам ТОВ «Д. Трейдінг».

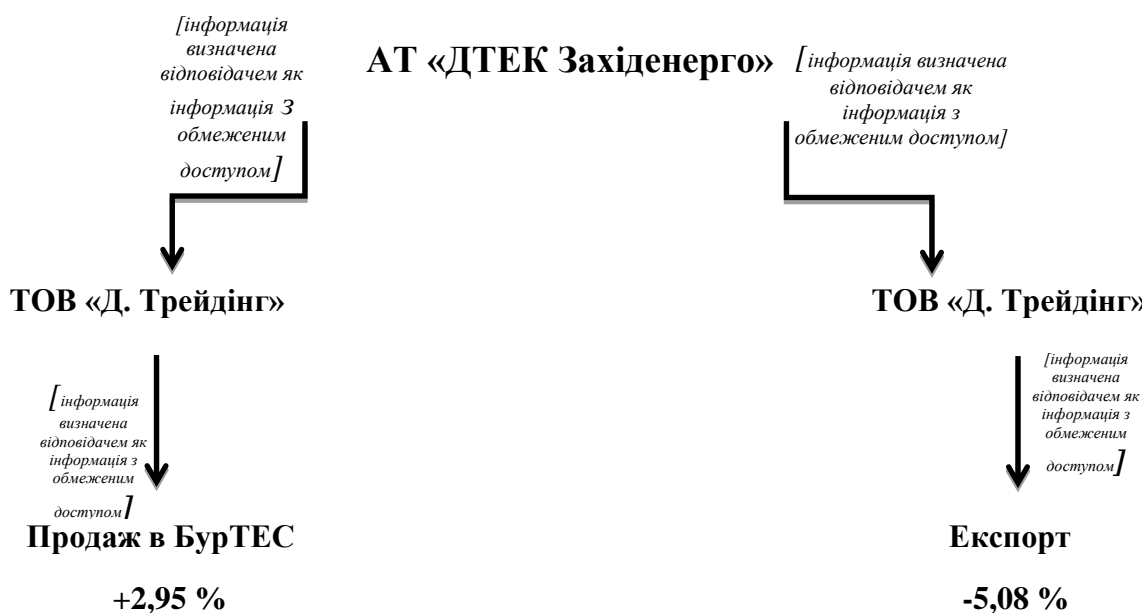

Рис. 33. «Ціновий ланцюг продажів електричної енергії, виробленої на території торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» Групою ДТЕК»

- (338) Так, середні ціни купівлі електричної енергії ТОВ «Д. Трейдінг» в АТ «ДТЕК Західенерго» та середні ціни продажу електричної енергії ТОВ «Д. Трейдінг» за двосторонніми експортними договорами свідчить про те, що ТОВ «Д. Трейдінг» здійснювало реалізацію за цінами, нижчими від цін закупівлі.

- (339) Отже, на ринку двосторонніх договорів АТ «ДТЕК Західенерго» разом із ТОВ «Д. Трейдінг» встановлюють фактичні ціни для покупців на території «Острів Бурштинської ТЕС» з урахуванням цін, які склалися за результатами РДН. Тобто, цінова політика на РДН прямо впливала на ціни, що складуться на ринку двосторонніх договорів.

4.3. Балансуючий ринок

- (340) У години мінімального навантаження обсяги продажів імпортованої електричної енергії на РДН протягом липня – вересня 2019 року мали незначні обсяги, що можна пояснити встановленим «grise cap» у цей період доби, а також вищими цінами на ринках «на добу наперед» у сусідніх країнах, що знижує маржу трейдерам.
- (341) Отже, враховуючи невеликі обсяги продажу імпортованої електричної енергії в години мінімального навантаження на РДН, більша частка продажів належала АТ «ДТЕК Західенерго», що наводиться в графіку нижче відповідно до інформації, отриманої від ДП «Оператор ринку» (лист від 12.11.2019 № 8-01/1111-кі):

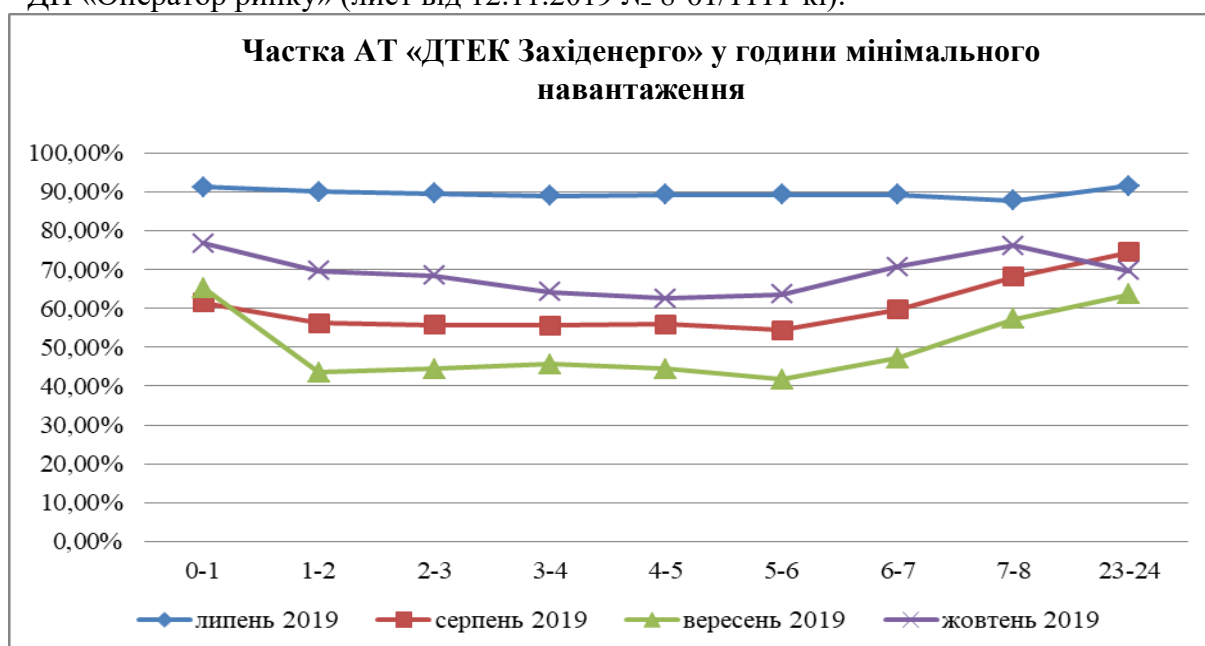
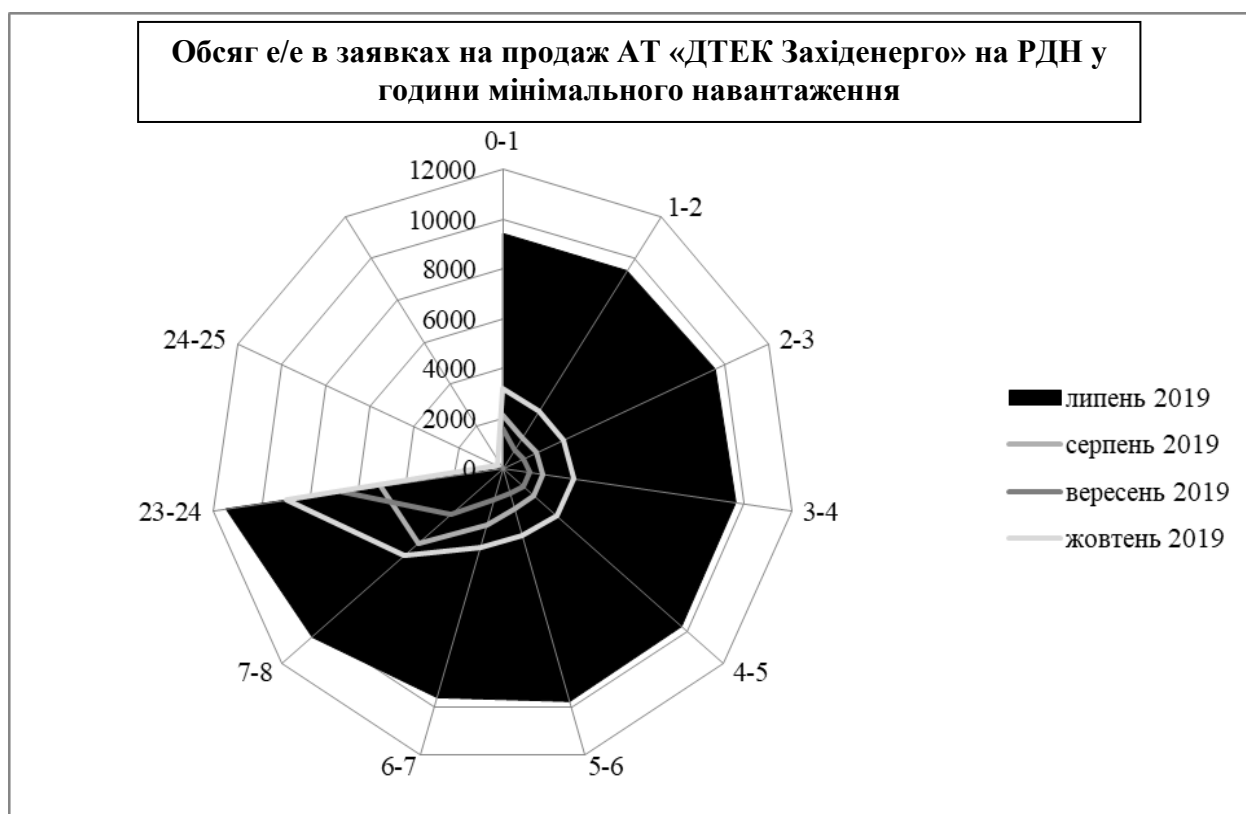
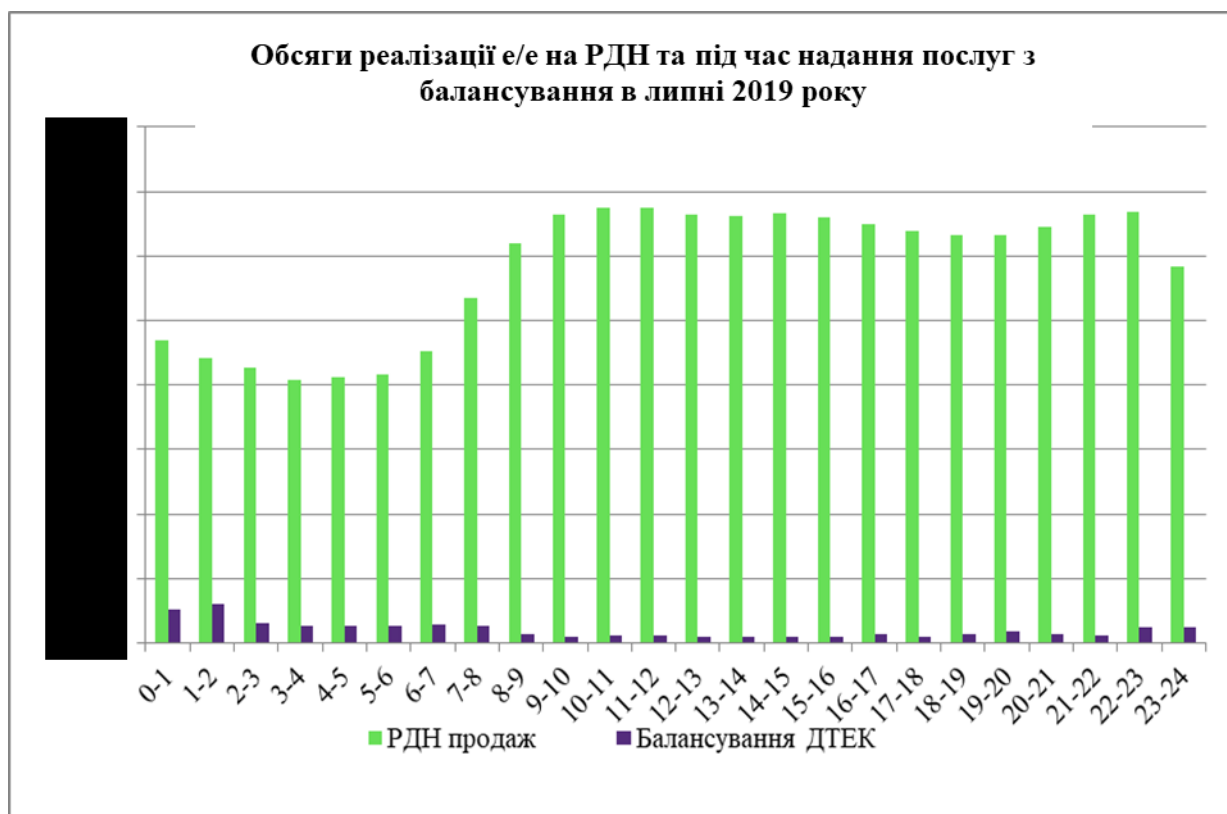

Рис. 34

- (342) Аналіз обсягів продажів електричної енергії на РДН у години мінімального навантаження АТ «ДТЕК Західенерго» свідчить про значне скорочення їх обсягів шляхом їх зменшення в заявках на продаж електричної енергії на РДН. Такі дії в умовах незначного обсягу ВДР призводять до того, що збільшуються обсяги попиту на послуги з балансування, основним надавачем яких є АТ «ДТЕК Західенерго» із часткою понад 98 %.

(343) Відповідно до рис. 36 – 39 АТ «ДТЕК Західенерго» протягом серпня – жовтня 2019 року зменшувало обсяги в заявках на РДН у години мінімального навантаження на фоні підвищення обсягів надання послуг з балансування за більш високими цінами.

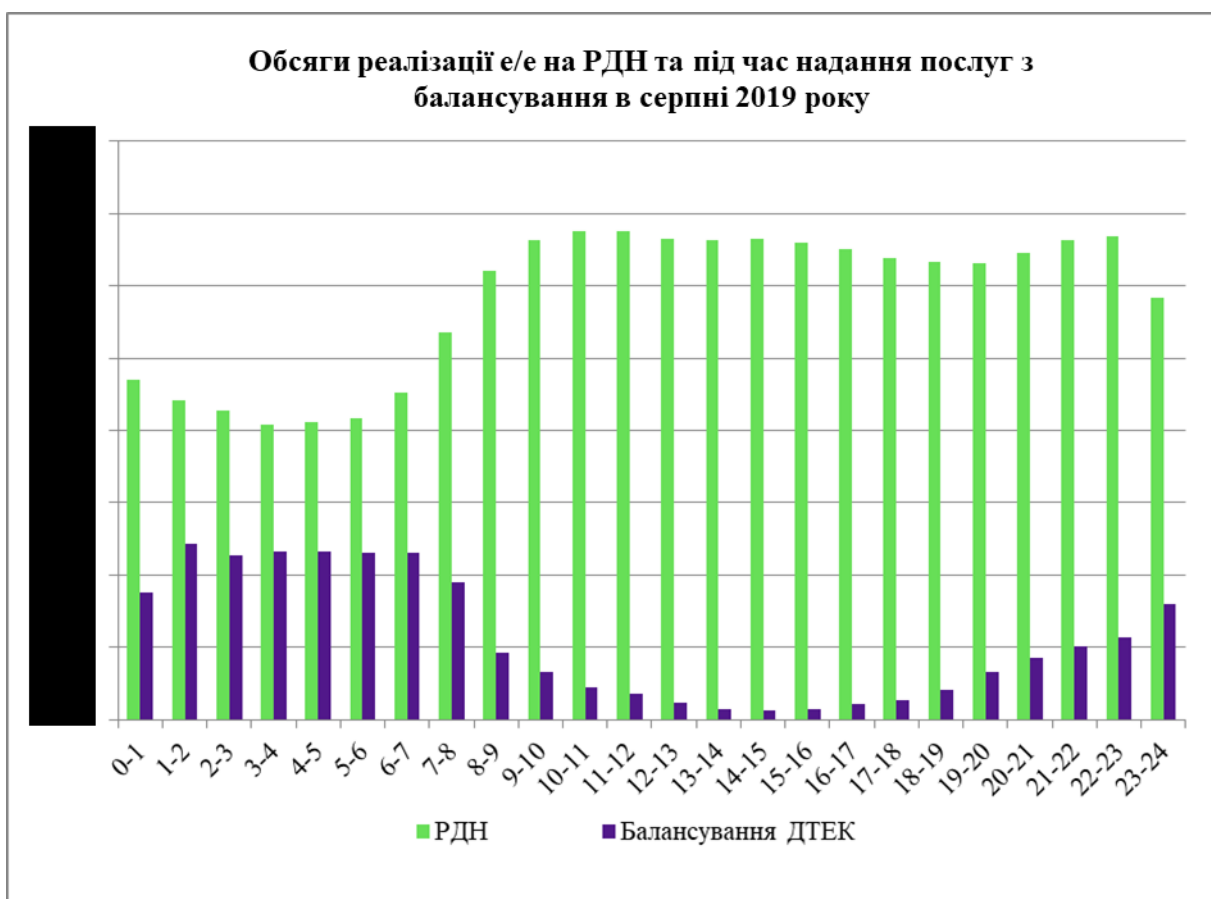

Рис. 37

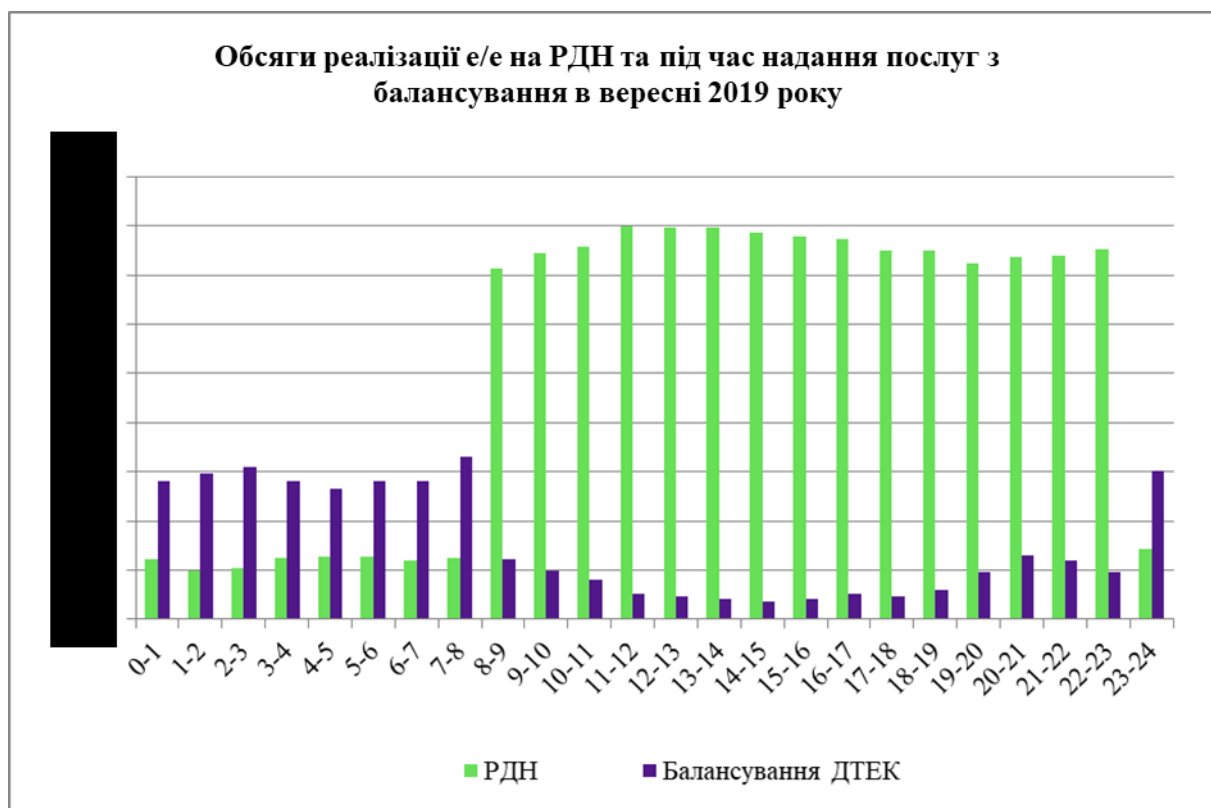

Рис. 38

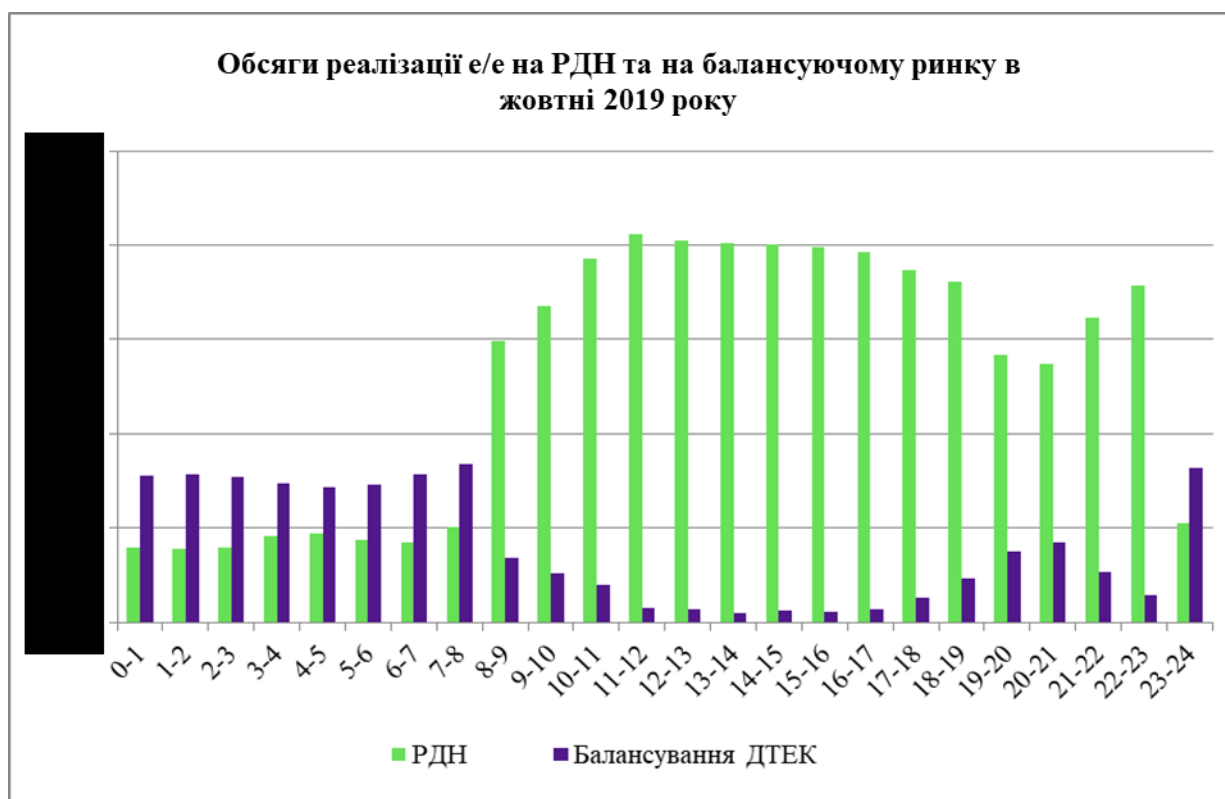

Рис. 39

- (344) Після того як попит покупців не буде задоволений на РДН, наступним ринком, де можна придбати електричну енергію, є ВДР.
- (345) В заявках на продаж електричної енергії на ВДР АТ «ДТЕК Західенерго», як і на РДН, зменшувало обсяги з кожним місяцем.

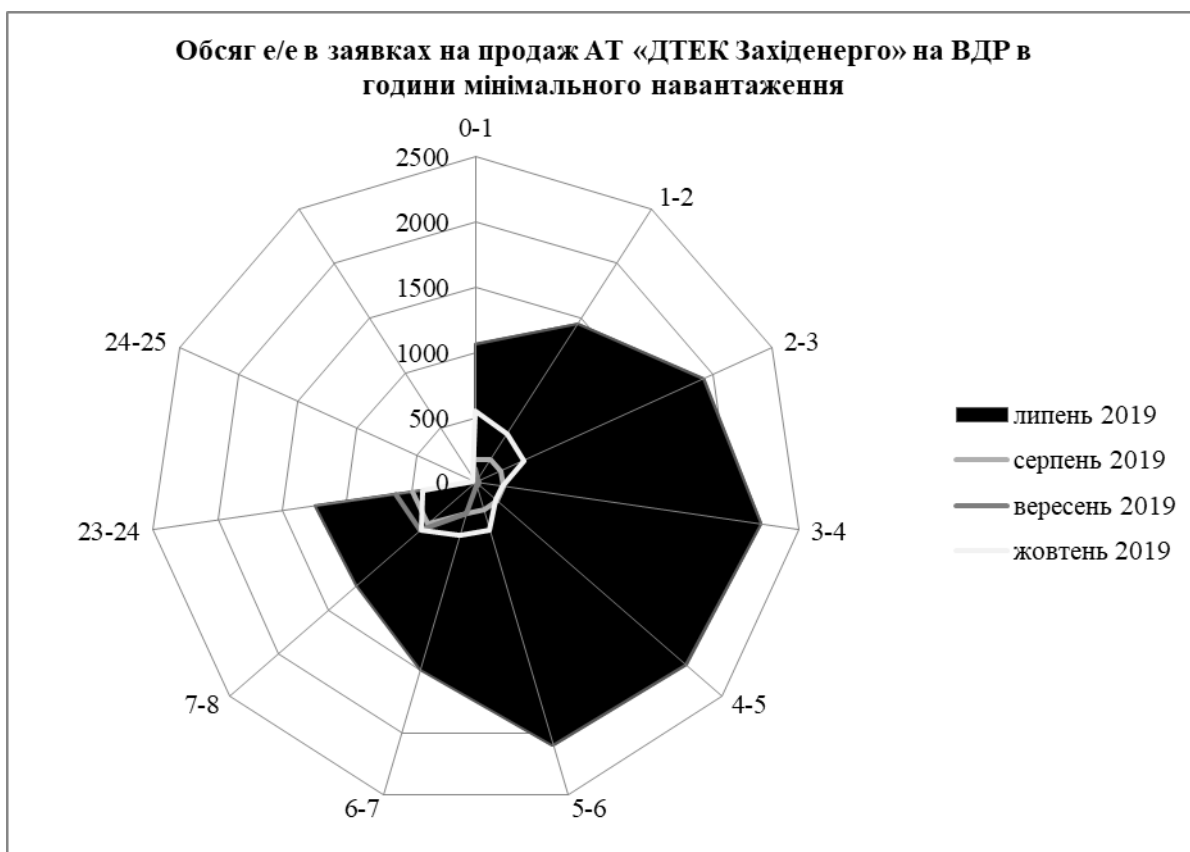

Рис. 40

- (346) У випадку, якщо попит не буде задоволений на ринку двосторонніх договорів, на РДН та ВДР суб'єкти господарювання змушені споживати електричну енергію через механізм балансуєчого ринку, де вартість електричної енергії найдорожча.
- (347) Так, за інформацією НЕК «Укренерго» (лист від 13.11.2019 № 01/44069): «... частина друга статті 68 Закону України «Про ринок електричної енергії» передбачає, що виробники зобов'язані надавати послуги з балансування в обсягах та випадках, визначених цим Законом та правилами ринку. Надавати послуги з балансування мають право також споживачі у порядку, визначеному правилами ринку. Постачальник послуг з балансування має відповідати вимогам правил ринку щодо надання послуг з балансування.
- (348) Згідно з частиною четвертою статті 68 Закону України «Про ринок електричної енергії», постачальник послуг з балансування подає оператору системи передачі свої пропозиції (заявки) щодо збільшення (зменшення) свого навантаження з метою продажу/купівлі електричної енергії на балансуєчому ринку відповідно до правил ринку.
- (349) Абзацом першим частини п'ятої статті 68 Закону України «Про ринок електричної енергії» передбачено, що оператор системи передачі з метою балансування обсягів виробництва та споживання електричної енергії та/або врегулювання системних обмежень надає постачальникам послуг з балансування команди на збільшення (зменшення) їхнього навантаження, здійснюючи на ринкових засадах відбір відповідних пропозицій (заявок) постачальників послуг з балансування у порядку, визначеному правилами ринку.
- (350) Згідно з пунктом 4.10.1 глави 4.10 розділу IV Правил ринку, пропозиції на балансуєчу електричну енергію є пропозиціями щодо відхилень від графіка відпуску/відбору на збільшення або зменшення навантаження.
- (351) Виходячи з вищенаведеного балансування виконують учасники ринку, які можуть по команді диспетчера самостійно змінювати свій графік навантаження, тобто мають у власності одиниці генерації та/або одиниці споживання (якщо така одиниця може бути кваліфікована в якості постачальника послуг з балансування). Трейдери, зважаючи на норми Закону України «Про ринок електричної енергії», виконують лише комерційні операції з купівлі та продажу електричної енергії, без її фізичного виробництва та/або споживання. Таким чином, трейдер не може самостійно виконати команду диспетчера на зміну графіка навантаження. Тобто, трейдер не має можливості набути статус постачальника послуг з балансування».
- (352) Отже, у торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» єдиними постачальниками послуг із балансування електричної енергії є АТ «ДТЕК Західенерго» та ДП «Калуська ТЕЦ-НОВА».
- (353) Оскільки потужності ДП «Калуська ТЕЦ-НОВА» не дозволяють забезпечити команди диспетчера для завантаження енергосистеми в необхідних обсягах, головним виконавцем послуг із балансування електричної енергії протягом липня – жовтня 2019 року було АТ «ДТЕК Західенерго», про що свідчить нижченаведений графік.

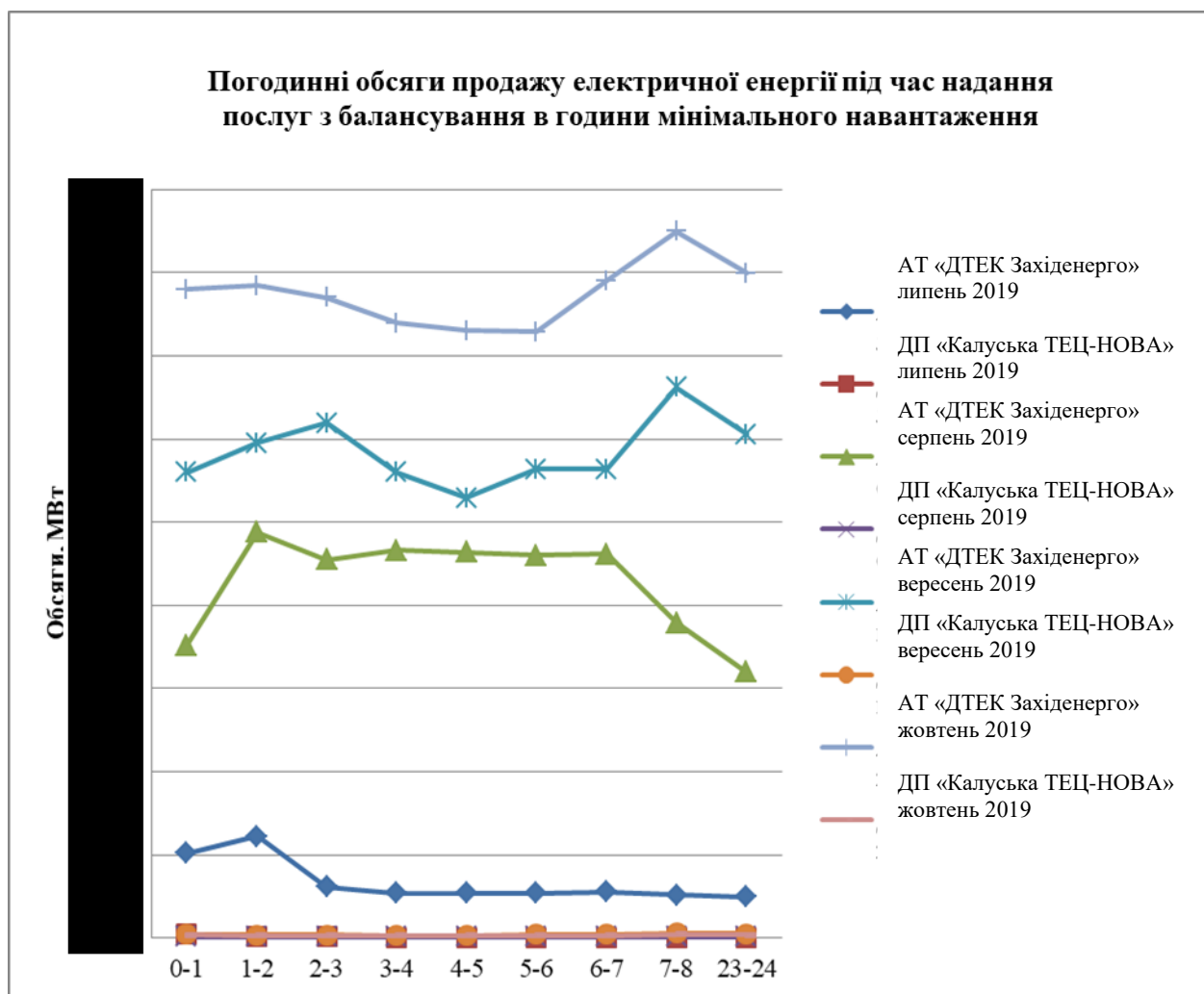

Рис. 41

- (354) Вищенаведені графіки свідчать не тільки про домінування АТ «ДТЕК Західенерго» під час надання послуг з балансування, але й про зниження АТ «ДТЕК Західенерго» обсягів у заявках на продаж на РДН та ВДР із кінця липня, що призвело до стрімкого зростання обсягу послуг з балансування, на які ціна може бути підвищена до 115 % від цін, що склалися за результатами торгів на РДН на цей розрахунковий період.

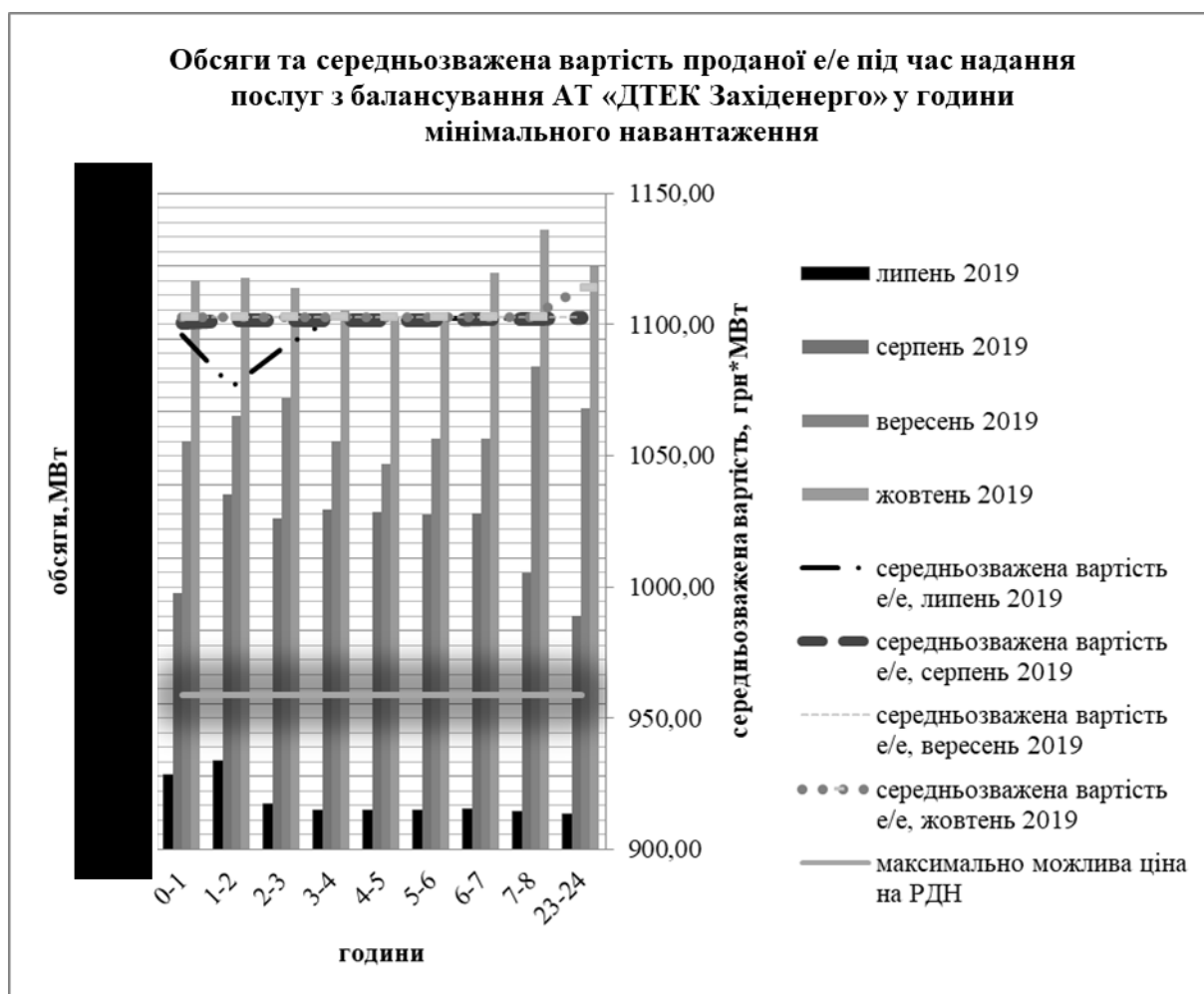

Рис. 42

- (355) Відповідно до рисунка 42, протягом серпня – жовтня 2019 року, коли АТ «ДТЕК Західенерго» були зменшені обсяги в заявках на продаж електричної енергії на РДН та ВДР, обсяги послуг з балансування на завантаження АТ «ДТЕК Західенерго» почали зростати, що свідчить про незадоволення попиту покупців електричною енергією на РДН та ВДР.
- (356) Аналіз інформації, отриманої від ПАТ «НЕК «Укренерго» (лист від 26.02.2020 вх. № 8-01/2505) про обсяги завантаження (продаж) електричної енергії на балансуєчому ринку відносно обсягів споживання електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» та в торговій зоні об'єднаної енергетичної системи, свідчить, що протягом липня – жовтня 2019 року в об'єднаній електричній системі максимальна частка балансуєчої електричної енергії відносно споживання електричної енергії не перевищувала 3 %, на відміну від торговельної зони «Острів Бурштинської ТЕС», де частка досягала 34,9 %.
- (357) Збільшення обсягів надання послуг з балансування в години мінімального навантаження призвели до збільшення вартості електричної енергії для покупців та збільшення доходу АТ «ДТЕК Західенерго».
- (358) Так, ціни на РДН та на послуги з балансування протягом липня – жовтня 2019 року були в таких діапазонах:

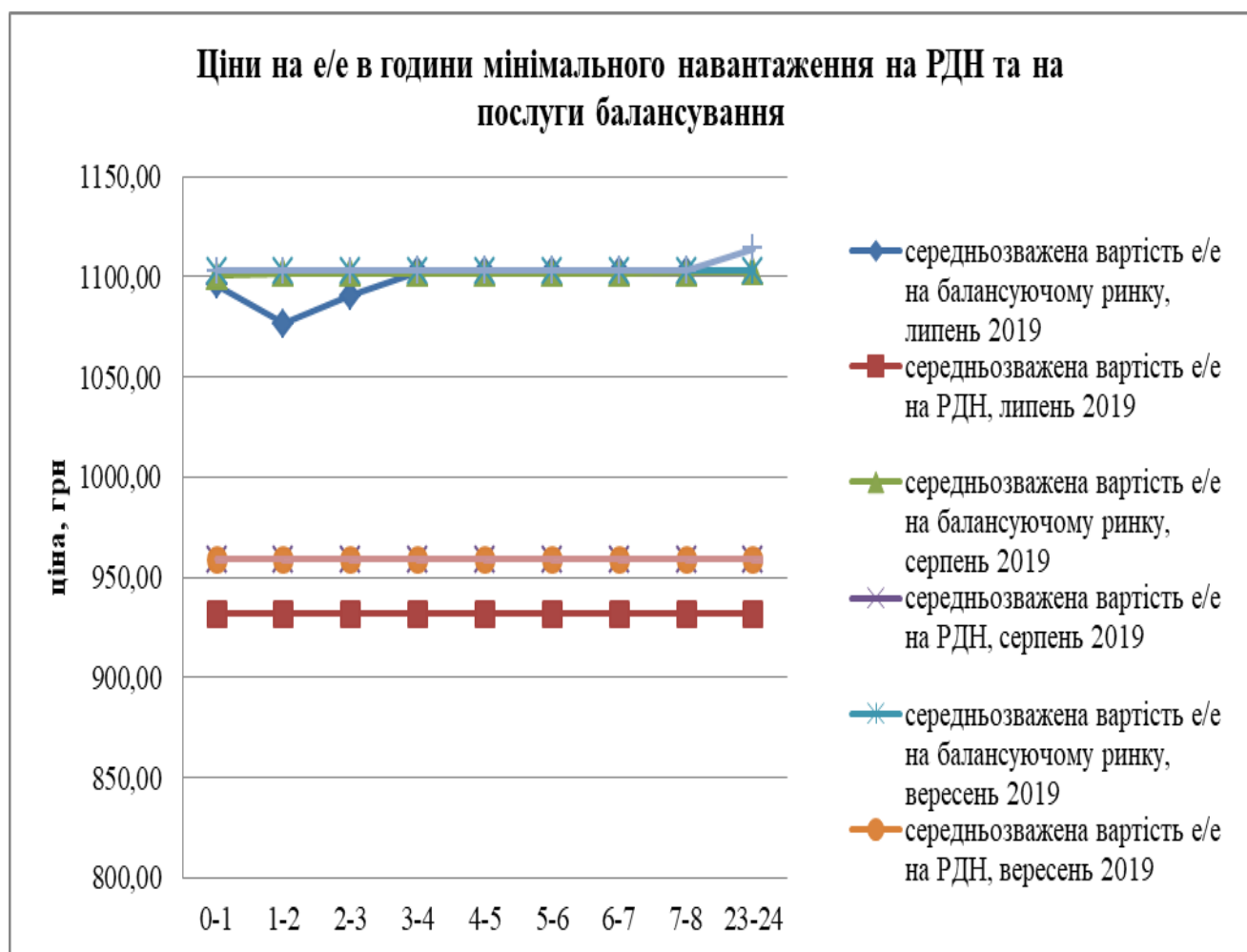

Рис. 43

(359) Отже, підтримання високої цінової політики на РДН АТ «ДТЕК Західенерго» впливало не тільки на ринок двосторонніх договорів, але й на балансуєчий ринок.

(360) Загалом найбільший дохід АТ «ДТЕК Західенерго» отримало від продажів електричної енергії на РДН та на ринку двосторонніх договорів разом із ТОВ «Д.Трейдінг», за вирахуванням експортних операцій.

Таблиця 25

	Ринок е/е	Дохід	Обсяги	% у загальному доході
1	2	3	4	5
липень	РДН	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	61,78
	ВДР	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	6,68
	БР завантаження	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	3,82
	БР	[інформація визначена відповідачем як інформація з	[інформація визначена	0,74

	розвантаження	обмеженим доступом]	відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	
	ДД	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	26,98
Всього липень 2019 АТ «ДТЕК «Західенерго»		[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	
1	2	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	5
Всього липень 2019 ТОВ «Д.Трейдінг»	ДД	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	
серпень	РДН	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	26,25
	ВДР	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	12,46
	БР завантаження	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	16,97
	БР розвантаження	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	2,13
	ДД	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	42,19
Всього серпень 2019 АТ «ДТЕК «Західенерго»		[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	
Всього серпень 2019 ТОВ «Д.Трейдінг»	ДД	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	
вересень	РДН	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	36,94

			доступом]	
	ВДР	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	7,38
	БР завантаження	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	23,32
	БР розвантаження	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	6,59
	ДД	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	25,77
Всього вересень 2019 АТ «ДТЕК «Захід-енерго»		[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	
Всього вересень 2019 ТОВ «Д.Трей-дінг»	ДД	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	
жовтень	РДН	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	42,72
	ВДР	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	4,68
	БР завантаження	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	27,95
	БР розвантаження	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	6,07
	ДД	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	18,59
Всього жовтень 2019 АТ «ДТЕК «Захід-енерго»		[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	

Всього жовтень 2019 ТОВ «Д.Трейдінг»	ДД	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	
--------------------------------------	----	--	--	--

(361) Так, своїми діями АТ «ДТЕК Західенерго» на РДН у години мінімального навантаження обмежило обсяг реалізації електричної енергії шляхом подання в заявки на продаж невеликих обсягів електричної енергії. Наслідком таких дій стала необхідність споживати електричну енергію суб'єктам господарювання за більш високими цінами через механізм балансуючого ринку, що дозволило збільшити АТ «ДТЕК Західенерго» дохід від реалізації електричної енергії в години мінімального навантаження.

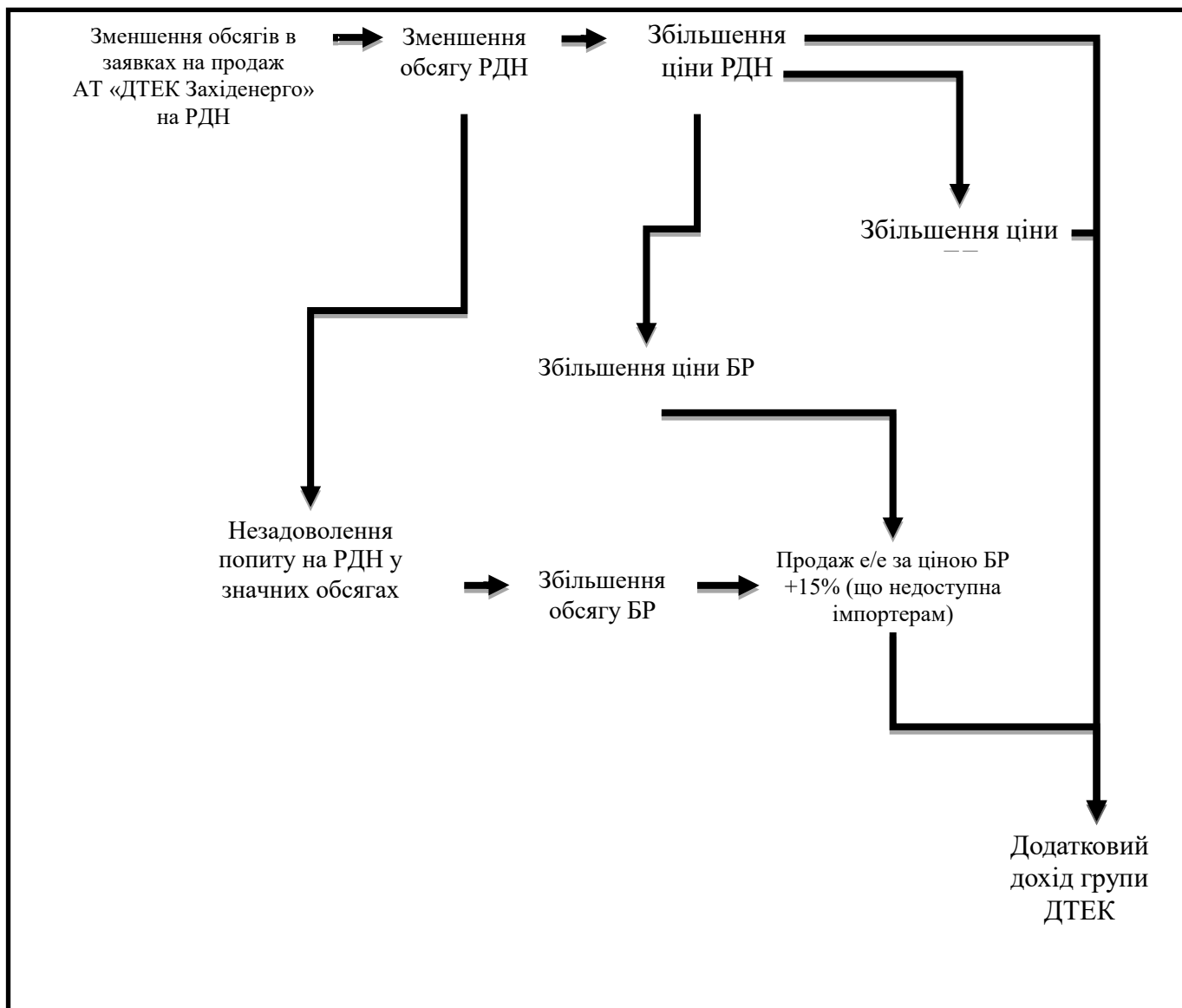

Рис. 44

(362) Дії ТОВ «Д. Трейдінг» під час участі в добових аукціонах із розподілення пропускної спроможності в напрямку Словаччина-Україна були спрямовані на обмеження доступу всіх потенційних імпортерів електричної енергії в торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС» шляхом викупу більшої частини пропускної спроможності, оскільки на території Словаччини ціни на електричну енергію в години максимального навантаження протягом липня-жовтня 2019 року були найнижчими.

(363) Такі дії призвели до зниження частки імпортованої електричної енергії та

збільшення частки генерації електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», зокрема АТ «ДТЕК Західенерго» як суб'єкта господарювання, що має найбільші потужності для генерації електричної енергії на території «Острів Бурштинської ТЕС».

- (364) Оскільки всі внутрішні генерації електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», крім АТ «ДТЕК Західенерго», не мають великих потужностей для забезпечення попиту на електричну енергію, найбільшу вигоду від дій ТОВ «Д. Трейдинг» отримало АТ «ДТЕК Західенерго».
- (365) Монопольне (домінуюче) становище АТ «ДТЕК Західенерго» дозволило встановлювати ціни на РДН, які за результатами торгів були найвищими порівняно із сусідніми країнами – Румунія, Словаччина, Угорщина.
- (366) Саме завдяки значній частці на РДН АТ «ДТЕК Західенерго» задовольняло ту частку попиту покупців, яка не могла бути задоволена імпортованою електричною енергією.
- (367) Так, АТ «ДТЕК Західенерго», зловживаючи своїм монопольним (домінуючим) становищем, встановлювало ціни на електричну енергію на рівні майже максимальних встановлених «price cap» без будь-яких обґрунтувань розміру ціни та отримувало більший дохід, реалізуючи меншу кількість товару.
- (368) Паралельно з ринком «на добу наперед» дії Групи ДТЕК впливали й на ринок двосторонніх договорів, прив'язуючи фактичну ціну електричної енергії до цін, які склалися на РДН.
- (369) Отже, дії Групи ДТЕК призвели до завищення цін на ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування, що призвело та може призвести до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання.
- (370) Дії АТ «ДТЕК Західенерго» щодо зменшення з 29.07.2019 в заявках на продаж електричної енергії на ринку «на добу наперед» обсягів запропонованої електричної енергії в години мінімального навантаження були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, оскільки в разі існування значної конкуренції на цьому ринку, інші суб'єкти господарювання задовольнили б наявний попит і суб'єкти господарювання чи споживачі не потребували б електричної енергії на балансуєчому ринку в значних обсягах.
- (371) Дії АТ «ДТЕК Західенерго» щодо встановлення в заявках на продаж електричної енергії на РДН завищених та економічно необґрунтованих цін були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, оскільки в разі вільного доступу до РДН на території «Острів Бурштинської ТЕС» імпортованої електричної енергії у значних обсягах, зокрема зі Словаччини, де ціни на електричну енергію у години максимального навантаження є істотно нижчими, ціни на РДН за результатами дії граничного ціноутворення сформувалися б на нижчому рівні.

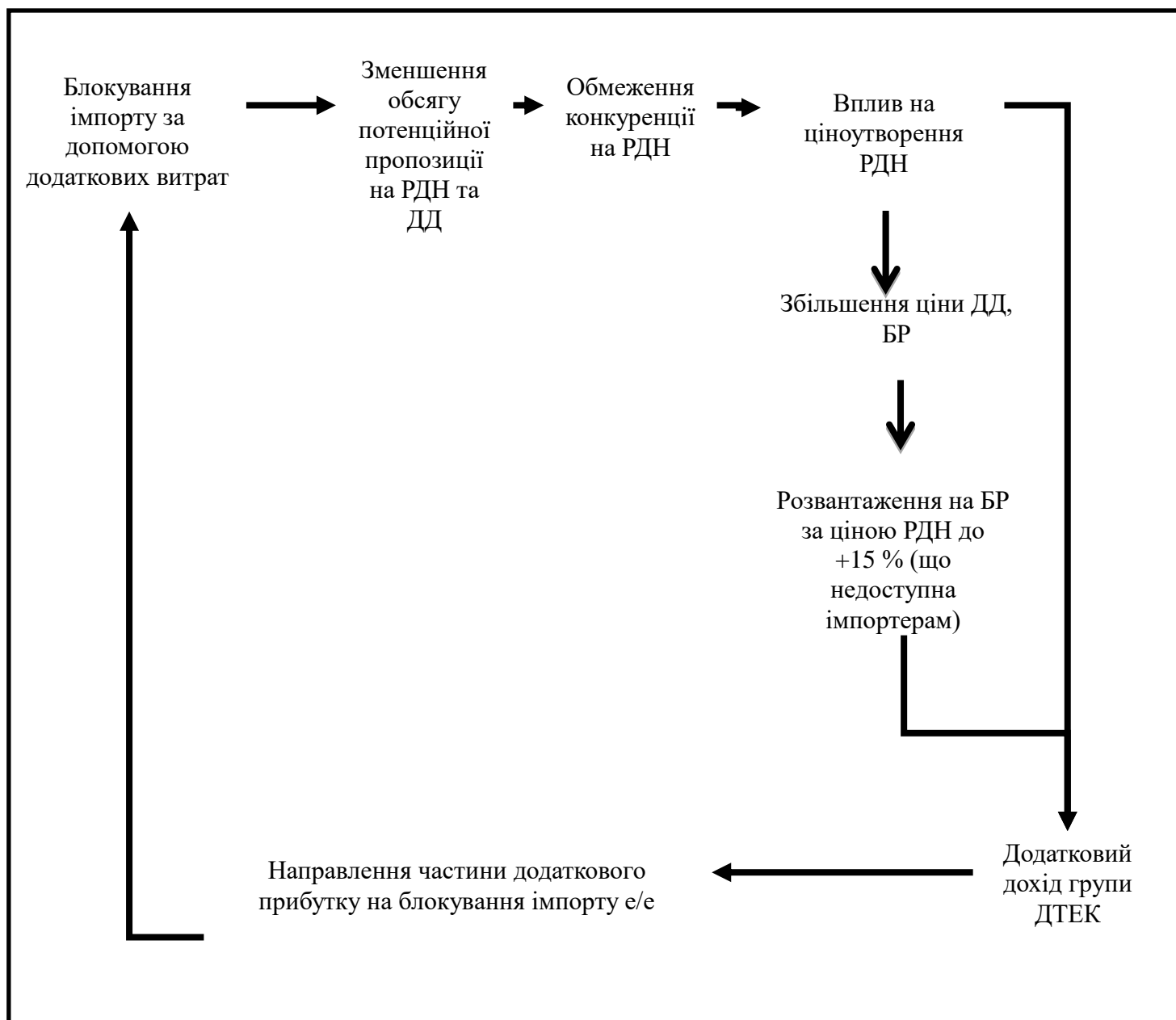

Рис. 45

5. Правова кваліфікація

(372) У зверненні від 21.02.2020 № 316/01-17 Мукачівська міська рада зазначає: «...Основним виробником електроенергії для БуОС є компанія «ДТЕК Західенерго», яка утворює до 95 % генерації. Внаслідок фактичного існуючого монопольного становища ця приватна компанія формує таку ціну на електроенергію, яка майже на чверть дорожча, ніж в ОЕС України, тобто на решті території країни. Крім очевидного зловживання монопольним становищем в питанні ціноутворення, «ДТЕК Західенерго» також блокує постачання дешевої електроенергії з Європи, що могло б знизити ціни для споживачів на території БуОС. Зокрема, «ДТЕК Західенерго», контролюючи близько 70 % імпорту електроенергії із європейського напрямку, використовує лише 25-30 % своєї квоти. Це недвозначно вказує на її справжні наміри – повністю заблокувати іншим постачальникам реалізацію дешевої електроенергії. Внаслідок цього підприємства Закарпаття поставлені в завідомо нерівні умови порівняно з виробниками в інших регіонах України. Адже через штучно завищену ціну електрики мають вищу собівартість продукції. Окремо наголошуємо на тому, що для побутових споживачів у нашій області стали нормою постійні відключення електроенергії. Мало того, що цей анахронізм неприйняття для

сучасної європейської країни, але ще і створює значні незручності для життя та побуту людей...»

- (373) Стаття 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачає, що: зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- Зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку, зокрема, визнається: встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку; застосування різних цін чи різних інших умов до рівнозначних угод з суб'єктами господарювання, продавцями чи покупцями без об'єктивно виправданих на те причин; обумовлення укладання угод прийняттям суб'єктом господарювання додаткових зобов'язань, які за своєю природою або згідно з торговими та іншими чесними звичаями у підприємницькій діяльності не стосуються предмета договору; обмеження виробництва, ринків або технічного розвитку, що завдало чи може завдати шкоди іншим суб'єктам господарювання, покупцям, продавцям; часткова або повна відмова від придбання або реалізації товару за відсутності альтернативних джерел реалізації чи придбання; суттєве обмеження конкурентоспроможності інших суб'єктів господарювання на ринку без об'єктивно виправданих на те причин; створення перешкод доступу на ринок (виходу з ринку) чи усунення з ринку продавців, покупців, інших суб'єктів господарювання.
- Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (374) У Групі ДТЕК у особі АТ «ДТЕК Західенерго» і ТОВ «Д. Трейдинг» у досліджуваній період була ринкова влада на відповідних ринках, яка полягала у здатності встановлювати умови продажу електроенергії на ринку двосторонніх договорів, здатності зменшувати обсяги продажів на РДН/ВДР з одночасною пропозицією відповідних обсягів послуг з балансування, здатності підвищувати ціни на РДН, на послуги з балансування й підтримувати їх на рівні граничних цін та в найбільшій поінформованості щодо обсягів, які можуть бути імпортовані до України зі сторони Словаччини, можливістю здійснювати балансування завдяки найбільшій генерації.
- (375) Зважаючи на наведене, дії АТ «ДТЕК Західенерго» щодо зменшення з 29.07.2019 у заявках на продаж електричної енергії на ринку «на добу наперед» обсягів запропонованої електричної енергії в години мінімального навантаження, що призводить до зростання обсягів надання АТ «ДТЕК Західенерго» послуг з балансування за більш високими цінами та, відповідно, до додаткових витрат інших суб'єктів господарювання чи споживачів електричної енергії, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування в години мінімального навантаження в межах торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС», шляхом вчинення дій, що призвели до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (376) Дії АТ «ДТЕК Західенерго» щодо зменшення з 29.07.2019 у заявках на продаж електричної енергії на ринку «на добу наперед» обсягів запропонованої електричної енергії в години мінімального навантаження були б неможливими за умов

існування значної конкуренції на ринку, оскільки в разі наявності значної конкуренції на ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування у години мінімального навантаження, інші суб'єкти господарювання задовольнили б наявний попит і суб'єкти господарювання чи споживачі не потребували б електричної енергії на балансуєчому ринку у значних обсягах.

- (377) Також дії АТ «ДТЕК Західенерго» у липні – жовтні 2019 року на ринку «на добу наперед» у години максимального навантаження в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» щодо встановлення в заявках на продаж електричної енергії на РДН завищених та економічно необґрунтованих цін, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування в години максимального навантаження в межах торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС», шляхом встановлення таких цін, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (378) Дії АТ «ДТЕК Західенерго» щодо встановлення в заявках на продаж електричної енергії на РДН завищених та економічно необґрунтованих цін були б неможливими за умов наявності значної конкуренції на ринку, оскільки в разі вільного доступу до РДН на території «Острів Бурштинської ТЕС» імпортованої електричної енергії у значних обсягах, зокрема зі Словаччини, де ціни на електричну енергію в години максимального навантаження є істотно нижчими, ціни на РДН за результатами дії граничного ціноутворення сформувалися б на нижчому рівні.

6. Заперечення Відповідача та їх спростування

- (379) На попередні висновки у справі ТОВ «Д.Трейдінг» надало експертний висновок канд. екон. наук, доцента кафедри теоретичної та практичної економіки Національного університету «Львівська політехніка» Михальчишин Н.Л., в якому було зазначено таке.

6.1. Щодо встановлення групи суб'єктів господарювання

- (380) *В експертному висновку зазначено: [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (381) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (382) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (383) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*

Спростування

- (384) Відповідно до пункту 11 статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» на Комітет покладаються повноваження з проведення дослідження ринку, визначення меж товарного ринку, а також становища, у тому числі монопольного (домінуючого), суб'єктів господарювання на цьому ринку та приймання відповідних рішень (розпоряджень).
- (385) При визначенні товарних меж ринку Комітет керується виключно законодавством про захист економічної конкуренції. Отже, при визначенні монопольного (домінуючого) становища Комітет не зобов'язаний визначати товарні межі ринку, у розумінні Закону України «Про ринок електричної енергії» та інших законодавчих актів, крім профільного законодавства.
- (386) За результатами проведення розслідування Комітетом було виділено такі товарні межі ринку: ринок комерційного продажу електричної енергії та балансування в години мінімального навантаження та ринок комерційного продажу електричної енергії та балансування в години максимального навантаження.

- (387) Під час здійснення розслідування було встановлено, що на регіональному ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування здійснюють господарську діяльність АТ «ДТЕК Західенерго» і ТОВ «Д.Трейдінг», які разом із [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] пов'язані відносинами контролю.
- (388) Відповідно до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань АТ «ДТЕК Західенерго» у переліку видів діяльності, крім виду діяльності за кодом КВЕД 35.11, а саме виробництво електричної енергії, зазначено торгівлю електричною енергією (код КВЕД 35.14).
- (389) Листом від 08.11.2019 № 82/900 АТ «ДТЕК Західенерго» надало Комітету копію чинного Статуту, затвердженого 20.04.2018. У розділі четвертому зазначено, що предметом діяльності є виробництво електричної енергії, а також постачання електричної енергії.
- (390) Відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» постачанням електричної енергії є продаж, включаючи перепродаж, електричної енергії.
- (391) Отже, зазначений аргумент щодо хибних видів діяльності АТ «ДТЕК Західенерго» не відповідає дійсності.
- (392) Відповідно до Реєстру постачальників допоміжних послуг, розміщеного на сайті ПрАТ НЕК «Укренерго», всі постачальники, які надають допоміжні послуги, почали надавати відповідні послуги лише з 2020 року, що означає, що ринок допоміжних послуг протягом липня – жовтня 2019 року не працював. Також той факт, що ринок допоміжних послуг не функціонував протягом липня – жовтня 2019 року було також зазначено Відповідачами в своїх заперечення на Подання про попередні висновки у справі № 143-26.13/108-19 (листи від 04.11.2020 вих. № 14-821-20 та від 04.11.2020 вих. № 01-09/6363).

6.2. Щодо встановлення товарних меж – надання послуг балансування

- (393) В експертному висновку зазначено, [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (394) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (395) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].

Спростування

- (396) Комітетом визначено характер участі в ринку кожного з відповідачів і його статус.
- (397) Під час здійснення розслідування встановлено, що Група «ДТЕК» в особі АТ «ДТЕК Західенерго» і ТОВ «Д. Трейдінг» у липні – жовтні 2019 року діяли на всіх сегментах комерційного продажу електричної енергії та балансування в особі різних юридичних осіб, а саме АТ «ДТЕК Західенерго» як продавець діяло на всіх сегментах ринку. При цьому ТОВ «Д.Трейдінг» як продавець діяло на ринку двосторонніх договорів, РДН та ВДР.
- (398) У жодному реченні подання про попередні висновки у справі не зазначено, що ТОВ «Д. Трейдінг» є постачальником послуг із балансування електричної енергії.
- (399) Під час розгляду справи від ПрАТ «НЕК «Укренерго» отримано інформацію про всіх постачальників послуг із балансування в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС». Отже, інформацію стосовно учасників, які надавали послуги з балансування, досліджено в повному обсязі й зазначена інформація міститься в матеріалах справи.
- (400) Щодо дій ПрАТ «НЕК «Укренерго», то вони не є предметом розслідування у справі. Отже, зауваження експерта щодо оцінки структури ринку, учасником якого є ПрАТ «НЕК «Укренерго», недоречні та не є предметом розгляду справи № 143-26.13/108-19.

6.3. Щодо взаємозамінності електричної енергії в години мінімального та максимального навантаження

- (401) В експертному висновку зазначено, що [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (402) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (403) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (404) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].

Спростування

- (405) Відповідно до Методики, формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється з переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками замінності, якими, зокрема, **є відсутність суттєвої різниці в цінах.**
- (406) НКРЕКП 24.06.2019 прийнято постанову № 1169 «Про внесення змін до постанови НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 308», відповідно до пункту 5.1 якої було визначено, що протягом перших дев'яти місяців з дати початку роботи РДН та ВДР учасники РДН/ВДР у своїх заявках на торги зазначають ціни на електричну енергію не вище цін, визначених Оператором ринку, що дорівнюють:
- (а) у години мінімального навантаження (з 00:00 до 08:00, та з 23:00 до 24:00) - добуток максимального значення із середніх фактичних добових оптових ринкових цін на електричну енергію в години (з 00:00 по 08:00 та з 23:00 по 24:00) мінімального навантаження¹ за останні три календарних місяці до дати початку роботи РДН та ВДР² та коефіцієнта³, що визначається як відношення фактичної оптової ринкової ціни без дотацій та фактичної оптової ринкової ціни за останні три календарних місяці до дати початку роботи РДН та ВДР²;
- (б) у години максимального навантаження (з 08:00 до 23:00) - добуток максимального значення із середніх фактичних добових оптових ринкових цін на електричну енергію в години (з 08:00 до 23:00) максимального навантаження⁴ за останні три календарні місяці до дати початку роботи РДН та ВДР² та коефіцієнта³, що визначається як відношення фактичної оптової ринкової ціни без дотацій та фактичної оптової ринкової ціни за останні три календарних місяці до дати початку роботи РДН та ВДР².
- Примітки до пункту 5.1:
- 1 - у період end-start;
- 2 - березень-травень 2019 року;
- 3 - коефіцієнт застосовується в разі зобов'язання Оператора системи передачі електричної енергії здійснювати в установленому Комісією порядку компенсацію постачальникам універсальних послуг економічно обґрунтованих витрат, пов'язаних з виконанням зазначеними постачальниками спеціальних обов'язків, як це було передбачено пунктом 13 Положення про покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 5 червня 2019 року № 483 (без змін));
- 4 - у період start-end.
- (407) ДП «Оператор ринку» відповідно до пункту 5.1 Правил РДН та ВДР визначено такі граничні ціни (price-cap):
- (а) для годин мінімального навантаження (період з 00:00 до 08:00 та з 23:00 до 24:00): 959,12 грн/МВт год (без ПДВ);
- (б) для годин максимального навантаження (період з 08:00 до 23:00): 2048,23 грн/МВт год (без ПДВ).

- (408) Як видно граничні ціни на електричну енергію в години мінімального навантаження були більш ніж на 110 % нижчі за ціни на електричну енергію в години максимального навантаження.
- (409) Граничні ціни на балансуєчому ринку встановлені в межах від 85 % до 115 % від встановленої ціни на РДН на цей розрахунковий період (п. 10.11 Правил ринку).
- (410) Ціна електричної енергії за двосторонніми договорами визначається також з прив'язкою до цін на ринку «на добу наперед» (відповідно до наявних у Комітеті двосторонніх договорів).
- (411) Отже, у всіх сегментах комерційного продажу електричної енергії існує суттєва різниця в цінах на електричну енергію в години мінімального й максимального навантаження. Тому, відповідно до Методики електроенергія, що продається в години мінімального навантаження, не може бути взаємозамінною з електроенергією, що продається в години максимального навантаження.
- (412) Комітетом під час розгляду справи проаналізовано і встановлено що існували нормативно-правові акти, якими встановлені цінові обмеження на електричну енергію.
- (413) Щодо економічних та правових підстав встановлення цінових обмежень, то вони не є предметом розслідування у справі.

6.4. Щодо коректності визначення територіальних (географічних) меж товарного ринку

- (414) *Експерт зазначає, [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (415) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (416) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*

Спростування

- (417) Відповідно до подання територіальними (географічними) межами ринку є територія торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС».
- (418) При цьому ступінь відкритості ринку в години мінімального навантаження становив 9,27 %, а в години максимального навантаження - 32,6 %.
- (419) Відповідно до Методики для регіональних ринків при СВР >30 % - територіальні географічні межі ринку вимагають додаткового їх дослідження щодо можливості існування ринку товару з такими територіальними (географічними) межами, а також розширення цих меж.
- (420) Разом із цим, якщо СВР визначати не від обсягу фізичного споживання в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», як це здійснено в поданні про попередні висновки у справі, а від сукупного обсягу обороту електричної енергії у сегментах: ринок двосторонніх договорів, РДН, ВДР і балансуєчий ринок, то СВР за період липень-жовтень 2019 року в години мінімального навантаження становить 7,7 %, а в години максимального навантаження - 21,6 %.
- (421) Однак, незважаючи на синхронізацію торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» з ENTSO-E, розширення територіальних меж ринку є недоцільним, оскільки існують суттєві фінансові й адміністративні бар'єри, без подолання яких покупець не зможе вільно імпортувати електричну енергію на територію України.
- (422) Отже, мінімальна територія, за межами якої, з точки зору споживача, придбання електроенергії є неможливим або недоцільним, є територія торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС».

6.5 Щодо коректності визначення часових меж ринку

- (423) *Експерт зазначає, [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (424) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (425) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*

Спростування

- (426) Висновки експерта не спростовують висновків Комітету щодо доцільності та обґрунтованості визначення часових меж ринків електричної енергії як проміжку часу липень-жовтень 2019 року.
- (427) Разом із цим рішення доповнено додатковими обґрунтуваннями визначення часових меж ринків виходячи із загальновідомих обставин.

6.6. Щодо ознак ринкової влади

- (428) *У експертному висновку, наданому відповідачем, повідомлено, що [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*

Спростування

- (429) Відповідно до Методики ринковою (монопольною) владою є здатність суб'єкта господарювання (групи суб'єктів господарювання) визначати чи суттєво впливати на умови обороту товару на ринку, не допускати, усувати, обмежувати конкуренцію, зокрема підвищувати ціну та підтримувати її понад рівень ціни, що існував би за умов значної конкуренції.
- (430) Щодо першої ознаки ринкової влади, а саме встановлювати умови продажу електроенергії на ринку двосторонніх договорів, оскільки єдина може гарантувати задоволення договірних зобов'язань в істотних обсягах в довгостроковій перспективі, зазначаємо, що в цьому випадку головною ознакою ринкової влади Групи ДТЕК є не можливість задовольнити попит покупців у довготривалій перспективі, а можливість Групи ДТЕК на ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування як в години максимального, так і мінімального навантаження диктувати свої умови під час продажу електричної енергії в сегменті на ринку двосторонніх договорів.
- (431) Щодо другої ознаки ринкової влади, а саме здатності зменшувати обсяги продажів на РДН/ВДР з одночасною пропозицією відповідних обсягів на балансуєчому ринку, а інші суб'єкти господарювання, які здійснюють імпорт і є конкурентами, не здатні компенсувати утворений дефіцит електричної енергії, не конкретизовано інших суб'єктів господарювання, які здійснюють імпорт і є конкурентами, повідомляємо.
- (432) АТ «ДТЕК Західенерго», на відміну від інших своїх конкурентів, в яких, як вже було зазначено в пунктах 333-339 Подання, немає можливості здійснювати балансування, що означає можливість АТ «ДТЕК Західенерго» користуватися цими правами шляхом зловживання на ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування в години мінімального навантаження, зменшуючи пропозицію на РДН/ВДР та усвідомлюючи, що ті обсяги електричної енергії, які не були реалізовані на РДН/ВДР, але які вимагає попит, продані на балансуєчому ринку, що впливає на умови обороту товару.
- (433) Щодо кваліфікації дій імпортерів, яку, на думку ТОВ «Д.Трейдінг», можна кваліфікувати як обмеження пропозиції на ринку, слід зазначити, що така кваліфікація як «обмеження пропозиції на ринку» відсутня у Законі України «Про захист економічної конкуренції». Більш того, для іншої кваліфікації відповідно до статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання чи суб'єкти господарювання повинні мати монопольне (домінуюче) становище. Під час проведення розслідування Комітетом було встановлено наявність монопольного (домінуючого) становища лише Групи ДТЕК в особах АТ «ДТЕК Західенерго» та ТОВ «Д.Трейдінг».
- (434) Також ТОВ «Д.Трейдінг» не було надано доказів та обґрунтувань, яким чином *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

6.7. Щодо зловживання монопольним (домінуючим) становищем відповідачів

- (435) У експертному висновку зазначається, що [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].

Спростування

- (436) Комітетом було детально проаналізовано дії ТОВ «Д.Трейдінг» під час викупу РПС.
- (437) Так, ТОВ «Д. Трейдінг» протягом періоду порушення постійно збільшувало ціну в заявках на РПС. Зокрема, у вересні 2019 року вартість отримання РПС була вище, ніж вартість імпортованої електричної енергії, тобто Товариство заплатило за можливість імпортувати більше, ніж за сам імпорт. Вартість фактично отриманої РПС також була більшою від самого імпорту, тобто для отримання прибутку при подальшому експорті електричної енергії в сусідні країни Товариству необхідно було реалізувати електричну енергію за ціною понад вдвічі більшою за ціну, за якою Товариство імпортувало цю електричну енергію. Проте, якщо порівняти вартість імпорту та вартість експорту, то ціна експорту була вище лише на 23 %, що не було достатнім для покриття витрат на отримання РПС. Загалом же за період липень-жовтень (01.10-27.10) ТОВ «Д. Трейдінг» понесло додаткових витрат у розмірі 28 675 441,83 грн. Якщо порівняти доходи від експорту електричної енергії з витратами на імпорт та вартістю отримання РПС, яку пропонувало ТОВ «Д. Трейдінг» у заявках на аукціонах, то перевищення витрат на імпорт порівняно з доходами від експорту за період липень-жовтень (01.10-27.10) 2019 року в Товариства становило б 175 094 339,93 грн.
- (438) Для розуміння намірів Товариства щодо здійснення прозорої комерційної діяльності важливе значення має той факт, що розподіл пропускнуї спроможності зі Словаччиною відбувається тільки за добовими аукціонами, що вказує на те, що Товариство, володіючи інформацією про власні ціни імпорту та експорту, заздалегідь усвідомлювало неприбутковість виконання дій щодо придбання РПС у таких значних обсягах, але не тільки продовжувало брати участь в аукціонах із розподілення пропускнуї спроможності зі Словаччини за високими цінами, які воно підвищувало протягом усього періоду, а ще й підвищувало протягом усього періоду обсяги, які Товариство було готове викупати за такими високими цінами.
- (439) Отже, ТОВ «Д. Трейдінг», викупуваючи РПС у напрямку Словаччина-Україна та не використовуючи їх у повному обсязі, створювало бар'єри для отримання доступу до РПС іншим суб'єктам господарювання, а саме: ТОВ «Де Трейдинг», ТОВ «Укренергоекспорт», ТОВ «Еру Трейдинг», ПП «Некст Ойл Трейд», ТОВ «Джен-Ай Київ», ТОВ «Нова-Енергетична Компанія», ТОВ «Торгова електрична компанія», ТОВ «Черкасиенергозбут» та іншим потенційним імпортерам. При цьому Товариство не отримувало прибутку безпосередньо від цієї комерційної діяльності, що свідчить про іншу мету такої діяльності, а саме створення перешкод іншим суб'єктам господарювання до можливості здійснення імпорту електричної енергії зі Словаччини на територію торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС».
- (440) Також ТОВ «Д. Трейдінг», крім придбання великих обсягів пропускнуї спроможності зі Словаччини в напрямку БурТЕС, які воно використовувало лише на 38,12 % від усього обсягу викупленої ТОВ «Д.Трейдінг» РПС за період липень-жовтень 2019 року, вказувало високі ціни у своїх заявках на добових аукціонах з отримання доступу до пропускнуї спроможності зі Словаччини, тим самим знижуючи ймовірність отримання доступу до пропускнуї спроможності зі Словаччини іншим суб'єктам господарювання та прибутковість комерційної діяльності з імпортування електричної енергії іншими суб'єктами господарювання.
- (441) У відповідь на подання від 01.06.2020 № 143-26.13/108-19/259-спр/кі про попередні висновки за результатами розгляду справи № 143-26.13/108-19 ТОВ «Д. Трейдінг» листом від 04.11.2020 № 01-09/6363 та АТ «ДТЕК Західенерго» листом від 04.11.2020 № 14/821-20 надали Комітету заперечення та пояснення, зміст яких зводиться до такого.

6.8. *Заперечення щодо часових меж ринку*

- (442) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
 (443) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*

Спростування заперечень Групи ДТЕК

- (444) Відповідно до Методики, часові межі ринку – час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінювалися.
- (445) Часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило – рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (446) Протягом 2019 року ринки електричної енергії не були стабільними, оскільки з 01 липня 2019 року змінилася модель ринку відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії».
- (447) Протягом липня-жовтня 2019 року структура ринку була сталою. На сталість ринку насамперед впливала можливість доступу на ринок нових суб'єктів господарювання з новими обсягами електричної енергії, а саме імпортерів електричної енергії. Протягом липня-жовтня 2019 року імпорт існував у невеликих обсягах. Із листопада 2019 року значно збільшилися РПС (в 1,4 разу), що вплинуло на структуру ринку.
- (448) Отже, доцільним та обґрунтованим є визначення у справі часових меж ринків комерційного продажу електричної енергії та балансування як проміжок часу липень-жовтень 2019 року.
- (449) Про нестабільність періоду з початку роботи нової моделі ринку зазначають і самі відповідачі, а саме про те, що нормативно-правовими актами НКРЕКП було визначено перехідний період ринку електричної енергії до квітня 2020 року.
- (450) Тобто, період започаткування роботи нового ринку є специфічним із точки зору стабільності ринку та Комітетом була врахована ця специфічність виходячи з визначення поняття «часові межі ринку».

6.9. *Заперечення Групи ДТЕК щодо територіальних меж ринку*

- (451) *При визначенні територіальних меж ринку Комітетом не враховано:*
[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (452) *На думку Групи ДТЕК, [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (453) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*

Спростування заперечень Групи ДТЕК

- (454) Відповідно до подання територіальними (географічними) межами ринку є територія торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС».
 Постановою НКРЕКП від 27.06.2019 № 1307 погоджено визначені НЕК «Укренерго» дві **відокремлені** зони в межах України:
 (а) торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС»;
 (б) торгову зону «ОЕС України».
- (455) Відповідно до інформації НЕК «Укренерго», торгова зона «Острів Бурштинської ТЕС» працює в ізолюваному режимі відносно іншої частини ОЕС України і в паралельному режимі у складі об'єднання електроенергетичних систем континентальної Європи ENTSO-E, що дозволяє імпортувати та експортувати електричну енергію із країн Європейського Союзу (Угорщини, Словаччини та Румунії).

- (456) Наводячи інформацію про [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом], відповідачі посилаються не на фактичні обсяги імпорту електричної енергії в торгову зону «острів Бурштинської ТЕС», а на інформацію ENTSO-E. При цьому матеріалами справи доведено, що ТОВ «Д. Трейдинг» вчиняло дії за участю в добових аукціонах із розподілення пропускної спроможності, спрямовані на обмеження доступу всіх потенційних імпортерів електричної енергії в торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС», шляхом викупу більшої частини пропускної спроможності. Такі дії призвели до зниження частки імпортованої електричної енергії та збільшення частки генерацій електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», зокрема АТ «ДТЕК Західенерго».
- (457) Відповідно до пункту 6.2 Методики, коректність визначення територіальних (географічних) меж товарного ринку може бути перевірена дослідженням відкритості ринку щодо міжрегіональної та/або міжнародної торгівлі.
- (458) Ступінь відкритості ринку в години мінімального навантаження становив 9,27 %, а в години максимального навантаження – 32,6 %.
- (459) Якщо СВР визначати не від обсягу фізичного споживання в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», як це здійснено в поданні про попередні висновки у справі, а від сукупного обсягу обороту електричної енергії у сегментах: ринок двосторонніх договорів, РДН, ВДР і балансуєчий ринок, то СВР за період липень-жовтень 2019 року буде в години мінімального навантаження становити 7,7 %, а в години максимального навантаження – 21,6 %.
- (460) Відповідно до Методики для регіональних ринків при СВР >30 % - територіальні географічні межі ринку вимагають додаткового їх дослідження щодо можливості існування ринку товару з такими територіальними (географічними) межами, а також розширення цих меж.
- (461) Однак, незважаючи на синхронізацію торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» з ENTSO-E, розширення територіальних меж ринку є недоцільним, оскільки у споживача не існує можливості вільно імпортувати електричну енергію на територію України, бо зв'язок з іншими країнами здійснюється через міждержавні лінії електропередачі і для здійснення імпорту електричної енергії з інших країн необхідно отримати доступ до пропускної спроможності за відповідним напрямком за результатами аукціонів (річні, місячні, добові).
- (462) Відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» здійснювати імпортні операції з електричною енергією мають право учасники ринку електричної енергії України, а саме: виробники, електропостачальники та трейдери. Тобто, споживач не може здійснювати придбання електричної енергії за межами торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» без отримання статусу виробника, електропостачальника та трейдера.
- (463) Враховуючи, що відповідно до Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів, що належать до групи взаємозамінних товарів, є неможливим або недоцільним, то для споживача торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» є неможливим придбання електричної енергії за межами торгової зони.
- (464) Для участі в аукціонах учасники повинні сплатити грошовий внесок та/або надати оригінал банківської гарантії.
- (465) Розмір грошового внеску та/або грошового зобов'язання, виконання якого має забезпечуватися банківською гарантією (розмір банківської гарантії) учасника для участі в аукціонах, складає величину, яка більше або дорівнює 100 (ста) мінімальним заробітним платам, визначеним чинним законодавством України, на дату, що передує даті відкриття торгів відповідного аукціону.

- (466) Для можливості здійснення імпорту електричної енергії в Україну учаснику ринку необхідно мати контрагента сусідньої держави, який має право експортувати електричну енергію з відповідної держави в Україну
- (467) У країнах Європейського Союзу (Угорщина, Словаччина Угорщина) існують свої РДН/ВДР зі своїми майданчиками та своїми правилами ринку, а також ціновими рівнями.
- (468) Найбільш вигідною для імпорту була електрична енергія зі Словаччини. Однак отримати доступ до пропускної спроможності перетину Словаччина-Україна можливо лише на добових аукціонах. Зазначене призводить до ускладнення довгострокового планування діяльності імпортерами електричної енергії.
- (469) Крім того, у сегменті балансуючого ринку постачальниками послуг із балансування можуть бути лише виробники електроенергії та споживачі, які мають відповідні потужності.
- (470) Стосовно діяльності учасників ринку електричної енергії як в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» так і в торговій зоні «ОЕС України», відповідачі [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (471) Однак з актів перевірок ПрАТ «Закарпаттяобленерго» і ТОВ «Прикарпатенерготрейд», на які посилаються відповідачі, не випливає, що зазначені суб'єкти господарювання фактично (фізично) отримували електричну енергію з торговій зоні «ОЕС України».
- (472) Інформація, наявна в Комітеті, яка була отримана під час проведення дослідження відповідності вимогам законодавства про захист економічної конкуренції дій суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність на ринках електроенергії, також свідчить про відсутність технічної можливості поставки електричної енергії з торговій зоні «ОЕС України» у торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС».
- (473) Згідно з інформацією, отриманою від ПрАТ «Закарпаттяобленерго» (лист від 01.11.2019 № 116-25/7043), ПрАТ «Закарпаттяобленерго» є оператором системи розподілу.
- (474) Положенням про покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії (далі – Положення про ПСО), затвердженим Постановою КМУ від 05.06.2019 № 483 (в редакції Постанови КМУ від 12.06.2019 № 512), оператори системи розподілу електричної енергії та оператори системи передачі електричної енергії зобов'язані здійснювати купівлю електричної енергії на електронних аукціонах в обсягах не менше як 80 відсотків обсягів, необхідних для компенсації технологічних втрат електричної енергії на її передачу та розподіл електричними мережами, та за результатами проведення електронного аукціону укласти двосторонні договори з виробниками електричної енергії на атомних електростанціях за визначеною на електронному аукціоні ціною, але не вище граничної ціни.
- (475) Положення про ПСО в чинній редакції не враховувало відсутності технічної можливості поставки ДП «НАЕК «Енергоатом» електричної енергії, купленої на електронних аукціонах, для компенсації технологічних витрат електричної енергії на її розподіл електричними мережами операторам систем розподілу, які здійснюють свою ліцензовану діяльність та території області регулювання «Острів Бурштинської ТЕС», у тому числі і ПрАТ «Закарпаттяобленерго».
- (476) Протягом липня-серпня 2019 року ПрАТ «Закарпаттяобленерго» із застосуванням ринкових механізмів купувало електричну енергію за двостороннім договором із ДП «НАЕК «Енергоатом» за встановленою цим договором ціною та продавало її на РДН та ВДР у торговій зоні «ОЕС України». За рахунок коштів, отриманих від цієї операції, та з використанням власних коштів ПрАТ «Закарпаттяобленерго» здійснювало купівлю всього обсягу електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», необхідного для компенсації технологічних витрат електричної енергії на її розподіл електричними мережами.
- (477) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом], то відповідно до інформації ПРАТ «НЕК «Укренерго» торгова зона «Острів Бурштинської

ТЕС» працює в ізолюваному режимі відносно іншої частини ОЕС. Ринкові відносини щодо купівлі-продажу електричної енергії як товару між різними зонами за відсутності між ними фізичного зв'язку неможливі. При цьому, відповідно до Методики, територіальні межі ринку визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживача, придбання товарів є неможливим або недоцільним.

- (478) Отже, мінімальною територією, за межами якої, з точки зору споживача, придбання електроенергії є неможливим або недоцільним, є територія торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС».

6.10. Заперечення Групи ДТЕК щодо державного регулювання

(479) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*

(480) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*

Спростування заперечень Групи ДТЕК

- (481) Комітетом під час розгляду справи проаналізовано і встановлено, що існували нормативно-правові акти, якими встановлені цінові обмеження на електричну енергію.
- (482) Щодо економічних та правових підстав встановлення цінових обмежень, то вони не є предметом розслідування у справі.
- (483) Встановлення граничних цін на електричну енергію в сегментах РДН, ВДР та балансуєчому ринку не свідчить про неможливість вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
- (484) При цьому цінові обмеження існували і в торговій зоні «ОЕС України», однак ціни на електричну енергію в торгових зонах ОЕС та «Острів Бурштинської ТЕС» на ринку «на добу наперед» та на балансуєчому ринку суттєво відрізнялися протягом липня – жовтня 2019 року у бік постійно вищих цін у торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» порівняно з торговою зоною ОЕС.

6.11. Заперечення Групи ДТЕК щодо товарних меж ринку

(485) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*

(486) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*

(487) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*

(488) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*

(489) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*

Спростування заперечень Групи ДТЕК

- (490) Відповідно до пункту 11 статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» на Комітет покладаються повноваження з проведення дослідження ринку, визначення меж товарного ринку, а також становища, в тому числі монопольного (домінуючого), суб'єктів господарювання на цьому ринку та прийняття відповідних рішень (розпоряджень).
- (491) Відповідно до Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (492) Відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії», електрична енергія як товар обертається в чотирьох сегментах. Фізичні та технічні особливості, споживчі властивості (як з точки зору попиту, так і з точки зору пропозиції) електричної енергії у цих сегментах є однаковими.

- (493) Під час розгляду справи Комітетом досліджено умови ведення діяльності в кожному із сегментів ринку електричної енергії.
- (494) Всі чотири сегменти складають систему взаємопов'язаних відносин щодо забезпечення попиту споживачів щодо одного й того ж товару – електричної енергії.
- (495) Однак на електричну енергію існувала суттєва різниця в цінах у денний і нічний час.
- (496) При визначенні товарних меж ринку Комітет керується виключно законодавством про захист економічної конкуренції. Отже, при визначенні монопольного (домінуючого) становища Комітет не зобов'язаний визначати товарні межі ринку, у розумінні Закону України «Про ринок електричної енергії» та інших законодавчих актів, крім профільного законодавства.
- (497) За результатами проведення розслідування Комітетом було виділено такі товарні межі ринку: ринок комерційного продажу електричної енергії та балансування в години мінімального навантаження та ринок комерційного продажу електричної енергії та балансування в години максимального навантаження.
- (498) Інформація надана ПрАТ «НЕК «Укренерго» листом від 29.01.2020 № 01/3633 щодо пояснень різниці в обсягах споживання, наданих листами ПрАТ «НЕК «Укренерго» від 28.10.2019 № 01/41598 та від 13.11.2019 № 01/44069, жодним чином не могла вплинути на достовірність висновків Комітету, оскільки різниця в обсягах споживання, наданих відповідними листами ПрАТ «НЕК «Укренерго», отримана різними джерелами інформації і була в межах допустимої величини похибки.
- (499) Так, інформація про обсяги споживання електричної енергії, надана ПрАТ «НЕК «Укренерго» листом від 28.10.2019 № 01/41598, визначалась за вимірами лічильників, а інформація, надана листом ПрАТ «НЕК «Укренерго» від 13.11.2019 № 01/44069, є телеметричною інформацією оперативно-інформаційного комплексу ПрАТ «НЕК «Укренерго», що передається з об'єктів диспетчеризації на диспетчерський пункт з допустимою величиною похибки, яка визначається нормативними документами з питань загальних технічних умов для комплексів та пристроїв телемеханіки.
- (500) Спростування експертного висновку щодо обґрунтованості висновків Антимонопольного комітету України, наведених у поданні про попередні висновки за результатами розгляду справи № 143-26.13/108-19 від 25.06.2020, міститься в зазначеному рішенні.
- (501) Крім того, у своїх запереченнях на подання про попередні висновки відповідачі оперують різними поняттями визначення ринку: «ринок електричної енергії», «оптовий ринок купівлі-продажу електричної енергії», «ринок постачання електроенергії» у кожному окремо взятому, очевидно, вигідному для них контексті.
- (502) У ході розгляду справи у вимогах Комітету до АТ «ДТЕК «Західенерго» від 17.10.2019 № 143-26.13/01-13397 і ТОВ «Д. Трейдінг» від 28.10.2019 № 143-26.13/01-13923 запитувалась інформація щодо конкуренції в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», зокрема, щодо визначення товарних меж ринку.
- (503) АТ «ДТЕК Західенерго» у листі від 08.11.2019 зазначило, що *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (504) У свою чергу, ТОВ «Д.Трейдінг» у листі від 26.11.2019 № 6898 зазначило, що *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- 6.12. Заперечення Групи ДТЕК щодо конкуренції на оптовому ринку купівлі-продажу електричної енергії та на балансуєчому ринку**

- (505) *Відповідачі повідомили, що [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (506) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (507) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (508) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*
- (509) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (510) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (511) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (512) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (513) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (514) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (515) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (516) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (517) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*

Спростування заперечень Групи ДТЕК

- (518) Відповідно до частини другої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», монопольним (домінуючим) вважається становище суб'єкта господарювання, частка якого на ринку перевищує 35 відсотків, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції.
- (519) Однак ні ТОВ «Д.Трейдінг», ні АТ «ДТЕК Західенерго» не надали жодної інформації, яка б доводила, що вони зазнають значної конкуренції як між собою, так і зі сторони інших, за їх твердженням, більш ніж *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* конкурентів, у тому числі *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* на ринках комерційного продажу електричної енергії та балансування в години максимального та мінімального навантаження в межах торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС».
- (520) Крім того, інформація *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*, не доводить, що Група ДТЕК зазнає значної конкуренції, оскільки зазначені заходи необхідні для здійснення АТ «ДТЕК Західенерго» основного виду діяльності, а період дослідження у справі становив липень - жовтень 2019 року.
- (521) Надану АТ «ДТЕК Західенерго» інформацію про обсяги реалізації електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» у Комітеті проаналізовано та в повному обсязі використано й під час визначення монопольного становища, і під час встановлення порушення у справі.
- (522) Розрахована АТ «ДТЕК Західенерго» і ТОВ «Д. Трейдінг» частка Групи ДТЕК у межах торгових зон «Острів Бурштинської ТЕС» та суміжних країн, з якими «Острів Бурштинської ТЕС» працює в паралельному режимі, не відповідає територіальним межах, визначеним у поданні про попередні висновки у справі, відтак не може слугувати спростуванням висновків Комітету.
- (523) Розрахунок Групою ДТЕК на власний розсуд часток не відповідає підходам Комітету до визначення часток ні в таблиці 3, ні в таблиці 9 подання про попередні висновки за результатами розгляду справи, відтак не може слугувати спростуванням висновків Комітету.
- (524) Крім того, жодних заперечень щодо неточності даних у розділі 3.6 подання про попередні висновки за результатами розгляду справи ані АТ «ДТЕК Західенерго», ані ТОВ «Д. Трейдінг» не надали. Відсутність заперечень Відповідачів підтверджує достовірність викладеної інформації в розділі 3.6 подання про попередні висновки у справі № 143-26.13/108-19.
- (525) Твердження Відповідачів про *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* не може слугувати доказом того, що відповідачі зазнають значної

конкуренції, оскільки дефіцит чи відсутність дефіциту не пов'язані з наявністю чи відсутністю конкуренції.

- (526) Дії АТ «ДТЕК Західенерго», які полягали у здатності зменшувати обсяги продажів електричної енергії на РДН/ВДР з одночасною пропозицією відповідних обсягів на балансуєчому ринку, у той час коли інші суб'єкти господарювання, які здійснюють імпорту і є конкурентами, не мають можливості компенсувати утворений дефіцит електричної енергії, не свідчить про наявність значної конкуренції на ринку.
- (527) Щодо *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (528) Дії ТОВ «Д. Трейдінг», які полягали в штучному обмеженні доступу до РПС в напрямку Словаччина – Україна іншим трейдерам, були спрямовані на збереження частки АТ «ДТЕК Західенерго» на ринку «на добу наперед» і можливості впливати на рівень цін на ринках електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС».
- (529) Від підвищення цін на РДН вигоду отримувало не тільки АТ «ДТЕК Західенерго», а й ТОВ «Д. Трейдінг», яке було великим продавцем електричної енергії на ринку двосторонніх договорів, ціноутворення на якому прив'язувалось до цін на РДН.

6.13. Заперечення Групи ДТЕК щодо відсутності ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції відповідно до звіту з моніторингу функціонування оптового ринку електричної енергії у III кварталі 2019 року та звіту з моніторингу функціонування оптового ринку електричної енергії у IV кварталі 2019 року

- (530) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (531) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.

Спростування заперечень Групи ДТЕК

- (532) Невиявлення НКРЕКП ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції суб'єктами господарювання у сферах енергетики та комунального господарства не є підтвердженням відсутності порушення законодавства про захист економічної конкуренції Групою ДТЕК у торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС».
- (533) Крім того, Комітет у жодному пункті рішення не звинувачує АТ «ДТЕК Західенерго» і ТОВ «Д. Трейдінг» у порушенні норм законодавства про електроенергетику.
- (534) Тільки Антимонопольний комітет України має повноваження встановлювати факт вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
- (535) Разом із цим, згідно з інформацією з офіційного сайту НКРЕКП від 11.11.2019 (<http://www.nerc.gov.ua/web/printable.php?news=9490&lang=UA>), НКРЕКП виявила факти ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції групою компаній «АТ «ДТЕК Західенерго» на Бурштинському «енергоострові».

6.14. Інші заперечення Групи ДТЕК, які не є предметом розслідування та їх спростування

- (536) Значна частина зауважень стосувалась:
- (537) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (538) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (539) Однак дії НКРЕКП та ПрАТ «НЕК «Укренерго» не є предметом розслідування у справі. При цьому ні АТ «ДТЕК Західенерго», ні ТОВ «Д. Трейдінг» не надали інформації, яка б обґрунтовувала, яким чином дії НКРЕКП та НЕК «Укренерго» призвели до того, що АТ «ДТЕК Західенерго» і ТОВ «Д. Трейдінг» діяли відповідним чином.

(540) АТ «ДТЕК Західенерго» і ТОВ «Д. Трейдинг» у більшості випадків зазначають про неврахування Комітетом ряду фактів, які не стосуються предмета справи, при цьому не надають жодної інформації на підтвердження своїх доводів і не обґрунтовують, яким чином їх неврахування могло вплинути на достовірність висновків Комітету. Зокрема, відповідачі зазначають, що: *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.

6.15. Заперечення Групи ДТЕК щодо формування цінових пропозицій АТ «ДТЕК Західенерго»

(541) АТ «ДТЕК Західенерго» зазначило, *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.

(542) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.

Спростування заперечень Групи ДТЕК

(543) Комітетом вже було зазначено, що торгова зона «Острів Бурштинської ТЕС» не сполучена з Польщею, що унеможливило продаж електричної енергії з території Польщі в торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС».

(544) Разом із тим торгова зона «Острів Бурштинської ТЕС» має технічне сполучення зі Словаччиною, про яку АТ «ДТЕК Західенерго» не зазначило. Саме зі Словаччини ТОВ «Д.Трейдінг» викупувало найбільші обсяги РПС для здійснення імпорتنих операцій. Більш того, у переліку конкурентів, які були надані Групою ДТЕК, містяться компанії, що здійснюють діяльність на території Словаччини.

(545) **Отже, Група ДТЕК, вважаючи словацькі компанії своїми конкурентами, при визначенні цін не враховує середні спотові ціни на словацькому ринку, тобто інформація щодо використання спотових цін на суміжних ринках як цінових орієнтирів завідомо спотворена.**

(546) Надане порівняння спотових цін (Польща, Угорщина та Румунія) не є коректним, оскільки було враховано польські спотові ціни на електричну енергію, яка фізично не може бути імпортована в торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС», та не враховано спотових цін на території Словаччини.

(547) **Порівняння середніх спотових цін, розмішених за посиланням <https://hupx.hu/en/market-data/dam/historical-data>, між країнами, з яких можна здійснювати імпортування електричної енергії в торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС», свідчить, що ціна заявок на ринку «на добу наперед» АТ «ДТЕК Західенерго» у середньому була вищою на 10,94 % та на 38,1 % від цін у Словаччині:**

Місяць	Середній індекс спотових цін базового навантаження (EUR/МВт*г)				Заявка Товариства, базове навантаження грн/МВт*год	Обмінний курс НБУ, UAH/EUR	Відх. від середнього індексу	Відх. від SK спот
	SK, спот	Hu, спот	Ro, спот	Середній індекс, грн/МВт*год				
Липень	42,04	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	1469,05	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	28,94	9,73 %	32,5 %
Серпень	40,66	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	1493,28	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	28,08	8,62 %	42,06 %

Вересень	43,39	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	1451,93	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	27,27	11,78 %	37,17 %
Жовтень	41,89	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	1427,35	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	27,40	13,64 %	41,32 %
Разом				1460,40	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]		10,94 %	38,1 %

6.16. Заперечення Групи ДТЕК щодо price cap, які не покривають повної собівартості виробництва електричної енергії

- (548) У запереченнях на подання про попередні висновки від АТ «ДТЕК Західенерго» було зазначено: [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (549) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (550) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].

Спростування заперечень Групи ДТЕК

- (551) Тобто, АТ «ДТЕК Західенерго» може компенсувати власні витрати виключно за рахунок реалізації електричної енергії, до вартості якої та з урахуванням доступних механізмів нового ринку електричної енергії мали включати витрати компанії.
- (552) **Отже, АТ «ДТЕК Західенерго» зазначило, що [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].**
- (553) **Варто зазначити, що за інформацією наведеною вище, АТ «ДТЕК Західенерго» реалізовувало електричну енергію для здійснення експорту за одними з найнижчих цін, ніж на всіх сегментах ринку електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС». Також Група ДТЕК реалізовувала електричну енергію на ринку двосторонніх договорів із прив'язкою до цін за результатами торгів на ринку «на добу наперед», що не є обов'язковим згідно із законодавством.**
- (554) **Отже, незалежно від сегменту, на якому Група ДТЕК реалізовує електричну енергію в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», ціна завжди залежала від ціни, яка була сформована на ринку «на добу наперед» та яка, за інформацією АТ «ДТЕК Західенерго», не покривала витрат на виробництво.**
- (555) Комітетом була направлена вимога до АТ «ДТЕК Західенерго» від 18.10.2019 № 143-26.13/01-13397: «Надати інформацію щодо собівартості електричної енергії Товариства в «Острові Бурштинської ТЕС», погодинно, за період червень – жовтень 2018 року та за період червень – жовтень 2019 року відповідно до Додатку».
- (556) Листом від 20.11.2019 вих. № 82/938 АТ «ДТЕК Західенерго» була надана така відповідь: [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (557) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (558) У пунктах 36 та 37 розділу XI заперечень АТ «ДТЕК Західенерго» було надано графік динаміки собівартості Бурштинської ТЕС, де здійснено порівняння повної собівартості виробництва за 1 кВт*год та паливної складової виробництва за 1 кВт*год.

серпень 2019	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]
вересень 2019	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]
жовтень 2019	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]		
листопад 2019	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]		
грудень 2019	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]	[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]		

- (559) Отже, аналіз таблиці 26 свідчить, що протягом липня – жовтня 2019 року частка паливної складової від повної вартості виробництва електричної енергії АТ «ДТЕК Західенерго» становила від [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]. Під час виробництва електричної енергії на Бурштинській ТЕС АТ «ДТЕК Західенерго» витратило більше на паливну складову, ніж на підприємстві в цілому в середньому на [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (560) При цьому на закритому слуханні у справі № 143-26.13/108-19 представник АТ «ДТЕК Західенерго» зазначив, що [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (561) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (562) Так, питомі витрати на пуски блоків у перерахунку на 1 КВт*год становили [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] коп/КВт*год, що не пояснює різниці між паливною складовою електричної енергії АТ «ДТЕК Західенерго» та Бурштинської ТЕС.
- (563) Як вже було зазначено, своїми діями АТ «ДТЕК Західенерго» у години мінімального навантаження з 29.07.2019 зменшило обсяги електричної енергії в заявках на продаж на ринку «на добу наперед». За результатами таких дій обсяги надання послуг з балансування в години мінімального навантаження були збільшені.
- (564) Таку модель стратегій діяльності учасників ринку в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» наводить Група ДТЕК у своїх запереченнях на Подання:
- (565) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (566) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (567) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (568) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (569) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (570) Наведені приклади стратегій тільки підтверджують ринкову владу Групи ДТЕК, оскільки, на думку Групи ДТЕК, учасники ринку електричної енергії мають підлаштовуватися під ті умови ринку, які й були створені Групою ДТЕК, а саме, нереалізація достатніх обсягів електричної енергії на ринку «на добу наперед» у години мінімального навантаження.
- (571) Більш того, фактичні обсяги реалізації електричної енергії у сегменті «балансуючий ринок» у години мінімального навантаження істотно зростали. Також зазначені дії в години мінімального навантаження АТ «ДТЕК Західенерго» вчиняло не відразу після запровадження нової моделі ринку, а з 29.07.2019, що підтверджує порушення АТ «ДТЕК Західенерго», оскільки якби існували об'єктивні чинники ринку, то вони б впливали на учасників ринку відразу із запровадженням нової моделі ринку, тобто з 01.07.2019.
- (572) У торговій зоні ОЕС, як і в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», були встановлені «price-cap» у години мінімального та максимального навантаження, але відповідно до змодельованої Групою ДТЕК стратегії, учасник ринку купує електричну енергію в торговій зоні ОЕС в години мінімального навантаження. Тобто, передусім не price-cap визначають поведінку ДТЕК в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», а інші чинники, а саме ринкова влада Групи ДТЕК.

6.17. Заперечення Групи ДТЕК щодо діяльності ТОВ «Д.Трейдінг» з імпорту електричної енергії, яка усуває АТ «ДТЕК Західенерго» з ринку електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС».

(573) У запереченнях ТОВ «Д.Трейдінг» зазначає, [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].

Спростування заперечень Групи ДТЕК

(574) Проте, відповідно до інформації, отриманої від ТОВ «Д.Трейдінг» листом № 6898 від 26.11.2019 (вх. № 8-01/1207-кі від 29.11.2019), обсяг імпортованої ТОВ «Д.Трейдінг» електричної енергії протягом липня-жовтня 2019 року в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» становив [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] МВт, водночас обсяг електричної енергії, який було імпортовано ТОВ «Д.Трейдінг» зі Словаччини в Україну і в той же день і годину було експортовано з України в Угорщину протягом липня-жовтня 2019, становив [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] МВт. Отже, ТОВ «Д.Трейдінг» було експортовано в Угорщину 99,89 % від обсягу імпортованої зі Словаччини електричної енергії.

(575) Зазначене підтверджується словами представника ТОВ «Д.Трейдінг» під час слухань у справі № 143-26.13/108-19 (протокол закритого слухання у справі № 143-26.13/108-19 від 04.11.2020), під час яких він зазначив, що [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] .

6.18. Заперечення Групи ДТЕК щодо доступу до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України

(576) ТОВ «Д.Трейдінг» стверджує, що [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].

Спростування заперечень Групи ДТЕК

(577) Проте, відповідно до пункту 2 статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкти господарювання, органи влади, органи місцевого самоврядування, а також органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію, зокрема, створення бар'єрів для отримання доступу до РПС зі Словаччини іншим суб'єктам господарювання.

(578) Діяльність суб'єктів господарювання з викупу РПС Угорщина – Україна та подальшого її використання та/або невикористання не створювала бар'єрів для здійснення імпорту більш дешевої електричної енергії на територію торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» з огляду на цінову кон'юнктуру у відповідний період в Угорщині. Діяльність суб'єктів господарювання з експорту електроенергії до Угорщини не створює перешкод для інших суб'єктів господарювання з здійснення імпорту електричної енергії на територію торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС». Відповідно до пункту 179 Подання, імпорт та експорт на територію торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» можливий зі Словаччини, Угорщини та Румунії. Отже, використання та/або невикористання суб'єктами господарювання РПС із Росією та Білоруссю не створює бар'єрів для здійснення імпорту електричної енергії в торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС» та, відповідно, не є предметом аналізу у Справі.

6.19. Заперечення Групи ДТЕК щодо отримання ТОВ «Д.Трейдінг» доступу до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж

(579) Група «ДТЕК» стверджує, що [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].

- (580) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (581) Група «ДТЕК» зазначає, що [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (582) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (583) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (584) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (585) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (586) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (587) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (588) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].

Спростування заперечень Групи ДТЕК

- (589) Отже, ТОВ «Д.Трейдінг» стверджує, що [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] .
- (590) ТОВ «Д.Трейдінг» протягом липня-жовтня 2019 року за результатами проведених НЕК «Укренерго» відповідних аукціонів отримало доступ до пропускнуї спроможності міждержавних електричних мереж України на міждержавному перетині, зокрема Словаччина-Україна. ТОВ «Д.Трейдінг» зазначає, що [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (591) Варто зазначити, що в запереченнях ТОВ «Д.Трейдінг» надало графіки моделювання з використанням історичного аналізу та методу Монте-Карло. За результатами історичного аналізу [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] .
- (592) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (593) **Отже, вартість [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] МВт*г невикористаного РПС становила [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] євро ([інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] € * невикористана РПС = [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] €).**
- (594) Імпорт ТОВ «Д.Трейдінг» зі Словаччини за досліджуваній період становив [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] МВт вартістю [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] євро. Вартість імпортованої зі Словаччини і в той же час експортованої в Угорщину електроенергії обсягом [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] МВт становила [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] євро.
- (595) **Отже, прибуток від імпорту-експорту електроенергії зі Словаччини до Угорщини, без урахування витрат на придбання РПС, становить [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] євро.**
- (596) Проте вартість викупленого, але не використаного у значних обсягах ТОВ «Д.Трейдінг» обсягу РПС становить [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] євро, тобто в результаті виконання відповідної діяльності ТОВ «Д.Трейдінг» понесло витрати в розмірі [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] євро і не мало змоги компенсувати вартість невикористаного обсягу РПС у розрахунковій сумі [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] євро.
- (597) Проте інформація Товариства, викладена в листі № 01-09/6363 від 04.11.2020 (вх. № 8-01/1126-кі від 04.11.2020), не відповідає даним, зазначеним ТОВ «Д.Трейдінг» у листі № 6898 від 26.11.2020 (вх. № 8-01/1207-кі від 29.11.2019) та даним ПрАТ «НЕК «Укренерго», зазначеним у листах № 01/41598 від 28.10.2019 (вх. № 8-01/12624 від 30.10.2019) та № 01/3633 від 29.01.2020 (вх. № 8-01/1111 від 29.01.2020).

- (598) Зокрема, загальний обсяг невикористаного ТОВ «Д.Трейдінг» доступу до міждержавного перетину Словаччина-Україна за досліджуваний період становив *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*, а не *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* МВт, як зазначає в запереченнях щодо подання про попередні висновки у справі № 143-26.13/108-19 ТОВ «Д.Трейдінг».
- (599) **Отже, якщо середня ціна невикористаного РПС, як зазначає ТОВ «Д.Трейдінг»,** *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* **євро/МВт*г, тоді вартість невикористаного РПС становить** *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* **євро** (*[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*).
- (600) Також, відповідно до листа Товариства № 6898 від 26.11.2020 (вх. № 8-01/1207-кі від 29.11.2019), фактично отриманий обсяг РПС зі Словаччини в Україну становить *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* МВт, фактична вартість якого становить *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* грн, або *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* євро, тобто в середньому *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* євро/МВт*г (*[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*).
- (601) **Однак виходячи з того, що ТОВ «Д.Трейдінг» використало лише** *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* **МВт, фактична ціна за 1 МВт*г РПС зі Словаччини становить** *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* **євро** (*[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*).
- (602) Разом із цим ТОВ «Д.Трейдінг» не було надано жодного документованого підтвердження (копій відповідних документів, де б було наведено відповідну стратегію, концепцію тощо, затверджену ТОВ «Д.Трейдінг», або показники такої стратегії тощо), що такі дії були складовою стратегії ТОВ «Д.Трейдінг» на ринку електричної енергії Угорщини.
- (603) За інформацією ТОВ «Д.Трейдінг», *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (604) Твердження ТОВ «Д.Трейдінг», що *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*, спростовується тим, що Товариство не могло знати остаточної ціни РПС за результатами добових аукціонів, проте ціна в заявках Товариства була набагато більша, що може свідчити про готовність Товариства отримати РПС за набагато більшою ціною.
- (605) Обсяги в заявках ТОВ «Д.Трейдінг» за період липень-жовтень 2019 року становили *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* МВт та вартістю в *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* євро або *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* євро/МВт*г у випадку використання 100 % викупленого РПС, що більше ніж вдвічі перевищує фактичну вартість, яку сплатило ТОВ «Д.Трейдінг» за РПС у досліджуваний період - *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* євро. З урахуванням того, що ТОВ «Д.Трейдінг» використало лише *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* МВт у досліджуваний період у випадку повного акцептування його заявок, обсяг невикористаного РПС становив би *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* МВт.
- (606) **Тобто, при використанні** *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* **МВт викуплених РПС, середня ціна 1 МВт*г РПС зі Словаччини становила б** *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* **євро (вартість РПС у заявках ТОВ «Д.Трейдінг»****фактична*

використана РПС = [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] €).

- (607) Отже, поведінка ТОВ «Д.Трейдінг» у процесі придбання РПС зі Словаччини спростовує твердження Товариства, що [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом], оскільки середня ціна заявок Товариства набагато вище, крім того, [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] спростовують прибутковість такої діяльності та її відповідність звичайній комерційній діяльності, спрямованій на отримання прибутку.

6.20. Заперечення Групи ДТЕК щодо хеджування ризиків викупленням резервної потужності РПС

- (608) ТОВ «Д.Трейдінг» листом від 26.11.2019 № 6898 (вх. № 8-01/1207-кі від 29.11.2019) надало контракти з постачання (експорту) електроенергії на територію Угорщини, Словаччини та Румунії. [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]. Крім того, твердження представника ТОВ «Д.Трейдінг» під час слухань у справі № 143-26.13/108-19 [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] не відповідає дійсності, оскільки відповідно до відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, ТОВ «Д.Трейдінг» було зареєстроване як юридична особа 14.01.2019, отже, Товариство не існувало у 2018 році.
- (609) Твердження ТОВ «Д.Трейдінг» щодо [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] також не відповідає умовам експортних договорів ТОВ «Д.Трейдінг» [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (610) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (611) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (612) **Отже, ТОВ «Д.Трейдінг» за експортними контрактами не продавало електроенергію на території Угорщини та не мало жодних контрактних зобов'язань щодо купівлі електричної енергії на балансуєчому ринку Угорщини або за ціною балансуєчого ринку Угорщини.**
- (613) Твердження ТОВ «Д.Трейдінг» щодо [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] суперечить умовам контрактів Товариства на експорт та імпорт.
- (614) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (615) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (616) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (617) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (618) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (619) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (620) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (621) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (622) [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (623) **Отже, ТОВ «Д.Трейдінг» мало можливість коригувати обсяги імпорту та експорту електричної енергії. Контракт на експорт [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].**
- (624) Крім того, необґрунтованість твердження Товариства щодо [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом] підтверджується тим, що у випадку аварійних ремонтів на енергоблоках Бурштинської ТЕС та/або Калуської ТЕЦ після часу, [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом], отже, воно не може використати ті обсяги викупленої РПС для постачання електричної енергії.

- (625) Хеджування ризиків, пов'язаних із можливими обмеженнями з боку ПрАТ «НЕК «Укренерго», спростовується умовами експортних контрактів Товариства, *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (626) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (627) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (628) Враховуючи зазначене, дії ТОВ «Д.Трейдінг» з викупування великих обсягів вільної пропускної спроможності міждержавного перетину в напрямку Словаччина-Україна не були обґрунтовані економічною вигодою ТОВ «Д.Трейдінг» від імпортно-експортних операцій, оскільки прогнозування та фактична діяльність ТОВ «Д.Трейдінг» заперечували можливість компенсувати обсяги невикористаної РПС, які викупувало ТОВ «Д.Трейдінг», а тим більше на купівлю яких воно подавало заявки. Умови імпортних контрактів ТОВ «Д.Трейдінг» не дають йому змоги покрити ризики непоставок за рахунок експорту через аварійні ремонти на Бурштинській ТЕС та Калуській ТЕЦ за рахунок імпорту, оскільки ТОВ «Д.Трейдінг» мало обумовлені контрактами строки, протягом яких воно може внести зміни в добові графіки постачання електроенергії, тобто імпорт зі Словаччини не може гарантовано покрити ризики настання відповідних обставин, тоді як за можливі обмеження з боку ПрАТ «НЕК «Укренерго» згідно з експортними контрактами ТОВ «Д.Трейдінг» не несе відповідальності.
- (629) ТОВ «Д.Трейдінг» листом від 19.11.2020 № 01-11/6568 (вх. № 8-01/1186-кі від 20.11.2020) надало Комітету клопотання про долучення доказів у справі № 143-26.13/108-19, а саме Маркетингового дослідження щодо ринку електричної енергії: України (торгова зона «Острів Бурштинської ТЕС», Румунії, Угорщини та Словаччини (з липня 2019 р. по грудень 2019 р.).
- (630) У клопотанні ТОВ «Д.Трейдінг» зазначає, що за результатами проведеного провідним підприємством, що здійснює маркетингові дослідження ринків та надає експертну оцінку щодо їх стану, зокрема енергетики, ДЕРЖАВНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ «УКРПРОМЗОВНІШЕКСПЕРТИЗА» Маркетингового дослідження щодо ринку електричної енергії: України (торгова зона «Острів Бурштинської ТЕС», Румунії, Угорщини та Словаччини (з липня 2019 р. по грудень 2019 р.) (далі – Маркетингове дослідження), встановлено:
[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (631) Наведена інформація вже була проаналізована і спростована Комітетом вище на заперечення АТ «ДТЕК Західенерго», але разом із цим, у Маркетинговому дослідженні зазначається інформація, що підтверджує висновки Комітету.
- (632) У Маркетинговому дослідженні зазначається *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (633) Також зазначено, *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (634) У наданому ТОВ «Д.Трейдінг» Маркетинговому дослідженні наводиться порівняння фундаментальної змінної складової виробничої собівартості (генерації) електричної енергії:

Ринки	БуОС, дол/МВт·год	Угорщина, дол/МВт·год	Словаччина, дол/МВт·год	Румунія, дол/МВт·год
Вартість виробництва електроенергії на наявних генеруючих потужностях	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]</i>
Фундаментально обумовлена різниця у вартості генерації електроенергії		<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим]</i>	<i>[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим]</i>

грн/МВт·год (без ПДВ)	обмеженим доступом]	обмеженим доступом]	обмеженим доступом]	обмеженим доступом]	обмеженим доступом]	обмеженим доступом]
-----------------------	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------

- (640) Комітетом проаналізовано експертно-аналітичний висновок за результатами виконання наукового дослідження «Оцінка технічної спроможності забезпечення потреб споживачів «Острова Бурштинської ТЕС» в електричній енергії» у формі реферату, наданий листом АТ «ДТЕК Західенерго» від 14.12.2020 № 14-11/1220.
- (641) Зазначений висновок зроблено з того, що *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (642) За результатами роботи наводяться такі висновки:
- (643) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (644) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (645) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (646) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (647) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*;
- (648) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*;
- (649) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*;
- (650)) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*;
- (651) *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (652) **Зазначена інформація не суперечить і не спростовує висновків Комітету про вчинення Групою ДТЕК порушень законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем.**
- (653) АТ «ДТЕК Західенерго» надіслало лист від 14.12.2020 № 14/12-321 (вх. № 8-01/1305-кі від 14.12.2020) до Комітету із додатковими поясненнями до заперечень АТ «ДТЕК Західенерго» № 1/041120 від 04.11.2020 у справі № 143-26.13/108-19 (далі – Додаткові Пояснення).
- (654) Товариство в Додаткових Поясненнях зазначає, що *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (655) Зазначені зауваження та заперечення не можуть бути взяті до уваги у зв'язку з наступним.
- При визначенні товарних меж ринку Комітет керується Методикою визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку. Методика встановлює порядок визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку і призначена для аналізу діяльності суб'єктів господарювання, груп суб'єктів господарювання та споживачів з виробництва, реалізації, придбання товарів, надання послуг, виконання робіт на загальнодержавних та регіональних ринках. Щодо визначення товарних меж ринку у сфері дії правил конкуренції щодо обмежувальних практик та зловживань домінуючим становищем (Regulation (EC) No 1/2003), а також сфери дії положень про злиття (Regulation (EC) No 139/2004), Європейська комісія керується насамперед Комюніке Комісії про визначення релевантного ринку (Commission notice on the definition of the relevant market for the purposes of Community competition law).
- Незважаючи на відсутність поділу ринку електричної енергії на години мінімального та максимального навантаження в Директиві 2009/72/ЄС, правозастосовна практика ЄС містить поділ ринку електричної енергії залежно від навантаження на години мінімального та максимального навантаження. Зокрема, Європейська комісія у справі RWE/ESSENT визначила ринки виробництва та оптового продажу в години мінімального (off-peak hours) та максимального навантаження (peak hours). Конкурентний орган Нідерландів у доповіді «Vision Document: Mergers on the Energy markets» (https://www.acm.nl/sites/default/files/old_download/documenten/nma/Vision_Document_Mergers_on_the_Energy_Markets_november_2006.pdf) поділяє ринок виробництва та

оптового продажу електричної енергії на години мінімального та максимального навантаження з огляду на таке: «Як було описано раніше, коливання попиту та відмінності в ступені (не) гнучкості виробничих одиниць є важливими характеристиками електроенергії як продукту. Профіль попиту в Нідерландах показує збільшення в ранкові години та зменшення в вечірні години. Як наслідок, ринкові відносини з часом можуть значно коливатися. Чим коротший період постачання електроенергії, тим менше електростанцій зможе задовольнити цей попит. Також є обмеження по потужності виробничих одиниць. Електростанції, які виробляють на максимальній потужності, більше не можуть реагувати на зростання цін, виробляючи більше, і, по суті, ціни нееластичні в такі моменти. Зокрема, в години пік скорочується кількість постачальників, які можуть задовольнити зростаючий попит. З огляду на високий ступінь нееластичності попиту на електроенергію і неможливість зберігання (заміщення з часом), ринкова влада сторін, які мають доступ в ці періоди до згаданих електростанціям, зростає. Отже, фактор часу є важливим параметром при визначенні відповідного ринку. У більш ранньому рішенні NMa (конкурентний орган Нідерландів) обговорювало цей часовий аспект. Стверджувалося, що кожна часова одиниця фактично являє собою окремий релевантний товарний ринок. Такою одиницею часу може бути кількість годин, година, півгодини або навіть чверть години. Європейська комісія та інші органи з питань конкуренції також проводять відмінність по часу на ринках електроенергії. У звіті Бреттла¹ також проводиться відмінність на основі часу у вигляді ринку пікових годин і ринку непікових годин. Бреттл відзначає постійну різницю в цінах між цінами в години пік і цінами в непікові години. Крім того, Бреттл вивчає можливість визначення окремого ринку електричної енергії для «надпікових» годин. На підставі вищевикладеного конкурентний орган Нідерландів робить висновок, що відмінність за часом відіграє важливу роль у визначенні відповідного ринку виробництва та оптового продажу електричної енергії. Для поточної мети в цьому документі про бачення в будь-якому випадку буде проводитися розходження між ринками в години пік і в години непікового навантаження, при цьому «години пік» приймають визначення, що використовується в Нідерландах, а саме з 07:00 до 23:00 в робочі дні».

- (656) У п. 22 Додаткових Пояснень Товариство зазначає: *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*, що є цитатою п. 235 рішення Європейської комісії у справі M.3868 – Dong/Elsam/Energi E2. Крім того, Товариство звернуло увагу, що про це зазначено також у рішеннях Європейської комісії щодо SYDKRAFT/GRANINGE та щодо EDP/ENI/GDP.
- (657) Однак Європейською комісією в рішенні у справі M.3868 – Dong/Elsam/Energi E2 в п. 229 надана позиція учасників справи, які визначають такі ринки: виробництво та оптовий продаж фізичної електроенергії (включаючи системні послуги); фінансові деривативи електроенергії; роздрібна торгівля електроенергією для промислових споживачів; роздрібна торгівля електроенергією для домогосподарств.
- (658) У п. 238 рішення Європейської комісії у справі M.3868 – Dong/Elsam/Energi E2 зазначено: «Що стосується сторони пропозиції, учасники концентрації заявляють, що **виробники можуть прийняти рішення переключити свою пропозицію між продажем електроенергії на Nord Pool та продажем системних послуг TSO (далі – оператор системи передачі/ОСП).** Однак необхідність виділити потужність для системних послуг задовго до старту спотового ринку Nord Pool (і зазвичай на набагато більш тривалі періоди) і необхідність мати можливість запускати додаткові потужності в дуже короткі терміни відрізняє обидва типи електроенергії/послуг та обмежує можливість взаємозамінності з боку пропозиції. Взаємозамінність додатково обмежується тим фактом, що ціни на регулюючу/балансуючу потужність відрізняються

¹ See Brattle rapport, section 3.1

від іншої частини оптового ринку. Більш того, виробнича сфера продажу регулюючої/балансуючої потужності датському ОСП характеризується дуже невеликою кількістю постачальників в порівнянні з кількістю виробників електроенергії в Данії, з постачальниками на Nord Pool і навіть в порівнянні з постачальниками на основі двосторонніх контрактів».

- (659) У «Висновку щодо оптового продажу електроенергії та допоміжних послуг» (п. 240 рішення Європейської комісії у справі M.3868 – Dong/Elsam/Energi E2), Європейська комісія звертає увагу, що «для цілей цього рішення точне розмежування цього ринку/цих ринків оптової електроенергії та системних послуг/допоміжних послуг може бути залишено відкритим. У будь-якому випадку, існує принаймні один окремий ринок оптового продажу електроенергії, незалежно від того, включає він (i) поставки споживачам без прямого доступу до Nord Pool та (ii) системні послуги/допоміжні послуги. Двосторонні поставки споживачам без прямого доступу до Nord Pool можуть або не можуть становити окремий товарний ринок, і те саме можна сказати про допоміжні послуги».
- (660) Відповідно до п. 24 Додаткових Пояснень, Товариство стверджує, що *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (661) Однак Товариство в Додаткових Поясненнях не звертає увагу, що відповідно до п. 20 цього рішення, Європейська комісія зазначає, що для цілей цього рішення **точно визначення** товарного ринку виробництва та оптового продажу електроенергії можна **залишити відкритим**. Також, у п. 50 рішення зазначена позиція компанії «Sydkraft»: «Sydkraft вважає ринок регулювання балансу частиною загального оптового ринку. Це відповідає дослідженню Copenhagen Economics. Цей аргумент базується на двох основних причинах. По-перше, таке заміщення пропозиції є здійсненим і, швидше за все, буде швидким, так що ціни на одному з ринків не можуть суттєво зрости без швидкого перенесення виробниками потужності з трьох інших ринків (Elspot, Elbas та регулюючий ринок електроенергії). По-друге, може відбутися певне заміщення попиту між двостороннім ринком і спотовим ринком. Позиція компанії підтверджується в Report from the Nordic competition authorities “A Powerful Competition Policy: Towards a more coherent competition policy in the Nordic market for electric power”: «Двосторонній ринок, спотовий ринок, ринок Elbas та регулюючий ринок електроенергії (кореспондується з балансуєчим ринком) **належать до одного** і того ж відповідного **товарного ринку**. Copenhagen Economics робить великий наголос на тому, що заміщення пропозиції є здійсненим і, швидше за все, швидким, так що ціни на одному з ринків не можуть суттєво зрости, якщо генератори швидко не перемістять потужність з інших трьох ринків на ринок з більш високою ціною. Виробникові не потрібно вносити будь-які істотні технологічні зміни, йому потрібно тільки скорегувати графіки заявок на спотовому ринку і на регульованому ринку електроенергії».
- (662) Слід зауважити, що Європейська комісія не спростувала позицію компанії Sydkraft та зазначила в п.51 рішення наступне: «Дослідження ринку вказує на те, що регулювання балансу **може** становити окремий товарний ринок. Однак для цілей цього рішення можна залишити **відкритим**, чи є регулювання балансу окремим товарним ринком, а також чи є первинне та вторинне регулювання балансу окремими сегментами на цьому товарному ринку, оскільки запропонована операція не створюватиме жодних проблем конкуренції за будь-якого визначення ринку».
- (663) У п. 25 Додаткових Пояснень АТ «ДТЕК Західенерго» звертає увагу, *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]*.
- (664) Проте Товариство не звертає увагу на те, що Європейська комісія в рішенні не дає чіткого визначення ринку балансуєчих послуг, зокрема, у п. 31 рішення у справі EDP/ENI/GDP Європейська комісія визначила таких **чотири** ринки:
 ринок виробництва та оптового постачання електроенергії;
 ринок передачі;
 ринок розподілу;

- ринок роздрібного постачання.
- (665) Щодо можливого визначення ринку балансування та додаткових послуг Європейська комісія в п. 51 рішення у справі ENI/EDP/GDP, зокрема, зазначає: «У попередніх рішеннях було враховано, що є підстави припускати окремий товарний ринок для балансуєчої потужності, оскільки його нелегко замінити іншим постачанням електроенергії на оптовому рівні. Оптові послуги, близькі до послуг з балансування електроенергії, являють собою так звані «внутрішньодобові» торгові можливості, при яких компанії, у яких фактично недостатня або надлишкова пропозиція, можуть торгувати своїми надлишками або купувати свої додаткові потреби. Однак, якщо немає безперервної внутрішньодобової торгівлі з негайною доставкою, ця торгова система сама по собі недостатня, щоб відповідати попиту і пропозиції в будь-який час. Інші засоби управління ним - це клієнти, яких можна перебити без попереднього попередження, і клієнти, які готові в будь-який момент збільшити свій попит.
- (666) Крім того, у п. 55 зазначеного рішення Європейська комісія констатує: «Однак для цілей цього рішення, **точно розмежування** цього ринку, що розвивається, або цих ринків, що розвиваються, може бути **залишено відкритим**».
- (667) Єдиним наведеним Товариством рішенням Європейської комісії, де **чітко** визнається «надання балансуєчої потужності окремим товарним ринком», є рішення у справі E.ON/MOL. Проте Товариство не звертає увагу на роз'яснення Європейської комісії у рішенні щодо визначення надання балансуєчої потужності як окремого товарного ринку. В п. 219 цього рішення Європейська комісія зазначає, що «у попередніх рішеннях Комісія виділила ринок балансування потужності через відсутність взаємозамінності з іншими поставками електроенергії на оптовому рівні. Оптові послуги, близькі до послуг з балансування електроенергії, являють собою так звані «внутрішньодобові» торгові можливості, при яких компанії, у яких фактично недостатня або надлишкова пропозиція, можуть торгувати своїми надлишками або купувати свої додаткові потреби. Однак, якщо немає безперервної внутрішньодобової торгівлі з негайною доставкою, ця торгова система сама по собі недостатня, щоб відповідати попиту і пропозиції в будь-який час». Слід зауважити, що на момент прийняття рішення Європейської комісії у справі E.ON/MOL (2005 рік) в Угорщині **не існувало** внутрішньодобового ринку. Відповідно до відкритих даних угорської платформи HUPX, внутрішньодобовий ринок **почав функціонувати** тільки у 2016 році (<https://hupx.hu/en/about-us/company-info>). При цьому досліджувані Комітетом ринки у своєму складі мають сегмент «внутрішньодобовий ринок», тобто наведений приклад не може прямо застосовуватися для відносин в Україні в період липень-жовтень 2019 року без врахування місцевої специфіки ринків.
- (668) Отже, відповідно до правозастосовної практики Європейської комісії, Європейська комісія в більшості рішень не надавала точного визначення товарним межам ринку, зокрема, визначення надання послуг із балансування як окремого товарного ринку. Крім того, Європейська комісія при визначенні товарних меж ринку керується не тільки попередніми рішеннями, а також особливостями правового регулювання та специфікою функціонування ринку електроенергії у відповідних країнах. Важливе значення також має позиція конкурентних відомств Данії, Норвегії, Швеції та Фінляндії, а також компанії «Sydkraft», яка полягає в тому, що сторона пропозиції має змогу швидко замінити електричну енергію між сегментами оптового ринку електроенергії і йому не потрібно вносити будь-які істотні технологічні зміни, йому потрібно тільки скорегувати графіки заявок на спотовому ринку й на регульованому ринку електроенергії.
- (669) **Отже, твердження Товариства в Додаткових Поясненнях, що Комітетом хибно встановлені товарні межі ринку у справі № 143-26.13/108-19 і це протирічить практиці Європейської комісії, спростовуються вищенаведеною інформацією.**
- (670) *Листом від 11.12.2020 вих. № 01-12/6675 ТОВ «Д.Трейдінг» надало додаткові пояснення до заперечень № 01-09/6363 від 04.11.2020 у справі № 143-26.13/108-19 (від 11.12.2020 вх. № 8-01/16494), в яких зазначило, що Комітетом у Поданні «не враховано зібрану*

інформацію в межах розгляду справи № 143-26.13/108-19 та не оцінено діяльності суб'єктів господарювання, яка підтверджує наявність значної конкуренції учасників ринку при проведенні аукціонів із розподілу вільної пропускної спроможності міждержавних перетинів, а також не надано оцінки прав та обов'язків користувачів розподіленої пропускної спроможності міждержавних електричних мереж, що включають, зокрема, необхідність прогнозування, конкурентність позицій учасників ринку тощо».

Зазначені заперечення ТОВ «Д.Трейдінг» підтверджує прикладами щодо участі учасників ринку електричної енергії в місячних аукціонах із розподілу вільної пропускної спроможності міждержавних перетинів, а також підрахованих РПС протягом вересня – листопада 2020 року.

- (671) Наведені ТОВ «Д.Трейдінг» приклади щодо участі з розподілу вільної пропускної спроможності міждержавних перетинів за період вересень – листопад 2020 року не входять у часові межі розслідування і не впливають та не спростовують висновків Комітету щодо дій ТОВ «Д.Трейдінг» протягом липня – жовтня 2019 року.
- (672) *Листом від 11.12.2020 вих. № 01-12/6676 (від 11.12.2020 вх. № 8-01/16796) ТОВ «Д.Трейдінг» надало копію заяви про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, а також зазначило, що за умови проведення ПрАТ «НЕК Укренерго» річних, місячних та внутрішньодобових аукціонів із доступу до вільної пропускної спроможності міждержавних перетинів у період з 01.07.2019 по 31.10.2019, поведінка учасників ринку електричної енергії могла б бути іншою. Товариство у своїй господарській діяльності використовувало б можливість придбавати права доступу до пропускної спроможності міждержавних мереж на внутрішньодобових аукціонах та ПрАТ «НЕК Укренерго»:*
*«Обмежив доступ до ринку електричної енергії України шляхом непроведення річних, місячних та внутрішньодобових аукціонів, створивши штучний дефіцит доступу до вільної пропускної спроможності чим завдало збитки Товариству;
 Встановив такі умови реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку, чим обмежувало конкуренцію на ринку та ущемлювало інтереси Товариства».*
- (673) Як вже було зазначено, ТОВ «Д.Трейдінг» викупувало протягом липня – жовтня 2019 року найбільшу частку пропускної спроможності в напрямку Словаччина-Україна (від 65 % до 79 %) та, разом із тим, не використовувало від 50 % до 79 %.
- (674) Отже, ТОВ «Д.Трейдінг» у зазначений період мало надлишкову пропускну спроможність, що спростовує твердження ТОВ «Д.Трейдінг» про дефіцит, якого воно начебто зазнавало.
- (675) Отже, зазначені аргументи не спростовують висновків Комітету щодо дій ТОВ «Д.Трейдінг» протягом липня – жовтня 2019 року під час аукціонів із викуплення вільної пропускної спроможності.
- (676) *Листами від 14.12.2020 вих. № 14/12-431 (від 14.12.2020 вх. № 8-01/1306-кі) та від 14.12.2020 вих. № 01-12/6799 (від 14.12.2020 вх. № 8-01/1370-кі) Відповідачами було надано додаткові зауваження до подання про попередні висновки у справі № 143-26.13/108-19, де було зазначено про таке:*
[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].
- (677) Заперечення, які містяться в цих листах, Комітетом вже було спростовано щодо некоректного, на думку Відповідачів, визначення товарних, географічних, часових меж.
- (678) *Щодо структурних показників монопольного (домінуючого) становища.*

У розділі 3.6 Комітетом була наведена інформація про обсяги реалізації електричної енергії загалом та щодо кожного сегмента. Відповідно до цієї інформації Комітетом була розрахована частка Групи ДТЕК на ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування.

- (679) Відповідно до частини другої статті 12 Закону країни «Про захист економічної конкуренції» монопольним (домінуючим) вважається становище суб'єкта господарювання, частка якого на ринку товару перевищує 35 відсотків, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції.
- (680) АТ «ДТЕК Західенерго» і ТОВ «Д.Трейдінг» на підтвердження наявності значної конкуренції надали Комітету перелік суб'єктів господарювання, які можуть здійснювати продаж електричної енергії на території торгової зони «Об'єднана електрична система», торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС», країн Словаччина, Румунія, Угорщина.
- (681) Наданий перелік без обґрунтування, яким чином зазначені суб'єкти господарювання конкурують із Групою ДТЕК і яким саме чином Група ДТЕК зазнає значної конкуренції з їх боку, не може слугувати доказом значної конкуренції на ринку електричної енергії для Групи ДТЕК. Більш того, більшість зазначених суб'єктів господарювання діють не в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС».
- (682) Як вже зазначалося, розрахунок Групою ДТЕК, на власний розсуд часток не відповідає підходам Комітету до визначення часток ні в таблиці 3, ні в таблиці 9 цього рішення, відтак не може слугувати спростуванням висновків Комітету. Більш того, використані дані в таблиці, надані Групою ДТЕК, не відповідають інформації, яка була надана попередньо АТ «ДТЕК Західенерго», ТОВ «Д.Трейдінг» та ПрАТ «НЕК Укренерго» (лист від 13.11.2019 № 01/44069 та лист від 28.10.2019 № 01/41598).
- (683) Так, наприклад, за інформацією ПрАТ «НЕК Укренерго», *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* ГВт*год. Зазначена інформація відповідає інформації ТОВ «Д.Трейдінг» у листі від 13.12.2019 вх. № 8-01/1287-кі на вимогу Комітету від 28.10.2019 вих. № 143-26.13/01-13923. У той час як в розрахунках, наданих Групою ДТЕК на подання про попередні висновки, імпорт за липень 2019 року становив *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* ГВт*год.
- (684) *Щодо ринкової влади/поведінкових показників. Щодо здатності Групи ДТЕК диктувати свої умови при продажу товару, укладанні договору поставки, нав'язувати споживачу не вигідні умови.*
- (685) Наведена Групою ДТЕК кількість учасників ринку «на добу наперед» не свідчить про відкритість ринку для нових суб'єктів господарювання - учасників ринку електричної енергії, відсутність бар'єрів для участі в ринку електричної енергії та про наявність значної конкуренції в ньому для Групи ДТЕК, оскільки ці дані наведені одночасно (сукупно) щодо двох торгових зон: «Острів Бурштинської ТЕС» та «Об'єднана енергетична система». Отже, ці дані не відображають дійсної ситуації в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС». До того ж, для здійснення реалізації електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» електрична енергія має бути доставлена у відповідну зону, що можливо здійснити через імпортні операції або маючи власні потужності, які можуть виробляти електричну енергію. Комітетом неодноразово було зазначено про наявність бар'єрів для здійснення імпортних операцій в напрямку Словаччина – Україна (саме в Словаччині протягом липня - жовтня 2019 року була цінова кон'юнктура, яка дозволяла здійснювати економічно доцільне імпортування електричної енергії в торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС»).
- (686) Комітетом вже було зазначено про обсяги технічної можливості здійснювати імпортування електричної енергії в торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС», а також про обсяги потужностей внутрішньої генерації, але слід зазначити, що профіцит потужностей не може свідчити про відсутність порушень та задоволення попиту

покупців у кожному із сегментів ринку, чим для прикладу може бути наведений у пункті 372 цього рішення лист від Мукачівської міської ради.

- (687) *Щодо прийняття рішень ПрАТ «НЕК Укренерго» у сегменті «балансуючий ринок».*
Відповідно до частини четвертої статті 68 Закону України «Про захист економічної конкуренції» постачальник послуг з балансування подає оператору системи передачі свої пропозиції (заявки) щодо збільшення (зменшення) свого навантаження з метою продажу/купівлі електричної енергії на балансуючому ринку відповідно до правил ринку.
Відповідно до частини п'ятої статті 68 Закону України «Про захист економічної конкуренції» оператор системи передачі з метою балансування обсягів виробництва та споживання електричної енергії та/або врегулювання системних обмежень надає постачальникам послуг з балансування команди на збільшення (зменшення) їхнього навантаження, здійснюючи на ринкових засадах відбір відповідних пропозицій (заявок) постачальників послуг з балансування у порядку, визначеному правилами ринку.
- (688) Отже, оператор системи передачі лише акцептує запропоновані обсяги послуг зі збільшення (зменшення) навантаження в обсягах, необхідних для підтримки стабільного функціонування системи.
- (689) *Щодо здатності Групи ДТЕК обмежувати конкуренцію, витіснити з ринку інших підприємців, які виробляють відповідні товари із застосуванням цих ресурсів, або створюють бар'єри вступу на ринок.*
- (690) Можливий профіцит потужностей не може слугувати доказом відсутності дефіциту електричної енергії, оскільки, як видно на рисунках 34-39, із кінця липня по жовтень 2019 року в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» спостерігався значний дефіцит електричної енергії у сегменті «на ринку «на добу наперед» у години мінімального навантаження, що призвело до збільшення надання послуг із балансування.
- (691) *Разом із тим АТ «ДТЕК Західенерго» додатково зазначає, [інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (692) У справі United Brands (case 27/76) Суд ЄС зазначив, що Європейська комісія була зобов'язана принаймні вимагати надати відомості про собівартість (пункт 256 case 27/76).
- (693) Як вже було зазначено, Комітет вимагав інформацію про погодинну собівартість електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» від АТ «ДТЕК Західенерго». *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (694) **Отже, порахувати собівартість електричної енергії на «Бурштинській ТЕС» для Комітету не є можливим через те, що такого обрахунку не веде саме АТ «ДТЕК Західенерго», про що воно повідомило Комітет листом від 20.11.2019 № 82/938.**
- (695) Вже в запереченнях на Подання (лист від 04.11.2020 № 14/821-20) АТ «ДТЕК Західенерго» надало Комітету графік динаміки собівартості Бурштинської ТЕС, де було здійснено порівняння повної собівартості виробництва та паливної складової виробництва за 1 кВт*год. Аналіз цієї інформації наведено вище у Рішенні.
- (696) Комітетом також було проаналізовано ціни Групи ДТЕК у торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» та ціни для здійснення експортних операцій, про що детально зазначено у цьому рішенні.
- (697) При цьому АТ «ДТЕК Західенерго» у відповідь на вимогу Комітету від 18.10.2019 вих. № 143-26.13/01-13397 (лист від 25.11.2019 вх. № 8-01/1184-кі) зазначило, що *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом].*
- (698) **Отже, АТ «ДТЕК Західенерго» у відповідь на вимогу не зазначало, що собівартість електричної енергії впливала на формування цінових пропозицій АТ «ДТЕК Західенерго».**

7. Остаточні висновки Комітету

- (699) Отже, доказами, зібраними у справі, доводиться, що дії АТ «ДТЕК Західенерго», які полягають у зловживанні монопольним (домінуючим) становищем на регіональному ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування в години мінімального навантаження в межах торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС», шляхом вчинення дій, що призвели до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, становить порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а також дії АТ «ДТЕК Західенерго», які полягають у зловживанні монопольним (домінуючим) становищем на регіональному ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування в години максимального навантаження в межах торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС», шляхом встановлення таких цін, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку, становлять порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- (700) Відповідно до статті 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції», порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

8. Визначення розміру штрафу

- (701) Відповідно до частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, передбачене частиною першою статті 50 цього Закону, на суб'єкта господарювання може бути накладено штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, який передував року, в якому накладається штраф.
- (702) Відповідно до частини четвертої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у разі, коли декілька юридичних та/або фізичних осіб - суб'єктів господарювання, які входять до групи, що визнається суб'єктом господарювання, вчинили діяння (дії, бездіяльність), які призвели до порушення законодавства про захист економічної конкуренції зазначеним суб'єктом господарювання, та/або мають права, без яких вчинення порушення було б неможливим, та/або отримали чи можуть отримати переваги у конкуренції чи інші вигоди, штраф накладається на суб'єкт господарювання в особі юридичних та/або фізичних осіб, які вчинили наведені діяння (дії, бездіяльність) або отримали чи можуть отримати наведені вигоди. Під вигодою вважається, зокрема, можливість впливати на діяльність інших юридичних та/або фізичних осіб - суб'єктів господарювання, одержання частини їх прибутку.
- (703) Дії ТОВ «Д. Трейдинг» під час участі в добових аукціонах із розподілення пропускнує спроможності в напрямку Словаччина – Україна були спрямовані на обмеження доступу імпортованої електричної енергії з території Словаччини в торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС» шляхом викупу більшої частини пропускнує спроможності протягом липня-жовтня 2019 року, що призвело до зниження частки імпортованої електричної енергії та збільшення частки генерації електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», зокрема АТ «ДТЕК Західенерго» як суб'єкта господарювання, що має найбільші потужності для генерації електричної енергії на території «Острів Бурштинської

ТЕС».

- (704) Збереження значних часток АТ «ДТЕК Західенерго» на ринках електричної енергії в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» дозволило встановлювати АТ «ДТЕК Західенерго» ціни на РДН та забезпечувати отримання вигоди Групі «ДТЕК», зокрема, в особі ТОВ «Д.Трейдінг». А саме: Група «ДТЕК» в особі АТ «ДТЕК Західенерго» і ТОВ «Д. Трейдінг», займаючи монопольне (домінуюче) становище на **ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування** як в години мінімального навантаження, так і в години максимального навантаження, встановила в особі ТОВ «Д.Трейдінг» у двосторонніх договорах ціни за електричну енергію з урахуванням цін, які склалися за результатами РДН (тобто, чим вищу ціну АТ «ДТЕК Західенерго» зможе встановити на РДН, тим більший дохід отримає ТОВ «Д. Трейдінг» від продажів електричної енергії за двосторонніми договорами).
- (705) Відповідно до копії форми 2 «Звіт про фінансові результати» за 2019 рік чистий дохід АТ «ДТЕК Західенерго» від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2019 році становить *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* гривень.
- (706) Відповідно до копії форми 2 «Звіт про фінансові результати» за 2019 рік чистий дохід ТОВ «Д.Трейдінг» від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2019 році становить *[інформація визначена відповідачем як інформація з обмеженим доступом]* гривень.
- (707) При визначенні розміру штрафу Комітетом береться до уваги, що законодавство про захист економічної конкуренції не ставить застосування передбаченої ним відповідальності за порушення цього законодавства у залежність від наявності у суб'єкта господарювання вини в будь-якій формі.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

1. Визнати, що Група «ДТЕК» в особі акціонерного товариства «ДТЕК Західенерго» (код ЄДРПОУ 23269555) і товариства з обмеженою відповідальністю «Д. Трейдінг» (код ЄДРПОУ 42751799) у липні – жовтні 2019 року займала монопольне (домінуюче) становище на регіональному ринку **комерційного продажу електричної енергії та балансування** в години мінімального навантаження в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС».
2. Визнати, що Група «ДТЕК» в особі акціонерного товариства «ДТЕК Західенерго» (код ЄДРПОУ 23269555) та товариства з обмеженою відповідальністю «Д. Трейдінг» (код ЄДРПОУ 42751799) у липні – жовтні 2019 року займала монопольне (домінуюче) становище на регіональному ринку **комерційного продажу електричної енергії та балансування** в години мінімального навантаження в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС».

балансування в години максимального навантаження в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС».

3. Визнати дії акціонерного товариства «ДТЕК Західенерго» (код ЄДРПОУ 23269555) щодо зменшення з 29.07.2019 у заявках на продаж електричної енергії на ринку «на добу наперед» обсягів запропонованої електричної енергії в години мінімального навантаження, що призводить до зростання обсягів надання АТ «ДТЕК Західенерго» послуг із продажів електричної енергії на балансуєчому ринку за більш високими цінами та, відповідно, до додаткових витрат інших суб'єктів господарювання чи споживачів електричної енергії, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на регіональному ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування в години мінімального навантаження в межах торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», шляхом вчинення дій, що призвели до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

4. Визнати дії акціонерного товариства «ДТЕК Західенерго» (код ЄДРПОУ 23269555) у липні – жовтні 2019 року на ринку «на добу наперед» у години максимального навантаження в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» щодо встановлення в заявках на продаж електричної енергії на РДН завищених та економічно необґрунтованих цін, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на регіональному ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування в години максимального навантаження в межах торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», шляхом встановлення таких цін, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

5. За порушення, вказане в пункті 3 резолютивної частини цього рішення, накласти на акціонерне товариство «ДТЕК Західенерго» штраф у розмірі 48 055 570 (сорок вісім мільйонів п'ятдесят п'ять тисяч п'ятсот сімдесят) гривень.

6. За порушення, вказане в пункті 4 резолютивної частини цього рішення, накласти на акціонерне товариство «ДТЕК Західенерго» штраф у розмірі 127 947 683 (сто двадцять сім мільйонів дев'ятсот сорок сім тисяч шістьсот вісімдесят три) гривні.

7. На підставі частини четвертої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у зв'язку з тим, що:

ТОВ «Д.Трейдінг» вчинило дії під час участі в добових аукціонах із розподілення пропускної спроможності в напрямку Словаччина – Україна, які були спрямовані на обмеження доступу імпортованої електричної енергії з території Словаччини в торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС», шляхом викупу більшої частини пропускної спроможності протягом липня – жовтня 2019 року, що призвело до зниження частки імпортованої електричної енергії та збільшення частки генерації електричної енергії АТ «ДТЕК Західенерго» у торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», які призвели до порушення АТ «ДТЕК Західенерго», визначеного в пункті 4 цього рішення;

ТОВ «Д.Трейдінг» отримало вигоди від порушення АТ «ДТЕК Західенерго» законодавства про захист економічної конкуренції, визначеного в пункті 4 цього рішення, шляхом отримання ТОВ «Д.Трейдінг» додаткового доходу

накласти штраф на товариство з обмеженою відповідальністю «Д. Трейдінг» у розмірі 99 227 733 (дев'яносто дев'ять мільйонів двісті двадцять сім тисяч сімсот тридцять три) гривні.

Штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду міста Києва у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова Комітету

О. ПІЩАНСЬКА